
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Havva Nisa Öz

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK, 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren ……(….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Havva Nisa

Soyadı : ÖZ

Bölümü : Okul Öncesi Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin incelenmesi

İngilizce Adı : Examination of preschool teachers' knowledge levels on gifted children

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Havva Nisa ÖZ

İmza : ...……..

JÜRİ ONAY SAYFASI

Havva Nisa ÖZ tarafından hazırlanan "Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin incelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Ümit DENİZ

(Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) ……..

Başkan : Doç. Dr. Ege AKGÜN

(Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi) ……..

Üye : Doç. Dr. Gülhan GÜVEN

(Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) ……..

Tez Savunma Tarihi : 29/11/2021

Bu tezin Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……..

Aileme…

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecimin başından sonuna kadar her aşamasında gösterdiği üstün sabır, anlayış ve ilgisiyle beni motive ederek destekleyen, engin bilgi ve tecrübeleriyle yoluma ışık tutan değerli hocam sayın, Prof. Dr. Ümit DENİZ' e yürekten saygılarımı ve sonsuz şükranlarımı sunarım.

Hayatımın her alanında olduğu gibi bu yolda ilerlerken de desteklerini daima hissettiren ve bana güç veren sevgili annem Zeliha ÖZ'e , sevgili babam Mehmet ÖZ'e, canım kardeşlerim Mustafa Enes ÖZ ve Zeynep Neva Nas ÖZ' e sonsuz teşekkür ederim.

Eğitim hayatını örnek aldığım ve tez sürecimde yardımını esirgemeyen canım teyzem Tülin ULUGÜLYAĞCI DEMİR' e çok çok teşekkür ederim.

Sosyal hayatımda ve tez yazma sürecinde yaşadığım her türlü zorlukta yanımda olan dostlarım Sema Nur BESEREK ve Merve KÜÇÜKKARAGÖZ' e çok teşekkür ederim.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Havva Nisa ÖZ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2021

ÖZ

Okul öncesi dönemde çocukların gelişim takibini yapan öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları tespit edebilmeleri için bu çocuklar hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara dair bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada "Demografik Bilgi Formu" ve "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi" kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinden olan Selçuklu ilçesine bağlı bağımsız anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 184 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Betimsel tarama modelinde olan araştırmada, verilerin analizinde, demografik değişkenlere göre "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi" sorularına verilen cevapların istatiksel olarak fark yaratıp yaratmadığını sınamak için ki-kare testinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin yaş, öğrenim düzeyi, sınıflarında üstün yetenekli çocuk olma durumu, geçmişte üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumu gibi değişkenlere göre bilgi düzeylerinde anlamlı bir fark

saptanamamıştır. Ancak mezun olunan program, kıdem yıllı, çalışılan okul türü, çalışılan yaş grubu, üniversitede özel eğitim dersi alma durumu, üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alma durumu gibi değişkenler ile bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin yeterli seviyede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öğretmenlerin bilgi düzeylerini yükseltmek amacıyla eğitimler içeren çalışmalar, deneysel olarak yürütülebilir.

Anahtar Kelimeler : Üstün yetenek, Okul öncesi öğretmeni, Okul öncesi eğitim

Sayfa Adedi : 133

Danışman : Prof. Dr. Ümit DENİZ

EXAMİNATİON OF PRESCHOOL TEACHERS' KNOWLEDGE LEVELS ON GİFTED CHİLDREN (Master's Thesis)

Havva Nisa ÖZ

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

December 2021

ABSTRACT

Teachers who follow the development of children in the pre-school period need to have information about these children in order to identify gifted children. In this direction, it was aimed to examine the knowledge levels of preschool teachers about gifted children. In the research, "Demographic Information Form" and "Knowledge Test on Gifted Education" were used. The study group of the research consists of 184 preschool teachers working in independent kindergartens and kindergartens within the primary school in Selçuklu district, which is one of the central districts of Konya, in the 2020-2021 academic year. In the descriptive survey model, the chi-square test was used in the analysis of the data to test whether the answers given to the "Knowledge Test for Gifted Education" questions according to demographic variables make a statistical difference. No significant difference was found in the knowledge of teachers according to variables such as age, education level, being a gifted child in their class, and working with a gifted child in the past. However, there was a significant difference between the knowledge levels and variables such as the program graduated, seniority, type of school, age group, taking special education lessons at the university, receiving any education related to gifted children. In the research, it was

concluded that the knowledge of preschool teachers about gifted children is not at a sufficient level. In this direction, studies involving training can be carried out experimentally in order to increase the knowledge level of teachers.

Key Words : Giftedness, Preschool teacher, Preschool education

Page Number : 133

Supervisor : Prof. Dr. Ümit DENİZ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii
JÜRİ ONAY SAYFASI iii
TEŞEKKÜR v
ÖZ vi
İÇİNDEKİLER x
TABLOLAR LiSTESİ xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ xvi
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1.Problem Durumu 1
1.2.Araştırmanın Amacı 4
1.3.Araştırmanın Önemi 4
1.4.Araştırmanın Varsayımları 6
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları 6
1.6.Tanımlar 6
BÖLÜM II 7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE 7
2.1.Üstün Yetenek 7
2.2.Erken Çocuklukta Üstün Yetenek 8
2.3.Üstün Yetenek Kuramları 9

2.3.1.Üçlü Halka Kuramı 9

2.3.2.Beşgen Kuramı 11

2.3.3.Çoklu Zekâ Kuramı 12

2.3.4.Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı 13

2.4.Üstün Yetenek Alanları 15

2.4.1.Genel Zihinsel Yetenek 15

2.4.2.Özel Akademik Yetenek 16

2.4.3.Yaratıcı/Üretici Düşünme Yeteneği 16

2.4.4.Liderlik Yeteneği 17

2.4.5.Görsel ve Gösteri Sanatlarında Yetenek 17

2.4.6.Psikomotor Alanda Üstün Yetenek 18

2.5.Üstün Yetenekli Çocukların Gelişimsel Özellikleri 18

2.5.1.Fiziksel Gelişim Özellikleri 19

2.5.2.Motor Gelişim Özellikleri 20

2.5.3.Zihinsel Gelişim Özellikleri 22

2.5.4.Dil Gelişimi Özellikleri 23

2.5.5.Sosyal, Duygusal ve Kişilik Gelişim Özellikleri 25

2.5.5.1.Sosyal Gelişim Özellikleri 25

2.5.5.2.Duygusal Gelişim Özellikleri 27

2.5.5.3.Kişilik Gelişim Özellikleri 28

2.6.Üstün Yetenekli Çocukların Ayırt Edici Özellikleri 30

2.6.1. Aşırı Duyarlılık 30

2.6.2.Motivasyon 31

2.6.3.İdealizm ve Mükemmeliyetçilik 32

2.6.4.Zihinsel Karmaşıklık 32

2.6.5.Ahlaki Farkındalık 32

2.6.6. Kişisel Karakteristik Özellikler 32

2.7.Okul Öncesi Dönemde Üstün Yetenekli Çocukların Belirlenmesi 33

2.7.1.Geleneksel Belirleme Stratejileri 34

2.7.2.Çağdaş Belirleme Stratejileri 35

2.8.Üstün Yetenekli Çocukların Okul Öncesi Öğretmenlerinde Bulunması Gereken Özellikler 36

BÖLÜM III 39

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 39

3.1.Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar 39

3.2.Yurtdışında Yapılan Araştırmalar 48

BÖLÜM IV 53

YÖNTEM 53

4.1.Araştırmanın Modeli 53

4.2.Araştırmanın Çalışma Grubu 53

4.3.Veri Toplama Araçları 56

4.3.1. Demografik Bilgi Formu 56

4.3.2. Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi 57

4.4.Verilerin Toplanması 58

4.5.Verilerin Analizi 58

BÖLÜM V 59

BULGULAR VE TARTIŞMA 59

BÖLÜM VI 87

SONUÇ VE ÖNERİLER 87

6.1. Demografik Özelliklere Göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi'ne İlişkin Sonuçlar 88

6.2. Öneriler 91

KAYNAKLAR 92

EKLER 104

Ek. 1. İzin Yazısı 105

Ek. 2. Ölçek İzni 106

Ek. 3. Demografik Bilgi Formu 107

Ek. 4.Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testinden Alınarak Kullanılan Sorular ve Özellikleri 109

Ek. 5. Özgeçmiş 113

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzdeleri* 55

Tablo 2. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ki-kare sonuçları* 60

Tablo 3. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgi Testine Verdikleri Toplam Yanıt Sayı ve Yüzdeleri* 64

Tablo 4. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Yaşlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 65

Tablo 5. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 67

Tablo 6. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Mezun Oldukları Programa Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 69

Tablo 7. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Kıdem Yıllarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 71

Tablo 8. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 74

Tablo 9. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Çalıştıkları Çocukların Yaşına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 76

Tablo 10. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Üniversitede Özel Eğitim Dersi Alma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 78

Tablo 11. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Sınıflarında Üstün Yetenekli Çocuk Olma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 80
Tablo 12. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Geçmişte Üstün Yetenekli Bir Çocuk İle Çalışma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 82
Tablo 13. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Üstün Yetenekli Çocuklarla İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları* 84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Üçlü halka kuramı, Renzulli, J. S. (1978). The enrichment triad model: A guide for developing defensible programs for the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly, 20,* 303-326. 10

Şekil 2: Beşgen kuramı, Sternberg, R. J., & Zhang, I. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit teory. *Gifted Child Quarterly, 39*(2), 88-94.....11

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve araştırma kapsamında bazı tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Yaşamın ilk yıllarını kapsayan okul öncesi dönem, bireyin gelecek yaşantısının şekillenmesinde kritik bir öneme sahiptir. Çünkü okul öncesi dönem, çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönem aralığındadır. Bireyin doğduğu andan itibaren taşıdığı potansiyeli en üst sınırına kadar geliştirebilmesi yalnızca bireye erken yaşta sunulacak imkânlarla mümkün hale gelir. Bireyin bu dönemde alacağı eğitim, bulunduğu fiziksel ve sosyal çevre bireyin gelişmesinde çok önemli rol oynar. Kısacası bu yıllarda çocuğa verilenler ve verilemeyenler onun geleceğini büyük ölçüde belirler (Oktay, 1999).

Okul öncesi dönemde çocuğa verilecek olan eğitimin en önemli unsurlarından biri olan öğretmenler, öğrenmeye kılavuzluk eden birer orkestra şefi olarak tanımlanır. Öğretmenlik mesleğini diğer meslek gruplarından ayıran temel noktalardan biri de hata kabul etmeyen bir yanı olmasıdır. Dolayısıyla öğretmenlerin hataya fırsat vermeden görev ve

sorumluluklarını yerine getirebilmeleri de onların mesleki olarak en doğru ve en güncel niteliklere sahip olmalarını gerektirir (Şenol, 2012).

Okul öncesi dönemde ailenin rolü, okul öncesi öğretmeninin rolü kadar önemlidir. Çocuğu daha iyi anlamanın ve tanımanın yolu çocuğun ailesinden geçer. Çünkü anne babalar, çocuğun en uzun süreli ve en yakın iletişimde bulunduğu kişilerdir (Tezel-Şahin ve Özyürek, 2016). Okul öncesi dönemde çocuğun gelişiminin iyi gözlenmesi ve herhangi bir durumda erken müdahalede bulunulması, aile-öğretmen işbirliği ile mümkün olacaktır. Çocuğun tüm gelişim alanlarında olduğu gibi bilişsel gelişim alanındaki performansı da aile ve öğretmene önemli ipuçları sağlar. Bu bağlamda öğretmenin mesleki bilgi düzeyi ve farklılık oluşturabilecek durumları analiz edebilmesi çok önemlidir. Bu sayede üstün yetenekli bir çocuğun fark edilmesi ve yönlendirilmesi konusunda geç kalınmamış olacaktır.

Üstün yetenekli çocukların erken fark edilmesi ve eğitimlerine erken başlanması çok önemli bir konudur. Özellikle üstün yetenekli çocukların belirlenmesi çok önemli olmakla birlikte bu noktada en önemli sorumluluk çocuğun ailesine ve öğretmenine düşmektedir. Yapılan ve halen devam eden araştırmalar incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının olağanüstü yeteneklerini değerlendirmede en sağlıklı bilginin öğretmenlerden çok ailelerden edinildiği sonucuna ulaşılmaktadır (Dağlıoğlu, 2002).

Zekâ ve zekânın kapsamı 19. Yüzyıldan itibaren en çok tartışılan temel konulardandır. Zekâyı tanımlamak için yıllardır çok çaba sarf edildiği ve buna rağmen kimsenin tam olarak tanımlayamadığı görülmektedir. Fakat günümüzde en genel geçer tanımıyla zekâ, insan beyninin karmaşık bir yeteneği olarak açıklanırken bir diğer ifadeyle zihnin çeşitli yeteneklerinin uyumlu çalışmasının sonucu olarak meydana gelen yetenekler bileşimi olarak açıklanabilir (Metin, Dağlıoğlu ve Saranlı, 2018, s.15).

Zekâ ve yetenek bireyin doğuştan sahip olduğu potansiyeldir. Bu potansiyel zamanla geliştirilebilir niteliktedir. Zekânın tanımlarını incelediğimizde, yeni ve farklı durumlara adapte olabilme, akıl yürütme, problem çözme becerisi, bilgiyi transfer edebilme, öğrenme,

sonuç çıkarma, analiz ve sentez yapabilme gibi becerilerin tümüne zekâ diyebiliriz. Yetenek ise bireyin doğuştan getirdiği bir işi yapabilme yeterliliği olarak tanımlanabilir. Fakat unutulmamalıdır ki var olan potansiyel yetenek farkedilmez ve bu sebeple geliştirilemezse yeteneklerin kaybolması kaçınılmazdır (Okur, 2019, s.15).

Üstün yetenek, başlı başına ayrıcalıklı bir özellik veya yalnızca bazı bireylerde görülen bir özellik olmayıp yetenek düzeyi ne olursa olsun, tüm insanlarda gözlenen özelliklerin meydana gelişindeki görülme sıklığı ve ortaya çıkış zamanından kaynaklı özgünlükten ileri gelen bir özelliktir. Bir başka ifadeyle üstün yetenekli bireyler farklı türden insanlar değillerdir. Yalnızca bazı özelliklerin, dağılımı, sıklığı, zamanlaması ve kompozisyonu açısından farklılık gösteren bireylerdir (Akarsu, 2001, s.3).

İlk okul çağına gelinceye kadar çocuğu yetiştirmede en önemli görev aileye düşmektedir. Aileler için üstün yetenekli bir çocuğu hızla değişen dünyada desteklemek zorlu bir hâl alabilmektedir. Bu nedenle evde ailenin okulda da öğretmenin çocuğun ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin farkında olarak bunları karşılayacak, yeteneklerini geliştirmesine olanak sağlayacak fırsatlar sunmaları çok önemlidir (Dağlıoğlu, 2004).

Üstün yetenekli çocuklarla çalışmak çok ilgi çekici ve heyecanlı bir uğraş olmakla birlikte bu çocuklarla çalışacak öğretmenlerin hem mesleki formasyonları açısından hem de kişilik özellikleri açısından güçlü ve sağlam bir donanıma sahip olmaları gerektiği kaçınılmazdır (Metin, 1999). Üstün yetenekli çocuklar akranlarından farklı bir takım özelliklere sahip olduklarından kademe ne olursa olsun çocuklara tam anlamıyla kaliteli bir eğitim verebilmek için öğretmenlerin öncelikli olarak bu çocuklara ilişkin bir takım bilgiye ihtiyaçları vardır (Dağlıoğlu, 2010).

Araştırmanın ortaya çıkışı da üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde rol oynayan okul öncesi öğretmenlerinin bu çocukları fark edebilmelerini sağlayacak bilgi düzeylerinin ne durumda olduğunun merakından ileri gelmektedir. Sonuç itibariyle üstün yetenekli çocuk kimdir, özellikleri nelerdir, okul öncesi öğretmenleri üstün yetenekli çocuğu fark etmede

ne kadar başarılıdır ve bu konudaki bilgi düzeyleri yeterli midir? gibi sorular araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin incelendiği bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Okul öncesi öğretmenleri, üstün yetenekli çocuklar hakkında yeterli bilgiye sahip midir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgileri yaş, cinsiyet, mezun olunan program, öğrenim düzeyi, kıdem yılı, çalışılan okul türü, çalışılan yaş grubu, sınıflarında üstün yetenekli çocuk olma durumu, geçmişte üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumu, üniversitede özel eğitim dersi alma durumu, üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı fark göstermekte midir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Erken çocukluk döneminde çocukların özelliklerini bilmeden ve bilinçsizce verilen bir eğitim bireyin yaşamını olumsuz yönde etkileyecek bir sürecin başlangıcı olabilmektedir. Bu nedenle bu dönemde verilecek eğitimin niteliği çok önemlidir (Oktay, 2007).

Çocuğun yaşamında çok önemli yer tutan ve gelişimin en hızlı olduğu dönem olan okul öncesi dönemde üstün yetenekli çocukları fark etmek, hem üstün yeteneği olan çocuklar adına hem de ülkenin geleceği ve eğitimi adına çok önemli olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Üstün yeteneklilerin belirlenmesi ve buna yönelik gerekli eğitim önlemlerinin alınması toplumun kalkınması, bireyin yeteneğini en üst sınırına kadar geliştirebilmesi ve eğitim sistemi için çok önemlidir. Yaş ve öğrenim düzeyi fark etmeksizin üstün yeteneklileri

belirleyebilmek adına kaliteli bir belirleme sistemi oluşturulması gerekir. Öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları belirlemede karşılaştıkları zorlukları belirlemek için, öğretmenlerin eğitimi alanındaki bireysel deneyimlerini, kişisel ilgi alanlarını ve öğretim için yaptıkları çalışmaları incelemek gerekir. Bu da ilk olarak öğretmen yetiştiren fakültelerin öğretmen adaylarını seçme yöntemlerini, programlarının içeriğini, öğretmen adaylarını yetiştiren öğretmenlerin niteliklerini ve güncel yaklaşımları ne kadar takip edip bilgileri öğretmen adaylarına ne ölçüde aktarabildiğini incelemeyi gerektirir (Metin vd., 2018).

Üstün yeteneklilerin eğitimi alanında çalışan araştırmacılar, üstün yeteneklilerin eğitiminden sorumlu öğretmenlerin bu çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için öğrencilerin bireysel özelliklerini bilmesi ve eğitimin farklılaştırılabilmesi için yeterli eğitimi almaları gerektiğini vurgulamaktadır (Levent, 2011).

Dünya'da var olan ülkelerin birbiriyle olan yarışında en önemli faktöre sahip olan üstün yetenekli bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak olan öğretmenlerin iyi yetiştirilmesi gerektiğini birçok kez vurgulanırken buna rağmen öğretmenlerin yeterli eğitimi almadıklarına dair bilgiler vardır.

Üstün yetenekli bireylere eğitim verme hususunda yeterli eğitimi almayan öğretmenlerin bu çocukların ihtiyaçlarına cevap vermede yetersiz kaldıkları belirtilmiştir. Aynı zamanda öğretmenlerin sahada çalışmadan önceki lisan eğitiminde de üstün yeteneklilikle ilgili gerekli alt yapıyı oluşturacak bilginin verilmediği görülmüştür (Levent, 2011).

Sonuç olarak üstün yeteneklilerin erkenden tespit edilmesinin bireyin gelecek yaşantısı adına, eğitim sistemi ve ülke adına önemi büyüktür. Erken müdahalede en önemli rollerden birini üstlenecek olan okul öncesi öğretmenlerinin konu hakkındaki bilgi donanımlarının ne düzeyde olduğunun bilinmesinin, üstün yeteneklilerin eğitimi için gerekli önlemlerin alınması adına önemli olduğu düşünülmektedir. Bu da araştırmanın gerekliliğini ve önemini ortaya koymaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada, "Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Bilgi Testi'nin" okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerini tespit etmede uygun bir araç olduğu varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın çalışma grubu Konya Selçuklu İlçesi'nde görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgileri "Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Bilgi Testi'nden" elde edilen veriler ile sınırlıdır.
3. Araştırma sonuçları, araştırmaya katılmayan öğretmenlere genellenemez.

1.6.Tanımlar

Üstün Yetenek: Marland Raporu'na (1972) göre, üstün yetenek; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcı düşünme yeteneği, liderlik, görsel ve performans sanatları, psikomotor yeteneklerden biri veya bir kaçında olağanüstü yeteneğe sahip olma olarak tanımlanmıştır. Üstün yetenek, tek başına ayrıcalıklı bir özellik olmamakla birlikte sadece belirli kişilerde gözlenen bir özellik de değildir. Yetenek düzeyine bakılmaksızın tüm insanlarda gözlenebilecek özelliklerin varoluş derecesinde, görülme sıklığında ve ortaya çıkış zamanında özgünlük, yeteneği üstün yapan özelliklerdir (Akarsu, 2001).

Üstün Yetenekli Çocuklar: Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2015) inde "Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey" şeklinde ifade edilmektedir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Üstün Yetenek

Üstün yetenek, zekâ kavramına paralel olarak, anlamında ve kapsamında meydana gelen değişikliklerle gelişen konulardan biridir. Zekâ ve yetenek kavramlarının anlaşılabilmesi için zekâ kavramının ortaya atıldığı 19. yüzyıl sonlarına bakmak gerekmektedir (Clark, 2013). Zekâ kavramı ve kapsamı 19. yüzyıldan bu yana sıklıkla tartışılan konulardan biridir. Zekâ, tanımı birçok farklı şekillerde yapılmış olmakla birlikte, tam olarak tanımlanamayan bir kavramdır. Zekâ ile ilgili yapılan tanımların en geneli, Piaget tarafından, hatırlama ve algılama gibi, bilişsel süreçlerin gelişimi olarak tanımlanmıştır. Günümüzde ise en genel geçer ifadeyle zekâ, insan beyninin karmaşık bir yeteneği olarak tanımlansa da 21. yüzyıla kadar yapılan tanımlar doğrultusunda giderek ayrıntılı tanımlandığı, daha fazla beceri ve yeteneği içerdiği söylenebilir. Zekânın tanımı kadar zekânın gelişimi konusunda da Galton'un ortaya attığı "Zekânın gelişiminde kalıtım mı, çevre mi daha çok etkilidir?" sorusu günümüze kadar gelen tartışma konularındandır. Galton yaptığı araştırmalarla zekânın büyük ölçüde kalıtımın etkisi doğrultusunda geliştiği ve çevrenin zekâ üzerindeki etkisinin yok denecek kadar az olduğu sonucuna ulaşmıştır (Metin vd., 2018). Zekâya genel olarak bakıldığında kalıtımsal bir yapıya sahip görünse de

aynı zamanda dinamik bir yapıya da sahiptir. Bu nedenle bireyin yıllar içerisinde zekâ düzeyinde bir takım farklılıklar meydana gelebilir (Sak, 2012).

Ebeveyn eğitim düzeyleri, teknoloji kullanımı, eğitici kitap ve oyuncakların yaygın kullanılması, daha kaliteli beslenme alışkanlıkları, erken dönemde çevrenin daha zengin uyaranlarla donatılması gibi çevresel faktörlerin zekânın dinamik yapısını kullanarak zekâ üzerindeki değişimlere katkı sağladığı düşünülmektedir (Clark, 2013). Bu bilgiler doğrultusunda zekâ ve yeteneğin birbirine paralel olan yönlerinin olduğunu aynı zamanda zekâ üzerinde kısmen de olsa etkili olan çevresel faktörlerin zekânın dinamiğini etkilediğini söyleyebiliriz.

Piaget, Vygotsky, Dabrowski ve Gardner gibi araştırmacılar zekânın kapsamının genişlemesine öncülük etmişlerdir (Dağlıoğlu, 2015). Bu araştırmacılar zekânın, zihinsel, sosyal, ahlaki, sanatsal, duygusal ve dilsel yönlerini de öne çıkararak, aslında bütüncül bir yetenek olduğunu vurgulamışlardır (Akarsu, 2001). Yirmi birinci yüzyıla yaklaştıkça üstün zekâ kavramı, yerini üstün yetenek kavramına bırakmaya başlamıştır. Üstün yetenek, çocuğun akranlarına göre performans alanlarının herhangi birinde görülen üst düzey kapasite veya yüksek potansiyel olarak tanımlanmaktadır (Sak, 2014).

Üstün yetenek ve üstün zekâ kavramları genellikle eş anlamlı olarak kullanılsa da Gagne bu kavramların literatürde ayırt edilebilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Potansiyel ve başarı ile ilişkilendirilen bu iki kavramdan doğal yetenek üstün zekâyı, sistemli şekilde geliştirilmiş beceriler ise üstün yeteneği karşılamaktadır (Gagne, 1985).

2.2.Erken Çocuklukta Üstün Yetenek

Çocukluk döneminin 0-8 yaş aralığını ifade eden “erken çocukluk’’, gelişimin en hızlı olduğu dönem olduğu için bu dönemde gelişimin çok iyi takip edilmesi gerekmektedir. Erken çocuklukta gözlemlenen gelişimin yavaş veya hızlı olması halinde çocuğa sunulan eğitimin bu yönde farklılaşması gerekmektedir. Normal gelişim gösteren çocuklardan ileri ya da geri gelişim gösteren çocuklar özel müdahaleye gereksinim duyan özel gereksinimli

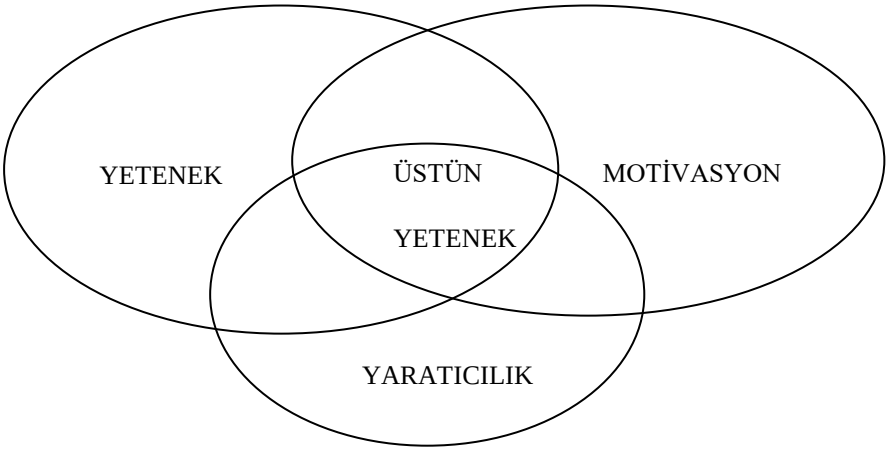
çocuklardır. Özel gereksinimli çocuklar grubunun içerisinde yer alan üstün yetenekli çocuklar grubunun diğer özel gereksinimli gruplardan farklı özellikler taşıyor olmasına rağmen, ihtiyaç duydukları eğitimin onlara sunulması hususunda benzerlik göstermektedir. Erken çocuklukta üstün yetenekliliği incelerken üstün yetenekli çocuğun gelişimindeki uyumsuzluklara dikkat çekmek gerekmektedir. Üstün yetenekli bir çocuk bilişsel olarak yaşının üzerinde bir hayal gücüne sahip olduğu halde bunu hayata geçirebilecek fiziksel gelişim olgunluğuna sahip olmadığı için istediği ürünü ortaya koyamayacaktır. Bu durum çocuğun ağlama krizleri ve öfke nöbeti gibi olumsuz davranışlar göstermesine sebep olabilir. Gelişim alanlarında meydana gelen bu uyumsuzluk, farklı gelişim alanlarında farklı yaş gruplarının gelişim özelliklerini sergilemesi nedeniyle, çocukların, eğitimsel ve gelişimsel açıdan desteklenmeleri karmaşık bir hal almaktadır (Dağlıoğlu, 2015).

2.3.Üstün Yetenek Kuramları

Üstün yeteneklilik konusunda günümüze kadar pek çok kuram ortaya atılmıştır. Bu başlık altında Renzulli'nin Üç Halka Kuramı, Beşgen Kuramı, Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı, Gagne'nin Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı incelenecektir.

2.3.1. Üçlü Halka Kuramı

Renzulli üstün zekâyı genel yetenek, yaratıcılık ve zihinsel olmayan özellikleri niteleyen üstün motivasyon olarak açıklamaktadır. Üçlü Halka Kuramı'nın temsilcisi olan Renzulli'ye (1978) göre üstün yetenek, ortalama üstü genel veya özel yeteneğin, yaratıcılık ve motivasyonla olan kesişimidir. Üstün yetenekli birey bu üç özelliğin her birinde belirli bir eşik değere sahip olandır. Üçlü halka kuramında yer alan her bir halka üstün yetenekliliğin oluşumu açısından eşit derecede önem taşır ve bu üç halkadan birinin eksikliği veya belirli bir eşik değerin altında bulunması üstün yeteneği ortadan kaldırır (Sak, 2014).



Şekil 1. Üçlü halka kuramı, Renzulli, J. S. (1978). The enrichment triad model: A guide for developing defensible programs for the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly, 20*, 303-326.

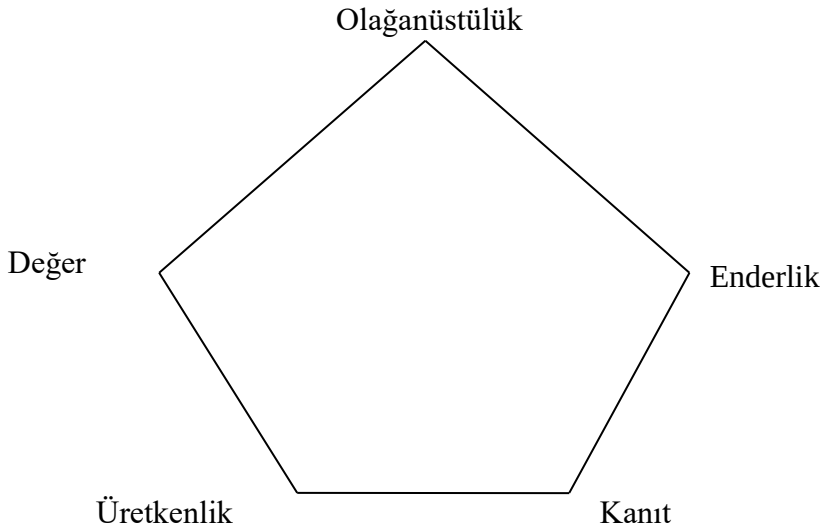
Ortalama Üstü Yetenek: Bu halka ortalama üstü özel ve genel yetenek olmak üzere iki türden meydana gelir. Genel yetenek türü, soyut düşünme, bilgiyi işleme kapasitesi, öğrenilen bilgiyi yaşantıda meydana gelen yeni durumlara uyarlayabilme gibi zihinsel becerileri kapsar. Sözel, sayısal, görsel yetenekler ve bellek genel yeteneğin kapsamına örnek oluşturabilir. Özel yetenek türü ise daha çok sınırlı ve özel alanlarda uygulanan becerileri kapsar. Bale, resim, müzik, matematik, fotoğrafçılık gibi spesifik alanlardaki beceriler özel yeteneğin kapsamına örnek oluşturabilir.

Motivasyon: Renzulli'nin kuramında görev aşkı/yükümlülüğü veya işe adanmışlık olarak nitelendirdiği motivasyon kavramı; kendine güven, ilgi, istek, azim, problemleri tanıyabilme ve çözebilme, işe adanmak, yüksek standartlar belirlemek gibi özelliklerden beslenir (Renzulli, 2012). Olağanüstü buluşların ve başarıların gerçekleşmesinde bir alana duyulan ilgi ve kendini iş ile bütün görme özellikleri önemli rol üstlenir.

Yaratıcılık: Yaratıcı yetenek, merak, esnek düşünme, özgün düşünme, risk alma ve yeniliklere açık olma gibi bireysel özellikleri kapsadığından Renzulli'ye göre yaratıcı yeteneğe yer verilmeyen üstün yetenek tanımlamaları eksiktir (Renzulli 1978; Sak, 2012).

2.3.2. Beşgen Kuramı

Sternberg ve Zhang (1995) üstün yetenekliliği oluşturan beş kıstasın olduğunu savunmuştur. Bu beş kıstas, enderlik, kanıt, üretkenlik, olağanüstülük ve değerdir. Üstün yetenekliliği tanılamada tek bir ölçek olamayacağı, bu beş kriteri ölçen çeşitli araçların olması gerektiği savunulur (Sternberg ve Zhang,1995; Metin vd., 2018).



Şekil 2: Beşgen kuramı, Sternberg, R. J., & Zhang, I. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit teory. *Gifted Child Quarterly*, *39*(2), 88-94.

Beşgen kuramını oluşturan enderlik; bireydeki mevcut yetenek düzeyinin akran gruplarına kıyasla çok nadir olmasını, olağanüstülük; bireyin akran gruplarına kıyasla bir ya da daha fazla oranda daha iyi olmasını, üretkenlik; bireyin mevcut yetenek alanının üretkenliğe açık olmasını betimlemektedir. Kuramdaki beşgenin bir diğer köşesi olan kanıt, bireyin üstün yetenekliliğinin kabul görmesi için yeteneğin bilimsel ölçeklerle kanıtlanmasının gerekliliğini ifade ederken içinde bulunulan toplumun üstün yeteneğe verdiği değerin son

derece önemli olduğunu temsil eden bir diğer köşe ise değerdir (Sternberg ve Zhang,1995; Metin vd., 2018).

2.3.3. Çoklu Zekâ Kuramı

Gardner, zekânın tanımında bir problemi çözme veya farklı kültürel ortamlarda değerli bir ürün ortaya koyma yeteneği ifadelerini kullanarak çoklu zekâ kuramını ortaya atmıştır. Ortaya attığı kuramında zekâyı oluşturan yetenekleri dil, mekân, matematik, müzik, sosyal, doğa, beden ve kişisel olmak üzere sekiz zekâ alanı olarak gruplandırmıştır. Bu birbirinden farklı zekâ alanları bütün bireylerde bulunmakla birlikte her bireyde farklı performans düzeyindedir (Öznacar ve Bildiren, 2016). Çoklu zekâ kuramı, yetenek alanlarına ilişkin açıklamalarıyla özellikle üstün yeteneklilerin eğitiminde öğretim program ve hedeflerinin genel hatlarının belirlenmesinde öğretmenlere yol gösterici olmuştur (Fasko, 2001).

Gardner (2009)'a göre, her çocuk hakkında bilgi sahibi olunarak, uygun öğretim ve değerlendirme yapılarak daha fazla çocuğa ulaşılmış olacaktır. Bu şekilde farklı yöntemler kullanarak öğretim yapabilen kişiler uzmanlığın ne demek olduğunu anlamış olacaktır. Çünkü uzman bilgilerini farklı yollarla aktarabilen kişidir.

Sözel Zekâ: Dili kullanma ve iletişim kurabilme yeteneği.

Mantıksal/Matematik Zekâ: Mantıksal ve sayısal örüntüler kurabilme, uzun muhakeme basamaklarını gerçekleştirme ve farklılıkları ayırt edebilme yeteneği.

Görsel/Uzamsal Zekâ: Zihinsel modelleri kavrama, kuramsal olarak yönlendirme ve en ufak ayrıntıya kadar çizebilme yeteneği.

Bedensel/Kinestetik Zekâ: Vücudunu ve uzuvlarını iletişim kurmada ve problemlerin çözümlerine ulaşmada kullanabilme yeteneği.

Müzik/Ritmik Zekâ: Ritim, beste, tonal örüntüler gibi sözsüz sesleri anlamlandırabilme ve kullanabilme yeteneği.

Kişiler Arası/Sosyal Zekâ: Karşısındakinin hissettiklerini, duygu ve düşüncelerini anlayabilme, empati kurabilme yeteneği.

Kişisel/İçsel/Öze Dönük Zekâ: Kişinin kendisinin zayıf ve güçlü taraflarının farkında olma, içinde bulunduğu ruh durumuna duyarlı olabilme yeteneği.

Doğal Zekâ: Kişinin doğayı takdir etme, doğaya karşı duyarlılık gösterme, doğayı gözlemleme ve doğaya katkı sağlama yeteneği (Akarsu, 2001).

2.3.4. Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı

Gagne'nin (2004; 2013) ortaya attığı Ayrımsal üstün zekâ ve üstün yetenek kuramı, üstün zekânın, üstün yeteneğe dönüşüm sürecini açıklayan bir yetenek gelişim modeline odaklanmaktadır. Gagne, teorik olarak birbirinden ayrı şekilde ele alarak, üstün zekâ ve üstük yetenek kavramları arasındaki ayırımı açıklamaktadır (Gagne, 2004). Kuramda, üstün yeteneğin belirleyicileri ve bu belirleyicilerin üstün yeteneğin oluşumuna dair etkileşimi açıklanmaktadır. Üstün zekâ ve üstün yetenek birbirinden keskin çizgilerle ayrılmaktadır. Bir diğer ifadeyle üstün yetenekliliğe ilişkin ileri sürülen bu gelişimsel kuramda, üstün zekâ üstün yetenekten, doğal yetenekler ise gelişmiş yeteneklerden ayrılmaya çalışılmıştır (Metin vd., 2018). Kuramda üstün zekâ doğuştan gelen olağanüstü zihinsel kapasite olarak ifade edilirken üstün yetenek, doğuştan gelen üstün zekâ kapasitesinin, eğitim ile zaman içerisinde belirli alanlardaki olgunlaşması şeklinde ifade edilmektedir (Gagne, 2013). Gagne, üstün zekâ ve üstün yeteneği birbirinden ayırmakla kalmayıp bireylerin üstün zekâlı ve üstün yetenekli olduğunu açıklayan sınıflamalar geliştirmiştir. Bu sınıflamaya göre; %1'e girenler orta düzeyde, %01'e girenler yüksek düzeyde, %001'e girenler olağanüstü yüksek düzeyde, %0001'e girenler son derece yüksek düzeyde üstün yetenekli veya üstün zekâlı olarak kabul görmektedir (Metin vd., 2018). Bir başka ifadeyle, Gagne'nin en az bir yetenek alanında eğitimsiz ve kendiliğinden ortaya çıkan olağanüstü beceriye sahip olma ve bunu kullanabilme yetisi olarak tanımladığı üstün

yeteneklilik kavramı çerçevesinde, herhangi bir gelişim alanında yaşıtlarına oranla üst %10'luk dilimde yer alan bireyler üstün yetenekli olarak kabul edilirler (Sak, 2014). Gagne'nin Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı; üstün zekâ, üstün yetenek, çevresel katalizörler, bireysel katalizörler, şans ve öğrenme-deneyim olmak üzere altı bileşenden oluşmaktadır (Gagne, 2000). Ayrımsal üstün zekâ ve üstün yetenek kuramı dördü zihinsel (entelektüel, yaratıcı, sosyal, algısal) ikisi fiziksel (kas ve motor kontrolü) gelişim alanına ait olmak üzere yetenekleri altı bileşenle sınıflıyor ve her etki alanının birden fazla yönünü içeren alt bileşenler oluşturduğunu savunuyor (Gagne, 2013).

Üstün Zekâ: Ayrımsal üstün zekâ ve üstün yetenek kuramında yer alan modele göre zihinsel, yaratıcılık, sosyo-duygusal, duyusal-motor olmak üzere dört üstün zekâ (doğal yetenek) alanı vardır.

Üstün Yetenek: Üstün zekâyı üstün yeteneğin hammaddesi olarak kabul eden modelde üstün yetenek, üstün zekânın sistemli olarak geliştirilen beceriler haline gelmesiyle aşamalı olarak ortaya çıkmaktadır. Modelde tanımlanan üstün zekâ-üstün yetenek ilişkisine dayanarak üstün zekâlı olmayan bir bireyin üstün yetenekli olamayacağı sonucuna ulaşılırken her üstün zekâlı bireyin var olan potansiyelini üstün yeteneğe dönüştüremeyebileceği de anlaşılmaktadır.

Deneyim ve Öğrenme: Bireyde var olan potansiyelin yeteneğe dönüştürülmesi süreci, deneyim ve öğrenme ile sistematik bir ilişki kurmayla başlar. Bu sürece formal ve informal olanaklar eşlik edebilir.

Katalizörler: Yetenek gelişimini hem olumlu hem olumsuz olarak etkileyebilen bireysel ve çevresel olmak üzere iki tür katalizör grubu bulunmaktadır. Bireysel katalizörler fiziksel ve psikolojik katalizörler olarak kendi içinde iki grubu içerir, hem fiziksel hem psikolojik katalizörler kısmen kalıtsaldır. Ailenin sosyoekonomik durumu, okul kalitesi gibi mikro katalizörler ve ülkenin demografik, coğrafik durumu gibi makro katalizörler çevresel katalizörleri oluşturur ve yetenek gelişim sürecinde meydana getirdikleri çeşitli etkiler az ya da çok doğrudan veya dolaylı şekillerde ortaya çıkabilir.

Şans: Yaşam sürecinde meydana gelen rastlantılar az ya da çok bireyin hayatını etkilemektedir, iyi bir öğretmene denk gelmek, yaşanılan mahallede kaliteli bir okul bulunması, ailenin gelir düzeyi ve eğitim durumu gibi yetenek gelişimini olumlu yönde etkileyen rastlantıların yanı sıra herhangi bir kaza veya travmaya maruz kalmak gibi yetenek gelişimini olumsuz yönde etkileyen rastlantılar da mevcuttur (Gagne, 2000; 2004; 2013; Metin vd., 2018).

2.4.Üstün Yetenek Alanları

Amerika Federal Hükümet'i tarafından hazırlanan, üstün yetenek tanımlarının ve üstün yetenek alanlarının yer aldığı Marland (1972) raporunda; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcı/üretici düşünme yeteneği, liderlik yeteneği, görsel ve gösteri sanatlarında yetenek ve psikomotor alanda yetenek olmak üzere altı alanda üstün yetenekli olunabileceği belirtilmiştir. Belirlenen alanlar 1991'de MEB tarafından düzenlenen 1. Özel Eğitim Konseyi'nde de kabul edilmiştir (MEB, 1991).

2.4.1. Genel Zihinsel Yetenek

Genelde geçerli ve güvenilir bireysel zekâ testlerinin uygulanmasıyla tespit edilir. Bu testlerden sürekli olarak 130 ve üzeri zekâ bölümüne (ZB) sahip olan çocuklardır (Tekbaş, 2004). Genel zihinsel yetenek alanında yer alan çocuklar şu özelliklere sahiptir:

- ✓ Akranlarına göre ileri düzeyde kelime haznesine sahiptirler.
- ✓ Kavramları anlamada zorluk yaşamazlar.
- ✓ Soyut kelimeleri kullanırlar.
- ✓ Soyut düşünme becerileri gelişmiştir.
- ✓ Yeni düşünce ve durumları akranlarına göre kolayca genelleyebilirler.
- ✓ Üst düzey düşünme becerilerine sahiptirler (Friend, 2008).

2.4.2. Özel Akademik Yetenek

Genel zihinsel yeteneğe sahip çocuklarla benzer özellikler taşımalarına rağmen özel akademik yeteneğe sahip çocuklar, yaşıtlarına göre yalnızca belirli bir ya da birkaç alanda üstün performansa sahiptirler (Tekbaş, 2004). Özel akademik yetenek alanında yer alan çocuklar şu özelliklere sahiptir:

- ✓ Genel zihinsel yetenek özelliklerini bir veya birkaç alanda sergilerler.
- ✓ İlgi alanında uzun süreli dikkat, çabuk ve kolay öğrenirler.
- ✓ Zamanlarının büyük bölümünü ilgi alanlarıyla geçirmek isterler.
- ✓ İlgi duyulan alandaki bilgili kişilerle iletişime geçerler.
- ✓ İlgi duyulan yetenek alanıyla alakalı kendisini ve çevresindekileri eleştirirler (Piirto, 2007).

2.4.3. Yaratıcı/Üretici Düşünme Yeteneği

Yaratıcı/üretken düşünce birbirinden bağımsız şekilde düşünülen nesneleri bir arada kullanarak yeni bir düşünce elde etmektir (Metin, 1999). Yaratıcı/üretici düşünme yeteneğine sahip çocukların özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Maceraperestlik,
- ✓ Bağımsızlık,
- ✓ Meraklılık,
- ✓ Esnek düşünce,
- ✓ Duyarlılık,
- ✓ Risk alma,
- ✓ Kuvvetli sezgi gücü,
- ✓ Özgün fikirler,
- ✓ Komiklik ve şakadan anlama (Clarck, 1997).

2.4.4. Liderlik Yeteneği

Liderlik yeteneği ile ilgili yapılan araştırmalarda, liderlik, zekâ ve yaratıcılık arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir (Gardner, 1999). Liderlik yeteneğine dair tanımlardan biri de kişileri etkileme becerisidir (Ataman, 2003). Bu yetenek alanında yer olan çocukların tipik özellikleri:

- ✓ Sosyal becerileri gelişmiştir.
- ✓ Empati ve iletişim becerileri gelişmiştir.
- ✓ Arkadaşlarını motive ederler.
- ✓ Gruplarla bir arada olma ve görevini sürdürme becerisine sahiptirler (Marker, 1982).

2.4.5. Görsel ve Gösteri Sanatlarında Yetenek

Resim, gösteri sanatları ve müzik gibi sanat dallarındaki üstün yeteneği kapsamaktadır (Piirto, 2007). Tanılamasında sanat uzmanlarının değerlendirmeleri ile üstün yeteneklilik kontrol ve yetenek listeleri kullanılır (Metin, 1999). Bu alanda yetenekli olan çocuklar genel zihinsel, özel akademik yetenek ve yaratıcılık yetenek alanlarındaki benzer özelliklere ek olarak:

- ✓ Fiziksel koordinasyon,
- ✓ Beden dili, jest ve mimikleri kullanma,
- ✓ İnsanlarla kurduğu iletişimlerdeki üst düzey farkındalıkları,
- ✓ Dans, müzik, hikâye anlatma, çizim, boyama gibi alanlarda olağanüstü yetenek özelliklerine sahiptirler (Renzulli, 1986).

2.4.6. Psikomotor Alanda Üstün Yetenek

Psikomotor alanda üstün yetenek vücudun tamamını ya da bir kısmındaki motor kasları kullanmada üstün performans sergileme olarak ifade edilebilir (Ataman, 2003). Bu alanda üstün yetenek jimnastik, yüzme vb. spor alanlarını kapsadığı gibi ince motor gerektiren el sanatlarını da kapsar (Davis ve Rimm, 2004). Psikomotor alanda yetenekli çocuklar:

- ✓ Büyük-küçük kas becerilerine yönelik etkinliklere ilgilidir.
- ✓ Atletik bir yapıları vardır.
- ✓ Fiziksel güç içeren oyunları severler.
- ✓ Fiziksel etkinliklerde güvenli, dengeli ve koordineli davranırlar.
- ✓ Enerjiktirler (Eby ve Smutny, 1990).

2.5.Üstün Yetenekli Çocukların Gelişimsel Özellikleri

Üstün yetenekli çocukların gelişimsel özellikleri incelenirken gelişimin doğası, bireysel farklılıklar, çevresel ve kültürel faktörler göz önüne alınarak gelişimin bireysel olduğu unutulmamalıdır. Gelişim dönemsel olarak hızlanıp yavaşlamakta ve düz bir çizgide ilerlememektedir. Özellikle bireyin normal gelişim göstermediği zamanlarda bu durumun daha karmaşık bir hal alması kaçınılmazdır. Aynı zamanda ailenin ve öğretmenin normal gelişim gösteren çocukların gelişim özelliklerini bilmesi ve bu sayede üstün yetenekli çocuğu ayırt edebilmeleri gerekmektedir. Üstün yetenekli çocuğun çocuk olduğunun unutulmaması ve belirlenen gelişim özelliklerinin çocukları ayırt etmede ölçüt olarak değil ipucu olarak kullanılması gerekmektedir (Matthews ve Foster, 2004). Smutny (1998)'e göre üstün yetenekli çocukların gelişim özelliklerini standart kalıplara bağlı kalarak açıklamak imkânsız olmakla birlikte ortak özellik taşıyan bu çocuklar bir ya da daha fazla alanda daha hızlı gelişim sergileyebilirler. Bunun altında yatan sebeplerden biri ise bu çocukların gelişiminin, normal çocuklardaki gibi daha uyumlu ilerleyebilen, eş zamanlı olmayışıdır. Tüm üstün yetenekli çocukların, tüm üstün yetenekli özelliklerini göstermesi

beklenemez. Bu özelliklerin çok azını ya da birçoğunu gösterebilirler. Bu özellikler, zihinsel, fiziksel, sosyal ve dil başlıkları altında incelenebilir (Bildiren, 2018).

2.5.1. Fiziksel Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekliliğin göstergeleri olarak fiziksel özelliklere bakılıp bakılmaması gerektiği geçmiş yıllarda tartışma konusu olmuştur. Kimi araştırmacılar ve toplumsal inanışlar, üstün yetenekli çocukların normal gelişim gösteren akranlarına oranla iyi gelişmemiş bedenen zayıf ve cılız yapıda olduğunu savunmaktadır. Bu araştırmacılara göre, her gelişim alanında eşit gelişme potansiyeli olması nedeni ile, zihinsel gelişim alanında üstün bir ilerleme kaydeden çocuk diğer gelişim alanlarında yetersiz gelişmektedir. Zihinsel gelişim anlamında standartların üstüne çıkan çocuk fiziksel açıdan yeterli gelişememekte veya fiziksel gelişim alanında akranlarından üstün olan çocuk zihinsel ye da herhangi başka bir gelişim alanında aynı üstünlüğü gösterememektedir. Fakat kimi araştırmacılar tarihteki ünlü üstün yeteneğe sahip kişileri incelediklerinde çoğunun fiziksel özellikler açısından da üstün, iri-yarı yapılı kişiler olduğunu belirtmişlerdir. Başka çalışmalarda da üstün yetenekli çocukların doğum kilolarının ve boy uzunluklarının normal akranlarına oranla daha fazla olduğu, bunun ileriki yıllarda da bu şekilde devam ettiği belirtilmiştir (Çağlar, 2004). Konu hakkındaki bu tutarsız görüşler nedeniyle fiziksel büyüme ile ilgili özelliklerin üstün yetenekliliğe dair bir ölçüt olamayacağı sonucuna varılmaktadır. Üstün yetenekliliği tanılamada fiziksel özellikler asla ölçüt olarak kullanılmamalıdır. Çünkü üstün yeteneklilerde normal fiziksel ölçülere sahip olanlar olduğu gibi normalin altında ya da üstünde fiziksel ölçülere sahip olanlar da vardır. Tam tersi normalin üstünde fiziksel ölçülere sahip standart yetenek düzeyine sahip bireyler de vardır (Metin vd., 2018).

Fiziksel gelişimin bedensel büyüme ile ilgili kısımlarının üstün yetenekliliği belirlemede geçersiz olduğunu vurgularken bazı fizyolojik farklılıklarla ilgili görüşleri de göz ardı etmemek gerekir. Üstün yetenekli çocuklar, erken yürüme, erken diş çıkarma, akranlarına

oranla erken ergenlik yaşama gibi belirtiler vermektedir (Enç, 2005). Yapılan araştırmalarda üstün yetenekli çocukların bıngıldaklarının erken kapanmasına ilişkin bilgilerin vurgulanmaktadır (Ataman, 2004). Üstün yetenekli çocukları belirlemede bedensel özelliklerin ayırt ediciliği yoktur ve bu çocuklar genellikle enerjik ve hareketlidir, genel sağlık açısından normal akranlarına oranla daha sağlıklı ve duyu organları normal akranlarına oranla daha keskindir (Bildiren, 2018).

2.5.2. Motor Gelişim Özellikleri

Literatür incelendiğinde genellikle üstün yetenekli çocukların, erken yıllardan itibaren belirlenen gelişim aşamalarına, normal gelişim gösteren çocuklarla karşılaştırıldığında, daha erken ve hızlı ulaştıkları anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda, bu çocukların bebeklikten itibaren motor beceriler, ince motor beceriler, bilişsel ve dil becerilerinde normal çocuklardan farklılık gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır (Bakır, 2015). Stanford Binet Zekâ Testi sonucunda, 160-237 ZB'ye sahip olduğu sonucuna ulaşılan 241 üstün yetenekli çocuğun %60'ında erken motor beceri gelişimi gözlenmiştir. Fakat bu dönemde kaydedilen hızlı gelişmenin ileri yıllarda da devam edeceğini söylemek imkânsızdır. Üstün çocuk, ilgisini üstün olduğu alana yöneltir. Bu alana özel bir üstünlüğü yoksa akranlarının altında gelişim kaydedebilir. Böyle çocuklar motor gelişim alanında gecikmeler yaşayabilmektedir (Ataman, 2003). Gross (1999)'a göre ise üstün yetenekli çocuklar hayatın ilk yıllarında akranlarına oranla daha hızlı ilerleme gösterirler. Yapılan çalışmalar bu çocukların emekleme, ayakta durabilme gibi motor becerileri yaşıtlarından 1,5-3,5 ay kadar erken kazandıklarını göstermektedir. Ancak bu konudaki verilerin sınırlı oluşu sebebiyle bu konuda ihtiyatlı olunması gerekmektedir (Metin vd., 2018). Vaivre-Douret, Lalanne ve Charlemaine (2010) üstün yetenekli çocuklarla ilgili yaptıkları araştırmalarında, nöro-motor ve nöro-duyu sistemlerinin, el-göz koordinasyonlarının,

duruş-yer değiştirme ile ilgili hareket becerilerinin erken meydana geldiğini ifade etmişlerdir (Vaivre-Douret, Lalanne ve Charlemaine, 2010' dan aktaran Dağlıoğlu, 2015).

Üstün yetenekli çocuklarda ince motor kasların gelişimi, zihinsel gelişim ile eş zamanlı ilerleme kaydetmez. Bu durum çocuğun başarısını olumsuz yönde etkiler. Örneğin, çocuk zihinsel olarak kavradığı sayıları ya da sembolleri yazarak ifade edemez ya da müzik yeteneği olmasına rağmen bir çalgı aletini istediği seviyede çalamaz. Bunun sonucunda çocuk karmaşıklık yaşar ve ince motor becerisi gerektiren etkinliklerden kaçınma davranışı gösterebilir (Porter, 2005). Üstün yetenekli çocukların el yazısı genellikle öğretmenin beklediğinden kötü olabilmektedir. Bunun sebebi el yazısını yavaş ve sıkıcı bulan üstün yetenekli çocukların zihinlerinin kalemden daha hızlı çalışmasıdır (Ataman, 2003).

Özetle üstün yetenekli çocuklar, motor gelişimsel olarak doğuştan gelen bazı artılara sahip olmaları sebebiyle bu artıları kullanarak daha hızlı motor gelişim gösterebilmektedir. Fakat ilk yıllarda gözlenen bu gelişim yaşamın ileriki dönemlerinde sürdürülebilir değildir. Hatta bu çocukların bazen yaşıtlarıyla benzer düzeyde ilerleme kaydettiği ya da normal gelişim gösterenlerden alt düzeyde kaldığı görülebilir. Bunun temel sebebi üstün yetenekli çocukların daha çok ilgi alanlarına odaklanmasıdır. Yani akranları bahçede koşup oynarken üstün çocuklar bahçenin bir köşesinde yalnızca böcekleri inceliyor olabilir (Metin vd., 2018). Bütün üstün yeteneklilerin başlangıçtaki motor gelişim hızını devam ettiremediğini söylemek de yanlıştır. Üstün yetenekli çocuğun üstünlük alanı psikomotor alanla ilgili ise motor gelişim hızını her dönemde koruyabilir (Enç, 2005).

Üstün yeteneklilerin çoğunda yüksek fiziksel enerji ve motor hareketlilik gözlemlenebilir. Bu durum rutin etkinliklere dikkatini verememe ile ya da dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ile yorumlanabilir (Metin, 1999). Bahsedilen durum bazen gerçekten hiperaktivite olabilse de çoğu zaman bu durum üstün yeteneğin yüksek enerjisinden ya da etkinliklerden sıkılıp çocuğun hareketlenmeye başlamasından, aşırı merak dürtüsüyle araştırma girişimlerinde bulunmasından kaynaklıdır (Ataman, 2004).

Üstün yetenekli çocukların gelişimlerini ele alan çoğu kaynak, fiziksel ve motor gelişim üzerinde fazla durmamaktadır (Gür, 2006). Üstün yetenekli çocukların fiziksel ve motor gelişimlerindeki bu farklı yorumlar sebebiyle net bir yorum yapmak doğru olmayabilir.

2.5.3. Zihinsel Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar tüm gelişim alanlarında hızlı ilerleme kaydederken buna ek olarak zihinsel gelişimde daha belirgin bir şekilde hızlı gelişim gösterirler. Bu çocuklar, akranlarına oranla, hızlı ve derinlemesine öğrenirken farklı alanlara ilgi duyarlar (Marker, 1982). Erken zihinsel gelişimleri onların çok küçük yaşlardan itibaren mantıksal muhakemeler yapabilmelerini ve karmaşık problemlere yaratıcılıklarını kullanarak çözüm üretebilmelerini sağlar. Üstün yetenekli çocukların dikkat süreleri akranlarına göre daha uzun olmasıyla beraber ilgi duydukları alanlarda bu süre daha da uzayabilir ve bu sayede ilgi duydukları alanda çok şaşırtıcı ürünler ortaya koyabilirler (Bildiren, 2018). Dikkat, bazı üstün yetenekli çocuklarda çalışmaya başladıktan sonra yoğunlaşırken bazılarında sadece ilgi duydukları alanda odaklanır (Porter, 1999). Bu çocuklar, akranlarının aklının ucundan bile geçmeyen konulara ilgi duyarlar. Aynı zamanda ilgi duydukları alanda derinlemesine bilgi sahibi olabilirler (Smutny, 1998). Fakat özellikle küçük yaşlarda bir alana yoğunlaşmışken bir anda bundan vazgeçip herhangi başka bir alana ilgi duyabilirler. Sürekli arabalarla oynayan, arabaların bütün modellerini, motor güçlerini vb. bilen bir çocuk bir anda dinozorlarla ilgilenebilir (Metin vd., 2018). Üstün yetenekli çocuklar, yoğun olarak istek, merak duygusuna sahip oldukları için denemeye ve keşfetmeye daima hazırdırlar. Bu çocuklar rutin etkinlikleri sevmediklerinden daha karmaşık olan etkinliklerden ve zekâ oyunlarından hoşlanırlar. Özellikle yapı-inşa oyunlarından keyif alan bu çocuklar, daha çok küçükken hayatın içindeki oluş (yaşlanmak vb.) konularında sorular sorarlar. Dünya bilimleri, yaşam-ölüm, astronomi gibi konular ilgilerini çeker (Vaivre-Douret, 2011). Üstün yetenekli çocuklar, öğrenme hızlarının yüksek olması

nedeniyle, her zaman bilgiye aç olurlar ve bulundukları dünyaya dair sürekli bilgi edinme çabasındadırlar (Ataman, 2003). Üstün yetenekli çocukların sorularını cevaplamak çok zordur. Çünkü normal gelişim gösteren akranlarına göre sorularına, yüzeysel yanıtlardan ziyade, daha detaylı ve tatmin edici yanıtlar aralar. Genelleme yapmada, ilişkileri fark etmede, bilgileri transfer etmede ileri düzeydedirler. Çabuk öğrenirler, öğrendiklerini kolay unutmayacak bir hafızaları vardır, iyi birer gözlemcidirler, zihinden yapılan işlemleri zorlanmadan yapabilirler ve soyut kavramları anlamlandırabilirler. Bu çocukların bir kısmı okul öncesi çağda okuma-yazma öğrenebilirler ve karmaşık düşünce yapılarına sahip oldukları için matematiksel ilişkileri hızla algılayarak uygulayabilirler (Metin, 1999; Bildiren, 2018). göre üstün yetenekli çocuklar, normal gelişim gösteren akranlarına göre, daha çok şey öğrenirken aynı zamanda, tipik olarak farklı bir tarzda öğrenirler (Porter, 1999). Üstün yetenekli çocuk, kendisi için en faydalı öğrenme için hangi materyali hangi öğrenme yöntemiyle kullanacağını planlar. Bu yüzden öğrenme yönteminin esnek olması etkili öğrenme için büyük önem taşır (Metin vd., 2018).

2.5.4. Dil Gelişimi Özellikleri

Üstün yetenekli çocukların gelişimine yönelik yapılan çalışmalarda araştırmacılar, çocuğun konuşmaya erken başlamasının tek başına üstün yetenekliliği belirlemek için yeterli olmadığını vurgulayarak, gelişim alanlarındaki davranışlar arasından üstün yetenekliliğin en güvenilir belirtisinin erken dönemde konuşmaya başlama olduğunu belirtmişlerdir. Dil becerilerinin kazanımı, çocuğun karşı karşıya kaldığı çevresel uyaranların niteliği ve niceliği ile ilişkilendirilmelidir. Dili hızlı öğrenme potansiyeliyle dünyaya gelen üstün yetenekli çocuğa dil konusunda zengin uyaranlara sahip bir çevre sunulması bu potansiyeli gerçekleştirebilmesine katkı sağlar. Öte yandan doğuştan bu potansiyele sahip olan çocuğun çevresinde zengin uyaranlarla karşılaşmaması halinde, yüksek potansiyel taşımasına rağmen, dil becerilerinin aynı oranda erken gelişmesini beklemek doğru olmaz

(Metin vd., 2018). Buna ek olarak 1990'lı yıllarda üst düzey dil gelişimi ile ilgili çalışmalar yapan araştırmacılar, dil alanına dair üstün yetenekliliğin, bilinçli olarak desteklendiğinde ve gerekli imkânlar sağlandığında kendini gösterdiğini, doğumdan itibaren sunulan çevrenin büyük ölçüde önemli olduğunu belirtmişlerdir (Vaivre-Douret, 2011). Üstün yetenekli çocukların dil gelişimlerindeki ilerlemenin, zihinsel gelişimdekine benzer bir hız ile meydana geldiği tespit edilmiştir. Bu çocukların, 18 ay civarında yaklaşık 10 kelimeden oluşan bir kelime dağarcığına sahip oldukları belirtilmiştir (Baykoç-Dönmez, 2010). Genellikle normal gelişim gösteren yaşıtlarına göre yaklaşık iki ay kadar daha erken konuşmaya başladıkları, iki sözcüklü cümle kurma becerisini, normalde iki yaşta kazanılırken, bir yaş civarında kazandıkları belirtilmiştir (Metin, 1999). Kelime dağarcıkları akranlarına oranla daha zengin olan üstün yetenekliler, soyut anlamlı sözcükleri anlamlı ve yerinde kullanmada, akıcı konuşarak kendilerini daha iyi ifade etmede başarılıdırlar (Bildiren, 2018). Bunların yanı sıra üstün yetenekli çocuklardan, konuşmaya normal zamanda ya da geç zamanda başlayanlar ya da normal gelişim gösteren çocuklar üstün yetenekli olmadıkları halde, zengin çevresel uyaranların etkisiyle konuşmaya erken başlayanlar olabilir. Bazen de çok üstün yetenekli çocukların konuşması gecikebilmektedir (Metin vd., 2018). Burada önemli olan nokta, konuşmanın gecikmesi durumunda üstün yetenekli çocuğun genellikle konuşma evrelerini atlayıp konuşmaya cümlelerle başlamasıdır. Bu sebepler göz önünde bulundurulduğunda alışılmışın dışında bir şekilde erken konuşma üstün yetenekliliğin güvenilir bir belirtisi olmakla birlikte; gecikmiş konuşma, çocuğun üstün yetenekli olmadığına dair bir ipucu olarak kabul edilmemelidir (Gross, 1999).

2.5.5. Sosyal, Duygusal ve Kişilik Gelişim Özellikleri

2.5.5.1. Sosyal Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekliliğin sosyal ve duygusal gelişimi etkileyen bir durum olduğunun belirtileri üstün potansiyelli çocukların, dünyaya gözünü açtıkları ilk anda kendisine bakan kişi ile göz teması kurma ve uyanıklık, ilk dört ayda ise göz kontağı kurma ve dikkatli bakışlar şeklinde ifade edilebilir. Bu çocuklar erken çocukluk dönemine geldiklerinde çevre ile etkileşimde hızlı gelişim göstererek sosyalleşmenin basamaklarını tırmanmaya başlarlar (Silverman, 2002). Özellikle sosyal ve duygusal gelişim açısından bu çocukların iki grupta incelenmesi daha doğrudur (Dağlıoğlu, 2015). Gruplardan birinde ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri desteklenen aynı zamanda sosyal becerileri gelişmiş olan üstün yetenekli çocuklar yer alır. Bu grupta yer alan çocukların çevreyle etkileşimlerinin hızlı geliştiği görülmektedir. Bu çocuklar, bilişsel gelişimlerindeki hıza bağlı olarak, üç yaş civarında iyi bir eleştiri bakış açısı kazanarak kendilerini eleştirme becerisi geliştirirler. Buna ek olarak şakadan anlama, duygudaşlık ve paylaşma davranışlarını gösterebilirler (Vaivre Douret, 2004' ten aktaran Dağlıoğlu, 2015). Diğer grupta ise üst düzey bilişsel gelişime sahip fakat ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri yeterince desteklenmemiş sosyal becerileri zayıf çocuklar yer alır. Bu çocuklar davranışsal bozukluklar, öğrenmeye karşı isteksizlik gibi başarıya ulaşmayı engelleyen sıkıntılar yaşayabilirler. Bu durum, çocuğun çevresindekilerin yalnızca çocuktaki üst düzey bilişsel gelişime odaklanmalarının çocuğun tek yönlü gelişim göstermesine neden olmasından kaynaklanmaktadır (Matthews ve Foster, 2004).

Üstün yetenekliliğin sosyal gelişimi zorlaştıran ve çevreye uyumu olumsuz yönde etkileyen yönlerinin olduğuna dair birtakım görüşler ortaya atılmıştır. Bu görüş, üstün yeteneğin beraberinde getirdiği zihinsel potansiyelin, sosyal-duygusal ilgilerin ve ihtiyaçların bu yeteneğe sahip çocuklar için normal gelişim gösteren akranlarıyla oyun oynama, iletişim kurma, etkinliğe katılma ve birlikte çalışma gibi sosyal davranışları zorlaştırdığını savunmaktadır. Üstün yetenekli çocukların ilgi duyduğu oyun ve etkinlikler

genelde normal gelişim düzeyinin üstündedir. Bu da üstün yetenekli çocukların normal gelişim gösteren akranlarının oynadığı oyunları ya da yaptığı etkinlikleri basit ve çocukça şeklinde yorumlamasına neden olur. Dolayısıyla üstün yetenekli çocukların çoğu, normal gelişim gösteren akranlarıyla iletişim kurmak yerine tek başına oynamayı tercih edebilir (Metin vd., 2018). Bazen de üstün yetenekli çocuk, oyunun kurallarını çabucak kavrayarak kendi isteklerini yapmak ya da yaptırmak adına akranlarına ikna edici fikirler sunabilir ve böyle olması genellikle akranlarının hoşuna gitmeyebilir (Porter, 1999). Bu durum, üstün yetenekli çocukların normal gelişim gösteren çocuklar ile zihinsel ve duygusal olgunluk bakımından ortak noktada olmamalarından kaynaklanmaktadır (Roedell' dan aktaran Metin vd., 2018).

Üstün yetenekli çocuklardan bazıları, akran kabulü görmek için potansiyelinin altında performans gösterir ve yeteneklerini gizleme çabasına girerler. Fakat bu çaba üstün yetenekli çocukların akademik başarısının olumsuz yönde etkilenmesine sebep olabilir (Saranlı ve Metin, 2012). Hatta bazı çocuklar ev ve okul için ayrı geliştirdiği iki farklı dil kullanır. Sınıfta normal bir çocuk gibi görünebilir ve okumayı öncesinde öğrenerek gittiği okul öncesi kurumunda diğer çocukların onayını almak adına okuma becerisini saklamayı tercih edebilir (Gross, 1999). Bazen de üstün yetenekli çocuklar akranlarıyla sağlıklı bir sosyal etkileşim kuramadıkları için sorun yaşadıklarında kendilerinden takvim yaşı büyük fakat zihin yaşı olarak kendilerine yakın olan çocuklarla ya da yetişkinlerle etkileşim halinde olmayı seçebilirler (Ataman, 2003).

Üstün yetenekli çocukların tamamını sosyal açıdan uyumsuz olarak değerlendirmek doğru olmaz. Üstün yetenekli olmak, çocukların bazılarına sosyal açıdan dezavantaj olabildiği gibi bazılarına sosyal açıdan avantaj da sağlayabilir. Yapılan araştırmalardan üstün yetenekli çocukların sosyal gelişiminin çocuktan çocuğa farklılaştığı görülmektedir. Üstün yetenekli çocukların, yeteneklerine bağlı olarak, liderlik özelliklerini ön plana çıkararak grubu yönlendirmeleri, espri yetenekleriyle olayları eğlenceli hale getirmeleri arkadaş ortamında aranan kişi olmalarını da sağlayabilmektedir (Bildiren, 2018).

Üstün yetenekli çocukların sosyal gelişimleri ile ilgili araştırma sonuçlarındaki farklılığın, sosyal çevrenin farklılıklara bakış açısından, üstün yetenekli çocuğa sergilenen yaklaşımlardan ve çocuğun kendini algılayış şeklinden, sorunlarla başa çıkma becerisinden ve yetenek düzeyindeki farklılıklardan kaynaklı olabileceği düşünülebilir (Metin vd., 2018).

Üstün yetenekli çocukların, sosyal gelişimine yönelik bahsedilen olumlu ve olumsuz özellikler kalıtıma bağlı olmadığından çocuğun doğuştan getirdiği özellikler değildir. Üstün sosyal özelliklerin ortaya çıkarılması çocuklara sunulan üstün sosyal olanaklar ve etkileşimlerle mümkündür. Dolayısıyla üstün yetenekli çocukların erken dönemde tanılanması çok önemlidir (Çağlar, 2004).

2.5.5.2. Duygusal Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar normal gelişim gösteren akranlarından farklı öğrenip düşünürken aynı zamanda onlardan farklı hissederler. Bu durum üstün yetenekliliğin zihinsel olduğu kadar duygusal olduğunun bir göstergesidir. Bu çocuklar kendilerinden emin, bağımsız kararlar ve sorumluluklar alabilen, başkalarının duygu ve düşüncelerine saygılı bir o kadar da duyarlı çocuklardır. Bu çocukların akranlarından farklı ve derin duygusal özelliklere sahip olması, başkalarının hisleriyle empati kurabilmeleri ve bu insanların sorunlarına çözüm üretemediklerinde sıkıntıya girmeleri ile açıklanabilir. Dünya problemlerine, savaşlara, çevresel yıkımlara karşı da duyarlılık halindedirler ve bu durumlara karşı endişe hissederler (Smutny, 1998). Üstün yetenekli çocukların bahsedilen aşırı duyarlılık ve duygusal yoğunluk gibi özellikleri ilk beş yaşta kendini göstermeye başlar (Porter, 2005).

Üstün yetenekli çocukların duygusal özelliklerine yönelik yapılan çoğu araştırmada duyarlılığın üstün yeteneklilikle ilişkili olduğu, üstün yeteneklilik düzeyi arttıkça duyarlılık düzeyinin de arttığı ifade edilmiştir. Bu çocukların normal gelişim gösteren akranlarından farklı olarak daha yoğun ve uzun süreli yaşadıkları duygu durumu, empati yeteneklerinin

gelişmiş olması; başkalarının iyi veya kötü hissettiklerini yoğun bir şekilde hissederek daha çok acı çekmelerine ya da başkalarının mutluluğuna dair daha çok sorumlu hissetmelerine neden olmaktadır (Applebaum'dan aktaran Metin vd., 2018). Zihinsel olarak yüksek potansiyele sahip olmalarının sonucunda bu çocuklar, dünya düzeniyle ilgili olasılıkları göz önünde bulundurarak ideallerini gerçekleştirmek isterler. Bu ideallere ne kadar yaklaştıklarını görebilir ve bunun sonucunda bazen hayal kırıklığı da yaşayabilirler. Böyle bir durumda, çevresindekilerle duygularını, endişelerini paylaştıklarında ise şaşkınlıktan düşmanlığa kadar çeşitli tepkilere maruz kalabilirler (Webb, 1998).

Üstün yetenekli çocuklara yaşadıkları problemleri çözmeleri için uygun fırsatlar verilirse kendilerini daha iyi hissedebilirler (Dağlıoğlu, 2015).

2.5.5.3.Kişilik Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar diğer gelişim alanlarında olduğu gibi kişilik gelişimi özelliklerinde de normal gelişim gösteren akranlarından farklıdır. Bu çocuklar ilginçtir ki çok erken yaşlarda farklı olduklarının farkındadırlar. Bu şaşırtıcı durum bireysel farklılıklar, yeteneklilik düzeyi, ailenin tutumu ve kişiliklerine göre çocuktan çocuğa değişkenlik gösterir. Farklılığının farkında olan çocuk bulunduğu ortama göre kişilik değiştirebilir, yeteneğinin kabul gördüğü ortamlarda kendini geliştirmeye ve olgun davranmaya devam ederken yeteneğinin sorun olarak algılandığı ortamlarda normal gelişim gösteren çocuklar gibi çocukça davranabilir (Gross, 1999). Üstün yetenekli çocukların çoğunda öz farkındalık bilincinin erken gelişimine bağlı olarak benmerkezci düşünce daha az görülür, bu da empati yeteneklerinin ve duyarlılık düzeylerinin normal gelişim gösterenlere göre daha fazla gelişmesini sağlar. Aynı zamanda öz denetim becerilerinin erken gelişimi sayesinde kendilerinden emin ve bağımsız davranışlar sergileyen üstün yetenekli çocuklar, başladıkları bir işi, kurallarına uygun şekilde kararlı, mücadeleci bir tutumla, sorumluluk alarak tamamlarlar (Porter, 2005). Bu özellikleri

sayesinde yeni durumlara uyum sağlamakta zorlanmaz ve amaçlarına ulaşana dek çabalamaktan vazgeçmezler. Kendi kararlılıklarına dışarıdan müdahaleyi kabul etmedikleri gibi başkalarının kararlarını da empati yoluyla anlamaya çalışır ve saygı gösterirler (Metin vd., 2018). Üstün yetenekli çocuklar, kendilerine ulaşılması zor hedefler koyarak, farkında olmadan mükemmeliyetçi kişilik özelliklerini ortaya çıkarırlar. Fakat bu mükemmeliyetçilik hem iyi hem kötü sonuçlar doğurabilmektedir (Bildiren, 2018). Belirlenen hedefe ulaşmada kullanılan mükemmeliyetçilik, kararlı ve mücadeleci tutumu tamamladığında başarıyı yakalayan üstün yetenekli çocuklar mükemmeliyetçilikte aşırıya kaçtıklarında olumsuz benlik algısına kapılabilirler. Bunun sonucunda hem kendileri hem de aileleri için yaşamı zor bir hale getirebilirler (Bencik, 2006).

Üstün yetenekli çocuklarda erken gelişen özelliklerden biri de benlik algısıdır. Fakat benlik algısının erken gelişimi ile ilgili literatürde, bu çocuklarda benlik algısına dair iki ayrı görüşle karşılaşılmaktadır. Görüşlerden birinde üstün yetenekli çocukların normal gelişim gösteren akranlarına oranla daha olumlu bir benlik algısına sahip oldukları, diğerinde ise aralarında bir fark olmadığı savunulmaktadır. Olumlu görüşü savunanlar bu durumu üstün yetenekli çocukların, yetenekleriyle herkes tarafından görülebilen başarılar elde etmelerine ve üstün yetenekli şeklinde adlandırılmalarına bağlayarak benlik saygılarının artacağını ifade etmişlerdir. Diğer görüşü savunanlar ise bu durumu, üstün yetenekliliğe bağlı olarak toplumun bu çocuklara karşı yüksek beklenti içerisine girebileceğini ve çocukların bu yüksek beklentileri karşılayamadıklarında başarısız hissedebileceğini veya ideal benlik kavramı geliştirme eğiliminde olabileceğini ifade etmişlerdir (Bencik, 2006).

Sonuç olarak üstün yetenekli olmak tüm gelişim alanlarında maharetli olmak anlamına gelmemektedir. Üstün yetenekli çocukların var olan yeteneklerini ortaya çıkarabilmek ve geliştirebilmek büyük ölçüde onlara sunulan çevrenin zengin uyaranlar içermesine, ailenin tutumuna, çocuğa sağlanan sosyal etkileşimlere bağlıdır. Yeteneğin hiçbir şey yapılmadan kendi kendine gelişmesini beklemek yanlış bir tutum olur. Böyle bir tutum ile hareket

edildiğinde çocuğun yeteneklerinin ilerlemeyeceği hatta gerileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

2.6. Üstün Yetenekli Çocukların Ayırt Edici Özellikleri

Üstün yetenekli çocukların eğitiminde erken tanılama ve müdahale çok önemlidir. Bu nedenle üstün yetenekli çocukların erken dönemde belirlenmesi gerekmektedir. Üstün yetenekli çocukların belirlenmesi için öncelikle, normal gelişim gösteren çocuklardan ayıran tipik özelliklerin bilinmesi gerekir. Fakat bu özellikler incelenirken bazı ilkelere dikkat edilmelidir. Bunlar:

- ✓ Özelliklerin tamamı, her üstün yetenekli çocukta bulunmaz ya da hepsinde aynı düzeyde açığa çıkmayabilir.
- ✓ Özellikler, bazı çocuklarda gelişimin ilk dönemlerinde bazılarında ise ilk evrelerde görülmeyip ileriki dönemlerde görülebilir.
- ✓ Özellikler çocukların ilgi alanlarıyla ilgili üst düzey potansiyelin ipuçları olarak nitelendirilmelidir (Colangelo ve Davis, 2003).

2.6.1. Aşırı Duyarlılık

Üstün yeteneklilerin tipik özellikleri incelenirken Dabrowski (1996)'nin teorisinde ortaya attığı "aşırı duyarlılık" kavramını dikkate almak gerekir. Bu kavramla, bireyin gelişim potansiyeline bağlı olarak içeriden ya da dışarıdan gelen uyarıcılara verdiği tepkilerin yoğunluğunda farklılıklar olduğu belirtilerek üstün yeteneklilerde gözlenen farklı gelişimsel ve duygusal alanlardaki yoğunluğa açıklık getirilmiştir. Üstün yeteneklilerin duyarlılıkları, psikomotor aşırı duyarlılık, duyularla ilgili aşırı duyarlılık, hayal gücündeki aşırı duyarlılık, bilişsel aşırı duyarlılık, duygusal aşırı duyarlılık olmak üzere beş alanda incelenmiştir (Yakmacı, 2002).

Psikomotor Duyarlılık: Fiziksel enerjisi yoğun olan bu çocukların, olağanüstü psikomotor yetenekleri, yüksek enerjileri, heyecanları ve fiziksel etkinliklere ilgileri vardır. Bu nedenle yerinde duramayan, hızlı konuşan ve genellikle çevresindekileri yoran aktif çocuklardır.

Duyusal Aşırı Duyarlılık: Güzelliğe karşı aşırı ilgi, koklama, tatma ve dokunma duyularındaki hassasiyeti içeren anlaşılması ve ölçülmesi zor bir yetenektir.

Hayal Gücüne Yönelik Aşırı Duyarlılık: Diğer üç duyarlılık üstün yeteneklilerle daha çok ilgiliyken bu duyarlılık alanı, fantezi kurma yeteneği ile aynı anda bulunmak zorundadır ve yaratıcılık yeteneği ile bağlantılıdır. Güçlü görselleştirme becerisi, canlı ve ayrıntılı rüya görme, şakadan anlama, oyunculuk yeteneği ve geniş hayal gücüne sahiptirler.

Bilişsel/Entelektüel Aşırı Duyarlılık: Zihinsel yönden üstün yeteneklileri kapsar. Merak, problem çözmekten keyif alma, konsantre olma, anlamak için çabalama, teorik düşünme, iç gözlem gibi becerileri içerir.

Duygusal Aşırı Duyarlılık: İnsanlara karşı olağandışı duyarlılık, yoğun bağlılık, olağandışı duygusal derinlik, üst düzey sorumluluk bilinci gibi durumları içerir (Dabrowski, 1996'dan aktaran Metin vd., 2018).

2.6.2.Motivasyon

Üstün yetenekli çocuklar uzun dikkat süresi, sabır ve yüksek konsantrasyona sahiptirler (Clark, 2013). Etkinliklerde daha iyisini başarabilmek ve kendilerini gerçekleştirmek isterler, başarmak için yoğun gayret gösterir ve bu yolda engel durumlarıyla karşılaştıklarında pes etmezler (Pfeiffer ve Jarosewich, 2003).

2.6.3.İdealizm ve Mükemmeliyetçilik

Üstün yetenekli çocuklar mükemmel olmaları için iç ve dış baskıya maruz kalmaktadır (Roberts ve Lovett, 1994). Çevrenin beklentilerine duyarlı olan üstün yetenekli çocuklar mükemmeliyetçi beklentilere karşı kendilerini zorunlu hissederler (Grant ve Pierchowski, 1999' dan aktaran Metin vd., 2018). Kendilerine, çevrelerine ve durumlara yönelik yüksek beklenti içerisinde olan bu çocuklar mükemmeliyetçilikleri sebebiyle genellikle hayal kırıklığı yaşarlar (Silverman, 2014).

2.6.4.Zihinsel Karmaşıklık

Üstün yetenekli çocuklar kendilerini diğerlerinden farklı, dışarıdan biri gibi hissettiklerinde kendilerini izole ederek yalnızlık duygusuna kapılabilirler. Böyle bir durumda yaşadıkları içsel gerilim dış çevreye uyumlarını zorlaştırabilmektedir (Silverman, 1992). Aileler ve öğretmenler, üstün yetenekli çocukların zihinsel karmaşıklığını ve zihinsel uyarılma ihtiyacını, çeşitli problem durumlarını çocuklara sunarak gidermelidir (Metin vd., 2018).

2.6.5.Ahlaki Farkındalık

Üstün yetenekli çocuklar zihinsel karmaşıklık ve aşırı duyarlı olmaları nedeniyle dünyada olması gerekenleri görebilir, dünya sorunlarına karşı fazla duyarlı olabilirler. Ahlaki farkındalıkları yüksek çocuklar, dünyanın içinde bulunduğu duruma karşı endişe ve korku duyabilirler. Aynı zamanda dünyanın ideallerine ne kadar yaklaşabildiklerini de sorgularlar ve bu durum bazen onları hayal kırıklığına sürükleyebilir (Webb, 1998).

2.6.6. Kişisel Karakteristik Özellikler

Dikkat ve mantık, empati ve duyarlılık, azim, öngörü, kuralları sorgulama, zihinsel uyarılma ihtiyacı, olayların iç yüzünü görebilme, anlamlandırmaya çalışma,

mükemmeliyetçi olma, benzersizlik, içe dönme eğilimi, gelişmiş şakadan anlama duygusu şeklinde sıralanan bu özelliklerin hepsi üstün yetenekli çocukların tamamında görülmeyebilir fakat bu çocukların çocuğunda sıralanan özelliklerin bir kısmının görülmesi gerekir (Alias, Rahman, Majid ve Yassin, 2013).

2.7.Okul Öncesi Dönemde Üstün Yetenekli Çocukların Belirlenmesi

Üstün yetenekli bireylerin erken dönemdeki gelişimlerini tespit etmek geriye doğru değerlendirmeler yapılarak gelişim kayıtlarının incelenmesiyle mümkündür. Bu tarz çalışmalarda, üstün yeteneklilerin, yaşamın ilk yıllarından itibaren üst düzey yetenek belirtileri sergilediği fark edilmiştir. Pek çok gelişim kuramcısı yaşamın ilk yıllarında edinilen deneyimlerin çocuğun bilişsel gelişimi ve ileriki öğrenmelerini etkileyeceği yönünde görüş bildirerek potansiyellerinin en üst seviyeye ulaştırılmasında erken müdahalenin hayati önem taşıdığını vurgulamışlardır (Metin vd., 2018). Fakat buna rağmen üstün yetenekli çocuklara dair yapılan incelemelerin çoğu, 6 yaş ve üzeri çocuklarla yapılmıştır. Bunun temel nedeni de 0-6 yaş çocukların yeteneklerini testler ve araçlarla ortaya çıkarmanın çok zor olmasıdır (Enç, 1979). Burns, Mathew ve Mason (1990), bu yaş grubunda bulunan çocukları tanılamadaki zorluğa birtakım kolaylıklar getirmiştir. Çocuğun tanılanması tarama ve değerlendirme olmak üzere iki aşamalı bir süreçtir. Tarama aşaması da kendi içinde üç basamaktan oluşmaktadır. Taramanın birinci basamağı, halkı ve özellikle de ebeveynleri üstün yetenekli çocuklar hakkında bilgilendirmektir. Genel taramanın yer aldığı ikinci basamakta ise 45 davranışa göre değerlendirmenin yapıldığı "Üstün Yeteneklilik Okul Öncesi Tarama Paketi" isteyenlere gönderilir. Ebeveynler ve öğretmenler tarafından doldurulan bu anketin içeriği aynıdır. Taramanın üçüncü basamağında bireysel tarama yapılmaktadır. Bu basamağın amacı üstün yetenekli çocuklar hakkında ek olarak bireysel bilgilerin toplanması ve çocukları değerlendirmeye hazır hale getirmektir. Burada Stanford Binet Zekâ Testi'ne benzer nitelikte olan Hess Okula Oluş Ölçeği kullanılır. Değerlendirme aşamasında ise potansiyel

üstün yetenekli çocuklara Stanford Binet Zekâ Testi uygulanır. Bu test 3 yaş normlarına ulaşabildiği gibi tüm okul öncesi çocukları için kullanılabilmektedir (Burns, Mathew ve Mason, 1990).

Akarsu (2004) üstün yetenekli çocukların erken dönemde belirlenmesinin ve eğitiminin önemini şu sebeplere dayandırmıştır:

- ✓ Küreselleşen dünyada, bilim ve teknoloji gibi alanlarda ülkeler yarış halindedir. Bu nedenle üstün yetenekli çocukların erken belirlenmesi ve eğitimi önemli bir beyin gücü sağlar.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların, uygun eğitimi alamaması, hem kendileri hem çevreleri için yıkıcı olabilmelerine neden olur.
- ✓ Bu çocukların erken dönemde fark edilerek yetenek alanlarında gerekli desteğin sağlanmasıyla gelişimleri düzenli hale getirilebilir.
- ✓ Eğitimde fırsat eşitliği her çocuk için olduğu gibi üstün yetenekli çocukların da hakkıdır, bu haktan yararlanabilmeleri erken dönemde fark edilmeleri ve doğru yönlendirilmeleri ile mümkündür.

Üstün yetenekliliğin farklı düzeyleri vardır. Bu nedenle bazı çocuklar çok rahat fark edilebilirken bazı çocukların fark edilmesi çok zor olabilir. Dolayısıyla tanılamada farklı yöntemler kullanılmalı, çocuğun gözlemi ve takibi çok iyi yapılmalıdır. Okul öncesi dönemde yapılan yetenek testleri, çocuğun yetenek düzeyi ileri seviyede değilse, yanlış sonuçlar verebilir. Üstün yetenek potansiyeli taşıyan çocukları bu gibi risklerden korumak için gelişimleri takip edilerek ileriki dönemlerde tekrar tanılanmaları daha sağlıklı olur (Ataman, 1998).

2.7.1. Geleneksel Belirleme Stratejileri

Geleneksek belirleme stratejileri Zekâ Testleri, Başarı Testleri, Yaratıcılık Testleri, Sınıf Düzeyini Temel Alan Testler ve Öğretmenin Aday Göstermesi olarak sıralanır. Günümüze

kadar üstün yeteneklileri belirlemek için geliştirilen ölçek sayısı az olmakla birlikte okul öncesi dönemde kullanılan testler:

- ✓ Stanford-Binet Zekâ Ölçeği,
- ✓ Wechsler Okul Öncesi / Birincil Zekâ Testi / Woodcock-Johnson III Bilişsel Yetenekler Testi,
- ✓ Bracken Temel Kavram Ölçeği,
- ✓ Bilişsel Becerileri Değerlendirme Bataryası,
- ✓ Kolombiya Zihinsel Olgunluk Testi,
- ✓ Gesell Gelişim Listeleri,
- ✓ Gesell Okul Öncesi Testi,
- ✓ Kaufman Çocuklar için Değerlendirme Bataryası,
- ✓ Liter Uluslararası Performans Ölçeği,
- ✓ Peabody Resim Kelime Testi,
- ✓ Slosson Zekâ Testi,
- ✓ Boehm Temel Kavramlar Testi,
- ✓ Otis-Lennon Okul Yetenek Testidir (Friend, 2008).

Son zamanlarda üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde sıklıkla kullanılan yöntem, daha büyük yaşlardaki normal gelişim gösteren çocuklar için hazırlanmış ve kalıplaştırılmış testlerin kullanılmasıdır (Davasıgil, 2009).

2.7.2. Çağdaş Belirleme Stratejileri

Son yıllarda giderek gelişme gösteren çağdaş belirleme stratejilerinin temel hedefi, üstün yetenekli çocukların yetenek seviyelerini ve bu yeteneklerin nasıl bir işleyiş sergilediğini genel hatlarıyla belirlemektir. Çağdaş belirleme stratejileri; Sözel Olmayan Yetenek Testleri, Yaratıcılık Testleri, Öğrenci Portfolyoları, Performans Temelli Değerlendirme, Aile-Arkadaş veya Toplumun Aday Göstermesi olarak bilinmektedir (Friend, 2008).

2.8. Üstün Yetenekli Çocukların Okul Öncesi Öğretmenlerinde Bulunması Gereken Özellikler

Eğitim ve öğretimin en önemli yapı taşı öğretmenlerdir. Çocuğun öğrenmesini etkileyen birçok faktör olmasına rağmen sınıf ortamındaki öğrenmelerde kritik nokta öğretmendir. Öğretmenin kendine ve çocuklara karşı tutumu, öğretim teknik, yöntem ve materyallerinden daha önemlidir. Öğretmenlerin yüksek özgüveni ile çocukların sınıf başarısı arasında ilişki olması, buna kanıt niteliğindedir (Clark, 2013).

Normal gelişim gösteren çocuklar da, üstün yetenekli çocuklar da, yeteneklerini fark edip destekleyebilecek mükemmel öğretmenlerden eğitim alma hakkına sahiptirler. Her çocuğun ilgi, istek ve yetenekleri farklıdır. Dolayısıyla öğretmen, sınıftaki çocukların bireysel farklılıklarını göz önüne alan ve onlara uygun öğrenme fırsatlarını sunan öğretim lideri olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda öğretmenin asıl görevi, olabildiğince farklı program ve materyaller kullanarak, çocuklara uygun öğrenme deneyimleri sunmak ve zengin öğrenme ortamları hazırlamaktır (Levent, 2011).

Okul öncesi öğretmeni, çocukların yaşı, gelişim düzeyi, ilgi ve yetenekleri hususunda çok iyi birer gözlemci olmalıdır. Özellikle etkinlik tasarlarken, çocukların gelişim düzeyinin üstünde yüksek beklenti içeren ve yetersiz hissetmeye neden olacak etkinliklerden kaçınmalıdır. Okul öncesi dönemde etkinlikler daha somut ve duyulara hitap eder nitelikte olmalıdır. Bu dönemde çocukların merak duygusu baskın olduğundan öğretmen yeni öğrenmeler içeren etkinleri çocuklara somut, açık, anlaşılır ve basitten karmaşığa ilkesiyle açıklamalıdır. Ayrıca öğretmen farklı yöntem ve teknikleri uygulayabilecek tecrübeye de sahip olmalıdır (Oktay, 2007).

Üstün yetenekli çocuklar, yaşamın ilk yıllarından itibaren bastırılamayan bir merak duygusuna sahiptirler. Öğrenmenin temelini oluşturan merak duygusuna olumlu yönde tepki verebilmek için öğretmenler, eğitim uygulamaları sırasında soru sorarken doğru soruyu sormaya özen göstermelidirler. Çünkü üstün yetenekli çocuklar yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenir ve bu çocuklara düşüncelerini daha derin ifade edebilmeleri için doğru

soruları sormak cesaretlendiricidir. Örneğin "Ne? Hangi?" vb. sorular yerine "Nasıl? Neden? Bu konu hakkında başka neler söyleyebilirsin?" gibi sorulara yer verilmelidir (Dağlıoğlu, 2014).

Üstün yetenekli çocukların en önemli özelliklerinden bir diğeri de yaratıcı düşünme becerisine sahip olmalarıdır. Bu nedenle okul öncesi öğretmenleri, çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilecekleri etkinliklere eğitim planında özellikle yer vermelidirler. Okul öncesi dönem çocuklarının sınıfta oynarken, girdikleri roller ve sergiledikleri hayal güçleriyle potansiyellerinin en üst noktaları gözlemlenebilir. Üstün yetenekli çocuklarda yaratıcılığın ipuçları günlük olaylara karşı verdikleri ani tepkilerle elde edilebilir. Çünkü bu çocuklar sıradan olay ve sorunlara karşı yeni ve farklı çözüm yolları üretmekte oldukça başarılıdırlar (Yılmaz, 2004).

Sınıfında üstün yetenekli çocuklar bulunan bir okul öncesi öğretmeni, analitik düşünme gibi becerileri kazandırabilmek için öncelikle etkili soru sorabilmeli ve kendisi de analitik düşünme becerisine sahip olmalıdır. Okul öncesi öğretmenleri, üstün yetenekli çocukların eş zamanlı olmayan gelişim gösterdiklerini unutmamalı ve bu çocuklara karşı beklentilerini gerçekçi seviyede tutmalıdırlar. Günümüzde öğretmenlerden, her şeyi bilen ve tüm sınıfı yönlendiren kişi olmalarındansa, öğrenme etkinliklerine çocuklarla birlikte aktif olarak katılabilmeleri beklenmektedir. Geleneksel öğretmen modelinden farklı olan bu yeni beklentilere uygun olarak öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara karşı tutumları da daha çok önem kazanmıştır.

Bunun sonucunda üstün yetenekli çocukların öğretmenlerinin sahip olması gereken özellikler:

- ✓ Farklı öğrenme ve öğretme yöntemlerine açık olma.
- ✓ Yaratıcı ve yenilikçi olma.
- ✓ Değişmeye ve değiştirmeye çalışma.
- ✓ Eğitim ve günlük yaşama dair teknolojiyi takip etmeye meraklı olma.
- ✓ Esnek ve bireysel farklılıklara duyarlı olma.

- ✓ Etkili iletişim, çözüm odaklılık, duygudaşlık, gelişmiş mizah anlayışı vb. kişisel özelliklere sahip olma.
- ✓ Öğretmenliğine katkı sağlayacak her konuda gelişme ve yenilikleri takip etme.
- ✓ Öğrenme, öğretme ve değerlendirmede alternatif yollar kullanabilmeye meyilli olma.
- ✓ Eğitim-öğretim programını ve ortamını öğrencilerin bireysel farklılık, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda güncelleyerek zenginleştirebilme.
- ✓ Bilgi-iletişim teknolojilerini eğitimde kolaylıkla kullanabilme.
- ✓ Mesleki bilgi ve tecrübelerini paylaşabilme.
- ✓ Öğrencilerin kendine has değişik yeteneklerini ortaya çıkarması, geliştirmesi için fırsat ve ortam sağlama (Metin vd., 2018).

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlgili araştırmalar başlığı altında, bu araştırma ile ilgili olan yurtiçi ve yurtdışı araştırmalara yer verilmiştir.

3.1.Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Dereli (2019) "Okul Öncesi Dönemdeki Üstün Yetenekli Çocukların Aday Gösterilmelerine Yönelik Geliştirilen Eğitim Programının Etkililiği" adlı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukları fark ederek isabetli şekilde aday göstermelerini hedeflemiştir. Bu hedef doğrultusunda "Üstün Yetenekli Çocuk Aday Gösterme Eğitim Programı (ÜYÇAGEP)"nı geliştirmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Edirne ilindeki 20 okul öncesi öğretmeni ve 20 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desende tasarlanmıştır. ÜYÇAGEP'in etkililiği iki yöntem ile değerlendirilmiştir. Birincisinde, ÜYÇAGEP alan ve almayan 40 katılımcıya araştırmacı tarafından geliştirilen "Üstün Yetenekli Çocuk Algı Ölçeği (ÜYÇALÖ)" ön test, son test ve izleme testi olarak uygulanmıştır. İkincisinde ise, ÜYÇAGEP alan ve almayan 40 katılımcının bulundukları sınıflarında üstün yetenekli olarak düşündükleri çocukları aday göstermeleri istenmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin verilen eğitim programı

sonunda üstün yetenekli çocukları belirlemede daha isabetli kararlar aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sarar (2018) "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Düzeyleri İle Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Algı ve Bilgisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeylerini, üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik algılarını ve bilgi düzeylerini incelemeyi amaçlamıştır. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu Kayseri ilinde bulunan resmi ilkokullar ve bağımsız anaokullarında görev yapan 261 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği", araştırmacı tarafından hazırlanan "Üstün Yetenekliler Eğitimi Bilgi Testi" ve "Üstün Yetenekliler Eğitimi Algı Testi" olmak üzere 3 tane veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik öz yeterlik ve algı düzeylerinin yüksek çıktığı sonucuna ulaşılırken yine aynı okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimine dair bilgi düzeylerinin düşük çıktığı sonucu elde edilmiştir.

Tanık-Önal (2018) "Okul Öncesi Dönemde Üstün Yetenekli Çocuklar" adlı makale çalışmasında okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukların özelliklerini velilere ve eğitimcilere tanıtmayı ve okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukların eğitimine dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Araştırmada üstün yetenekli çocuklara dair özelliklerin efsaneler ve gerçekler olarak karşılaştırılması sonucunda bu özelliklerin bütün çocuklarda gözlenebileceğine fakat üstün olarak nitelendirmek için normal gelişim gösteren çocuklara göre daha erken ortaya çıkmasının gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca bu çocukların erken fark edilmesinin çocukların almaları gerek eğitime bir an önce başlanması adına önem arz ettiği ve bu eğitimin onlar için ayrıcalık olmadığını aksine verilecek olan eğitimin belirtilen çocukların hakkı olduğu belirtilmiştir.

Yoleri, Tetik ve Çetken (2018) “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi (Uşak İli Örneği)” adlı makale çalışmalarında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Uşak il merkezinde yer alan Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı anasınıflarında ve bağımsız anaokullarında görev yapmakta olan 33 okul öncesi öğretmeni ile görüşmüşlerdir. Nitel araştırma desenini kullandıkları çalışmada verileri; anaokullarındaki/anasınıflarındaki öğretmenlerle yürütülen yarı-yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplamışlardır. Çalışmadan elde ettikleri veriler ışığında okul öncesi öğretmenlerinin hem teorik hem de uygulamalı programlar konusunda gerekli bilgi düzeyine sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bunun için de okul öncesi öğretmenliği eğitim programlarına üstün yeteneklilerle ilgili ders eklemesi yapılmasının, çalıştaylar ve eğitimler düzenlenmesinin gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Mindivanlı-Akdoğan, Koçak ve Subaşı (2017) “Özel Yetenekli Çocukların Belirlenmesinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı makale çalışmalarında özel yetenekli çocukların belirlenmesinde okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda veri toplamak için öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler planlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu Doğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan bir şehirdeki 10 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin birçoğu çocukların akıl yürütme, yaratıcılık, fen ve teknolojiye karşı ilgi ve merak, problem çözebilme gibi bilimsel tutumlar içeren becerilerini desteklediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda özel yetenekli olduğu düşünülen çocukları belirlemede kullanılması gereken ölçme araçlarının hizmet içi eğitimler yoluyla tanıtılmasına ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Gülkaya (2016) “Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Algı, Görüş ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi” adlı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklarla ilgili algı ve görüşlerinin incelenmesini, bu konudaki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışma, Kuzey Kıbrıs’ta Milli

Eğitim ve Kültür Bakanlığı, İlköğretim kademesinde bulunan 99 ilköğretim okulu bünyesinde ve 13 anaokulunda 2015-2016 eğitim-öğretim yılında görev yapan 100 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Çalışmada veri toplama aracı olarak Demirok ve Özcan (2016) tarafından geliştirilen "Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği" ve Demirok (2012) tarafından geliştirilen "Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği" ve "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi" anketi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı ve görüşlerinin olumlu olduğuna ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin yeterli donanıma sahip olmadıkları ve bu çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin daha üst düzeyde olması gerektiği belirlenmiştir. Bu durumun üstün yetenekli çocukların eğitimini olumsuz yönde etkilememesi adına hizmet öncesi ve hizmet içi seminerler düzenlenmesi gerekliliği de çalışmanın sonuçları arasındadır.

Seyhan (2015) "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları İle Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları ile bu çocuklara yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, 2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılı İkinci Döneminde Ankara'nın Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı Bağımsız Anaokulunda, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Anasınıfında, Anadolu Mesleki ve Teknik Lise Uygulama Anaokulunda, Özel Bağımsız Anaokulunda, Özel İlköğretim/Kolej Anasınıfında ve Gündüz Bakımevi ve Kreşte çalışan 280 öğretmen ile yürütülmüştür. Çalışmada ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve "Üstün Yeteneklilere (3-8 Yaş Arası) İlişkin Algı Ölçeği" ve "Üstün Yeteneklilik ve Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği (ÜYETÖ)" kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilik ve özellikleri hakkında üç kavram yanılgısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu kavram yanılgıları "yaratıcılık ve zekâ arasındaki pozitif

ilişki", "akranlarla kolay etkileşim" ve "liderlik" konuları ile ilgilidir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili de üç kavram yanılgısına sahip olduğu da çalışmanın sonuçları arasında yer almaktadır. Bu kavram yanılgıları "sanatsal yönden tanılamada yaratıcılık testlerinin etkisi", "karma gruplarda işbirliği yoluyla öğrenmenin akademik yararları" ve "akademik hızlandırmanın olumsuz etkisi" konuları ile ilgilidir.

Sürmeli (2015) "Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri" adlı tez çalışmasında MEB'e bağlı resmi ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin üstün yeteneklilik kavramına yönelik farkındalık düzeylerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya İstanbul ili Esenyurt ilçesinde görev yapan 298 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veriler likert tipi oluşturulan bir anket ile toplanmıştır. Araştırmanın sonunda sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2015) "Öğretmenlerin Üstün Zekâ Kavramı ve Üstün Zekâlı Öğrencilerin Özel Gereksinimleri" adlı makale çalışmasında Amerika Birleşik Devletleri'nde çeşitli devlet okullarında görev yapan 10 öğretmen ile görüşmüştür. Nitel araştırma kapsamında yaptığı bu çalışmada araştırmacı öğretmenlerin üstün zekâ kavramlarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda üstün zekâ kavramının öğretmenden öğretmene değişen bir kavram olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenin deneyimlerine ve aldıkları eğitime göre zekâ kavramının şekillendiği, çalışmanın sonuçları arasındadır. Çalışmanın bir diğer sonucu da öğretmenlerin üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi konusunda karşılaştıkları sorunların varlığıdır. Öğretmenler farklı etnik kökenden gelen çocukları tanılamakta zorlanmaktadır. Katılımcı 10 öğretmenden elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin aldıkları eğitimlerin ve deneyimlerinin üstün zekâ kavramları üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Çalışmada öğretmenlere kaliteli eğitim fırsatları sunmanın ve üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler ile olumlu deneyimler yaşamalarını sağlamanın, bu konuda daha usta öğretmenlerin sayısının alanda çoğalmasına katkıda bulunacağı vurgulanmıştır.

Erişen, Birben ve Yalın (2015) "Üstün Yetenekli Çocukları Fark Edebilme ve Destekleme Eğitiminin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi" adlı makale çalışmasında MEB tarafından geliştirilen "Özel Yetenekli Bireylerin Belirlenmesi Yöntem ve Teknikleri Kursu" programının üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerine ilişkin farkındalık kazanmaya etkisini incelemişlerdir. Karma desende yapılan araştırmada, eğitim programı, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan 87 öğretmene, Bağcılar Rehberlik Araştırma Merkezi'ndeki uzmanlar tarafından uygulanmıştır. Eğitim programının etkililiğini değerlendirmede Şahin (2013) tarafından hazırlanan "Üstün Yetenekli Çocukları Tanıma Bilgi Testi" ve "Görülme Soruları" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ön test ve son test puanları arasında .01 düzeyde anlamlı bir artış olduğu görülmüştür. Araştırmada uygulanan eğitim programı sayesinde katılımcı öğretmenlerin bilgi düzeylerinde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenler programın faydalı olduğunu ve farkındalık kazandıklarını görüşme sorularında belirtmişlerdir.

Şahin ve Kargın (2013) "Sınıf Öğretmenlerine Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesi Konusunda Verilen Bir Eğitimin Öğretmenlerin Bilgi Düzeyine Etkisi" adlı makale çalışmalarında üstün yetenekli çocukların tanılanmasına yönelik verilen eğitimin öğretmenlerin bilgi düzeylerine etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya katılan Tekirdağ ilinde görev yapan 29 sınıf öğretmeninin 14'ü deney, 15'i kontrol grubunu oluşturmuştur. Betimsel ve deneysel desenlerin kullanıldığı araştırmada katılımcılara üç gün art arda 3'er saatten oluşan toplamda 9 saatlik bir eğitim verilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Üstün Yetenekli Çocukları Tanıma Bilgi Testi" (ön test ve son test olmak üzere) , "Gözlem Formu" ve "Öğretmen İzleme Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunda yer alan öğretmenlerin eğitim öncesinde ve sonrasında bilgi testinden aldıkları puanlarda anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülürken kontrol grubunda anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

Tezcan (2012) "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Erken Yaştaki Üstün Zekâlı Çocuklara ve Eğitimlerine Yönelik Algıları" adlı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin erken

yaştaki üstün zekâlı çocuklara ilişkin algılarını ve bu çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için dile getirdikleri gereksinimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma 5'i resmi, 10'u özel olmak üzere toplamda 15 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Çalışma öğretmenlerle mülakat şeklinde gerçekleştirilmiş olup nitel bir çalışmadır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin üstün zekâlı çocuklara ilişkin algılarının bilişsel becerilerden meydana geldiği ve bu çocukların eğitimi hususunda öz yeterlilik algılarının düşük olduğu görülmüştür. Aynı zamanda öğretmenlerin mesleki gelişim ve model uygulamalar içeren eğitime ihtiyaç duydukları ve zaman, materyal, denetim, işbirliği yönlerinden de desteğe ihtiyaçları olduğu görülmüştür.

Akar ve Şengil-Akar (2012) "İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Üstün Yetenek Kavramı Hakkındaki Görüşleri" adlı makale çalışmalarında ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin üstün yetenek kavramına dair görüşlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma nitel verilerin kullanıldığı betimsel desendedir. Uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 155 ilkokul öğretmeninin katıldığı araştırmada açık uçlu anket görüşmesi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular arasında ilkokul öğretmenlerinin üstün yeteneği tanımlarken genel zekâ ve genel yetenek kavramlarının dışına çıkmadıkları yer almaktadır. Araştırmanın sonuçları arasında ilkokul öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı yer almaktadır.

Kıldan (2011) "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşleri" adlı makale çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Kastamonu'da bulunan 60 okul öncesi öğretmeni ile çalışmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun üstün yetenekli çocukları tanımlamada literatürle örtüşen ifadeleri ve bu çocuklar için yaşıtlarından ayrı bir özel eğitimin ihtiyaç olduğunu belirttikleri görülmüştür. Aynı zamanda araştırmacı araştırmanın

sonunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında daha fazla bilgiye sahip olmalarının gerekliliğine ve hizmet içi eğitime ihtiyaç duyulduğuna vurgu yapmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında özel eğitim ile ilgili derslerin artırılması gerektiğini araştırmanın dolaylı sonuçları arasında belirtmiştir.

Şahin (2010) "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri Konusunda Okul Öncesi Yardımcı Öğretmen Adaylara Verilen Eğitimin Etkisi" adlı makale çalışmasında okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarına üstün yetenekli çocukların özelliklerine dair verilen eğitimin etkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmaya 2009-2010 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Döneminde Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi Bölümü 2. Sınıfında bulunan 48 öğrenci katılmıştır. Araştırma tek grup ön test son test kontrol grupsuz deneysel desendedir. Araştırmada likert tipi ölçek ve araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların mezun oldukları lisede üstün yeteneklilerle ilgili ders alma durumlarına göre herhangi bir farklılaşma görülmese de ders alanların ön test puanları almayanlara oranla daha yüksek çıkmıştır. Mezun olunan lisede üstün yeteneklilerle ilgili 3-6 ay arası ders alanların 3 aydan daha az ders alanlara göre bilgi düzeylerinin yüksek olduğu da araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Son olarak uygulanan eğitimin, okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarının bilgi düzeylerine, orta derecede anlamlı bir fark oluşturarak etki ettiği belirtilmiştir.

İnan, Bayındır ve Demir (2009) "Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Çocukların Özelliklerine İlişkin Farkındalık Düzeyleri" adlı makale çalışmalarında 2008-2009 eğitim öğretim yılında Kütahya ilinde görev yapan 75 sınıf öğretmeninin katılımıyla öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özelliklerine dair farkındalıklarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan 30 soruluk anket kullanılmıştır. Betimsel tarama modelinde olan araştırmanın bulguları öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özelliklerine dair yeterli akademik bilgiye sahip olmadığını göstermektedir.

Suveren (2006) “Anasınıfına Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi” adlı tez çalışmasında Düzce’nin merkez ilçesinde ilköğretime bağlı okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar arasından üstün yetenekli olanları belirleme ve belirleme konusunda yapılan çalışmaların ne ölçüde başarılı olduğunu tespit etmek amacıyla aile ve öğretmenlerin gözlemlerini çocukların zihinsel performansıyla kıyaslamıştır. Çalışmada; 4 aşamalı belirleme sistemi oluşturulmuştur. Birinci ve ikinci aşama, hem öğretmen hem de ailelerin zihinsel yönden üstün yetenekli olduğunu düşündüğü çocukları kaydetmeleri için “AGF (Aile Gözlem Formu)” ve “ÖGF (Öğretmen Gözlem Formu)”, üçüncü aşama hem aileleri hem öğretmenleri tarafından aday olarak gösterilen çocukların genel zihinsel performanslarını ölçmek için “TKT 5-7 Temel Kabiliyetler Testi”, dördüncü aşama ise “Goodenough-Harris Bir Adam Çiz Testi” uygulamasından oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda ebeveynlerin çocukların üstün yetenekli olduğunu belirlemede daha etkili olmasının yanında testler ve puanlar dikkate alındığında öğretmenlerin çocukların performanslarını daha gerçekçi değerlendirdiği görülmüştür.

Gökdere ve Ayvacı (2004) “Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi” adlı makale çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri hakkında bilgi seviyelerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada, Trabzon ilinde görev yapan 55 sınıf öğretmenine üstün yeteneklilerin özelliklerini içeren bir test uygulanmıştır. Ayrıca yarı yapılandırılmış mülakat metodu da kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri hakkında yeterli seviyede bilgi sahibi olmadığı yönündedir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerdeki bilgi eksikliğinin üstün yetenekli çocukların eğitimini olumsuz yönde etkilememesi adına kendilerine hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim verilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

3.2.Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Goodman (2020) "Üstün Yetenekli Küçük Çocuklar: Ebeveynler ve Öğretmenler Ne Biliyor?" adlı makale çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin üstün yeteneklilik kavramına ilişkin bilgilerini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Kuzey Virginia bölgesindeki özel anaokullarında görev yapan 9 öğretmen ile 26 ebeveyn olmak üzere 35 kişi oluşturmuştur. 15 okul müdürü ile iletişime geçerek çevrimiçi ortamda sunduğu anketleri, 3-5 yaş çocuğu olan velilere ve bu yaş grubuna eğitim veren öğretmenlere ulaştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin ve ebeveynlerin üstün yetenekli çocukları, basmakalıp şekilde sunulduğunda tanıdıkları fakat olumsuz özellikleri ve eşzamanlı olmayan gelişim özellikleri sunulduğunda tanıyamadıkları ifade edilmiştir.

Peralta (2020) "Erken Çocukluk Eğitimci Bilgisi: Üstün Yetenekliliğe ve Renkli Öğrencilere İlişkin Keşifsel Bir Çalışma" adlı tez çalışmasında okul öncesi, birinci ve ikinci sınıf öğretmenlerinin üstün zekâlı çocuklarla ilgili bilgilerini, üstün yetenekli çocuklara ve müfredata yönelik algılarını incelemiştir. Çalışma, 2019-2020 eğitim öğretim yılında okul öncesinden sekizinci sınıfa kadar eğitim verilen bir ilçe okulunda çalışan, 10 öğretmen ile yürütülmüştür. Çalışmada 17 görüşme sorusundan ve sınıf gözleminden yararlanılmıştır. Her bir öğretmenin verdiği cevaplar kendine özgü olduğundan tek tek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin bilgilerinin çeşitlilik gösterdiği, bazılarının konu hakkında gerçekten bilgili olduğu bazılarınınsa konuya dair hiçbir bilgisinin olmadığı belirtilmiştir.

Kettler, Oveross ve Salman (2017) "Okul Öncesi Üstün Yetenekli Çocuklar: Program Geliştirmeyle İlgili Algılanan Zorluklar" adlı makale çalışmalarında okul öncesi eğitim merkezlerindeki üstün yetenekliler için uygulanacak eğitim hizmetlerinde meydana gelen zorlukları incelemişlerdir. Çalışma güney eyaletinde bulunan 254 okul öncesi öğretmeninin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluktaki üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin yanılgılarının olduğu tespit edilmiş ve

bu dönemdeki üstün yetenekli çocukların belirlenmesi ve eğitimine yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Cotar-Konrad ve Kukanja-Garijelcıc (2015) "Slovenya' da Üstün Yetenekli Çocuklar İle Çalışma İçin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlikleri" adlı makale çalışmalarında 2-6 yaş arası çocukların belirlenmesi ve gerekli eğitimlerin verilmesi hususunda okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yeterliklerini ve tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Bu bağlamda 180 okul öncesi öğretmenine 10 maddeden oluşan bir anket uygulanmıştır. Çalışma deneysel olmayan nedensel desende gerçekleştirilmiştir. Üstün yetenekli çocukların, var olan potansiyellerini geliştirebilmek adına, erken yaşta keşfedilerek gerekli eğitimi almalarının gerekliliğini vurgulamışlardır. Üstün yetenekli çocukların erken fark edilmelerinin öneminin yanında çocukların üstünlüğünü erken yaşlarda belirleyecek ve buna yönelik eğitim politikaları geliştirecek olan nitelikli okul öncesi öğretmenlerine ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara eğitim vermek için yeterli bilgi düzeyinde olmadıklarına ulaşılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin üstün çocukları belirleme, özelliklerini fark etme ve üstün yetenekli çocuklara verecekleri eğitim için uygun yöntemleri kullanma konularında düşük öz yeterlik algısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenler üstün yeteneklilere eğitim verebilmek için mesleki eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Perković Krijan ve Borić (2015) "Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Tutumları ve Tutumlarındaki Farklılıkların Öğretmenlik Kıdemine Göre Değişimi" adlı makale çalışmalarında öğretmenlerin kıdem yılına göre üstün yetenekli çocuklarla çalışma stratejilerine olan tutumlarını incelemişlerdir. 209 sınıf öğretmeninin katıldığı çalışmada kıdem yılına göre üstün yetenekli çocuklara uygulanan stratejilere yönelik tutumlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonucunda, 0-4 yıl kıdeme sahip öğretmenler ölçeğin "Okullarda üstün yetenekli çocukların özel eğitimsel ihtiyaçları sık sık ihmal edilmektedir" tutum maddesine katılım oranı yüksek iken kıdem düzeyi en

fazla olan öğretmenlerin “Okullarımız üstün yetenekli çocukların ihtiyaçlarını karşılamada zaten yeterlidir” tutum maddesine katılım oranı yüksek olarak belirtilmiştir.

Al-Makhalid (2012) “Suudi Arabistan Krallığında İlköğretim Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar ve Onların Eğitimine Yönelik Tutumları ve Bilgileri” adlı tez çalışmasında normal öğretmenlerle üstün yetenekliler öğretmenlerinin, üstün yetenekli çocuklara ve eğitimlerine yönelik tutum ve bilgilerini karşılaştırarak araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya katılan 223 üstün yetenekliler öğretmenine ve 700 normal gelişim gösteren çocuklarla çalışan öğretmene anket uygulanmıştır. Her iki öğretmen grubundan 20’şer öğretmene yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar arasında üstün yetenekliler öğretmenlerinin bilgi düzeylerinin normal öğretmenlere göre daha yüksek olduğu ve normal öğretmenlerin birçok konuda üstün yetenekliler öğretmenlerinden daha fazla eğitim ihtiyaçları olduğu yer almaktadır. Ayrıca üstün yetenekliler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alma konusunda kararsız kaldıkları ve normal öğretmenlerin hizmet içi eğitime karşı tutumlarının negatif yönde olduğu sonucundan hareketle öğretmenlerin bilgi ve tutumları arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Thirey (2011) “Yönetici ve Öğretmenlerin Anaokulu Üstün Yeteneklerine İlişkin Algıları” adlı tez çalışmasında yönetici ve okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi çocuklarının üstünlüğüyle alakalı algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Kuzey Karolina’daki tüm ilkokul yöneticileri ve okul öncesi öğretmenleri davet edilmiş ve bunlardan 127 yönetici, 260 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda katılımcıların %98’inin okul öncesi çocuklarının üstün yetenekli olabileceğine inanmasına rağmen okulların %70’inin bu çocukları tanılamak için bir süreç uygulamadığına ulaşılmıştır. Bu nedenle çalışmanın son bölümünde okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukları tanımlamak ve onlara uygun eğitimin verilmesi için öğretmenlerin ve yöneticilerin konuyla alakalı daha iyi donatılmasının, ne yapılması gerektiğinin bilincinde olmalarının gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Jeong (2010) “Öğretmenlerin Erken Çocukluk Dönemindeki Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilere İlişkin Algıları (Üç-Sekiz Yaş)” adlı tez çalışmasında öğretmenlerin 3 ila 8 yaşları arasındaki öğrencilerde üstün zekâlılığa ilişkin belirgin algıları, yanlış anlamaları ve önemli farklılıkları incelemeyi amaçlamıştır. 119 öğretmene üstün yetenekli çocuklar hakkında 25 soru soruluk bir anket uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin üstün yeteneklilerle alakalı bazı yargıları doğru algıladıklarına ulaşılmıştır. Bunlar: Farklılaşma ihtiyacı, gelişmiş sözel beceriler, farklı geçmişlerden gelen öğrencilerle ilgili standart test önyargıları, aile katılımının tanımlanması. Ayrıca, üstün yetenekli öğrencilerin hayal kırıklığı yaşadığını ve motivasyon ile ilgili sorunları olduğunu da belirtmişlerdir. İkinci bir sonuç olarak öğretmenlerin belirgin yanlış anlamalarına ilişkin bulgular toplanmıştır, öğretmenler bu konularda kararsızdır: Heterojen gruplarda kooperatif öğrenmenin etkinliği, akademik hızlanmanın olumsuz bir etkisi, özel hizmetlere gerek yok, kooperatif oyun stili ve sanatsal yetenekli öğrenciler için yaratıcı testler. Çalışmanın sonunda araştırmacı belirsiz bilgileri ortadan kaldırmak ve öğretmenlerin uygulamaları, temel teorileri anlaması için üstün yetenekli çocukların eğitiminde rol alanların sürekli mesleki gelişimini vurgulamıştır.

Hodge ve Kemp (2000) “Okul Öncesi Çocuklarda Üstün Yetenekliliği Doğasını Keşfetmek” adlı makale çalışmalarında Avusturalya’daki üstün yetenekli çocukların erken yaşlarda belirlenmesi hakkında öğretmen yeterliklerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında okul öncesi dönemde potansiyel üstün yetenekli olarak belirlenen 14 çocuk 3 yıl boyunca incelenmiştir. Araştırmada 26 öğretmene ve bu çocukların ebeveynlerine anket uygulanmıştır. Araştırma için gerekli verilerin toplanmasında “Yeteneğin Ölçülmesi Testi”, “Peabody Resim Kelime Testi”, “Sözel Olmayan Yetenek Testi” olan “Renkli Progresif Matrisler”, “Akademik Başarı Testi”, “Avustralya Yazım Testi”, “Erken Matematik Becerileri Testi”, “Ailelere ve Öğretmenlere Yönelik Anket Formu” ölçme araçları kullanılmıştır. Öğretmenler test puanı yüksek çocukları potansiyel üstün olarak aday gösterirken öğrencilerin yarısı en az bir öğretmen tarafından göz ardı

edilmiştir. Bu aday gösterilmeyen çocukların sözel olmayan beceriler yönünden üstün potansiyele sahip olduklarına vurgu yapılırken öğretmenlerin genellikle okuma becerilerine odaklandığı ortaya çıkarılmıştır. Sonuç olarak belirtilen ölçme araçları yoluyla elde edilen bulgularda erken yaşlardaki potansiyel üstün yetenekli çocukların yeteneklerinin göz ardı edildiği belirtilmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1.Araştırmanın Modeli

Betimsel tarama araştırmaları, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli şekilde tanımlar. Bu araştırma modelinde araştırmacılar, bireylerin, grupların bilgi, beceri, davranış ve tutumlarını tanımlamaya çalışırlar. Tarama araştırmalarının amacı, geniş bir kitlenin görüşlerini ve genellikle araştırma konusuna dair var olan durumu betimlemektir (Büyüköztürk, Çakmak ve Akgün, 2014). Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin ne durumda olduğunu incelemeyi amaçlayan bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerini ortaya koymak amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

4.2.Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya'nın Selçuklu İlçesi'nde bulunan MEB'e bağlı resmi okul öncesi kurumlarında görev yapan, gönüllü 184 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Konya/Selçuklu İlçesi'nde, MEB'e bağlı, özeller dışında, 59 tane bünyesinde anasınıfı bulunduran ve 22 bağımsız anaokulu olmak üzere

toplam 81 okul öncesi eğitim kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlarda toplam 441 okul öncesi öğretmeni görev yapmaktadır. Araştırmanın örneklemi evrenin kendisidir. Evrende bulunan 441 öğretmenin tamamına formlar ulaştırılmış olup öğretmenlerin 184'ü katılmaya gönüllü olmuşlardır.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzdeleri

	Sayı(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	181	98,37
Erkek	3	1,63
Yaş		
25-30 yaş	52	28,26
31-35 yaş	43	23,37
36-40 yaş	44	23,91
41-45 yaş	32	17,39
46-50 yaş	13	7,07
Öğrenim düzeyi		
Lisans	168	91,30
Lisansüstü	16	8,70
Mezun olunan program		
Okul Öncesi Öğretmenliği	160	86,96
Anaokulu öğretmenliği	9	4,89
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	15	8,15
Kıdem		
0-1	7	3,80
2-5	36	19,57
6-10	45	24,46
11-15	54	29,35
16 ve üzeri	42	22,83
Çalışılan okul türü		
MEB Bağımsız Anaokulu	116	63,04
MEB İlköğretim Anasınıfı	68	36,96
Üniversitede özel eğitim dersi alma durumu		
Alan	158	85,87
Almayan	26	14,13
Sınıfında üstün yetenekli çocuk olması durumu		
Var	8	4,35
Yok	176	95,65
Daha önce üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumu		
Çalışan	43	23,37
Çalışmayan	141	76,63
Üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alma durumu		
Alan	44	23,91
Almayan	140	76,09

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzdeler verilmiştir. Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin %98,37'sinin kadın,

%28,26'sının 25-30 yaş, %23,37'sinin 31-35, %23,91'inin 36-40 yaş, %17,39'unun 41-45 yaş grubunda olduğu, %91,30'unun lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin %86,96'sının Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden mezunu olduğu, %19,57'sinin 2-5 yıl, %24,46'sının 6-10 yıl, %29,35'inin 11-15 yıl ve %22,83'ünün 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu, %63,04'ünün MEB Bağımsız Anaokulunda, %36,96'sının MEB İlköğretim Anasınıfında görev yaptığı saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %85,87'sinin üniversitede özel eğitim dersi aldığı, %95,65'inin sınıfında üstün yetenekli çocuk olmadığı, %23,37'sinin daha önce üstün yetenekli bir çocuk ile çalıştığı, %23,91'inin üstün yetenekli çocuklarla ilgili eğitim aldığı tespit edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacı ile "Demografik Bilgi Formu" ve "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi" kullanılmıştır.

4.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada öğretmenler hakkında demografik bilgilere ulaşmak amacıyla hazırlanan formda, öğretmenin cinsiyeti, yaşı, kıdem yılı, öğrenim düzeyi, çalıştığı okul türü, çalıştığı yaş (ay) grubu, daha önce üstün yetenekli çocukla çalışıp çalışmadığı, sınıfında üstün yetenekli çocuğun olup olmadığı ve üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alıp almadığına yönelik sorular yer almaktadır (EK 3).

4.3.2. Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerini incelemek amacıyla "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi" kullanılmıştır. Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi Tortop ve Sarar (2018) tarafından geliştirilmiştir. Tortop ve Sarar (2018) üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili literatür taraması yaparak ve üç okul öncesi öğretmenine konu ile ilgili kompozisyon yazdırarak testin madde havuzunu oluşturmuşlardır. Kapsam geçerliğini test etmek amacıyla eğitim bilimleri, ölçme ve değerlendirme, Türk dili uzmanlarından uzman görüşü almışlardır. Tortop ve Sarar (2018), güvenirlik analizi için Cronbach Alfa güvenirlik testi yapmışlardır. Cronbach Alfa katsayısı, α=0,980 olarak belirtilmiştir. Bir test için hesaplanan güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk vd., 2014). Testi oluştururken okul öncesi öğretmenlerinin daha çok hangi konuda bilgiye ihtiyaç duydukları sorusuna yanıt arayan Tortop ve Sarar (2018); üstün yetenekli çocukların özellikleri, eğitimleri, rehberliği ve psikolojik ihtiyaçları olmak üzere üç boyutta toplam 40 madde içeren bir test geliştirmişlerdir. Bu çalışmada kullanılan 15 sorunun hangi boyuta ait olduğu ekte sunulmuştur.(EK 4). Her bir soru toplam beş seçenekten oluşmuştur ve tek bir doğru içermektedir. Bu araştırma kapsamında, zaman sınırlılığı, Covid-19 pandemisine bağlı olarak birçok öğretmen ile yüz yüze görüşülememesi ve çevrimiçi ortamda testin yanıtlanmaması, araştırma sürecinin uzaması ve bazı soruların anlaşılırlığının güç olması, zorluk derecesinin yüksek olması nedeni ile araştırma amacına göre yeterli görülen 15 soru testten seçilerek kullanılmıştır. Yararlanılan sorular için bir uzmanın görüşü alınmıştır. Bu doğrultuda testin orijinalinde yer alan 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 18, 19, 33, 34, 35, 36 numaralı sorular araştırmada kullanılmıştır (EK 4).

4.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında verilerin toplanması amacıyla ilk olarak Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Sonrasında Selçuklu İlçesi'ne bağlı okulların müdürlüklerinden izin alınarak bağımsız anaokullarında çalışan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğretmenlere yüz yüze formlar ulaştırılmıştır. Covid-19 kapsamında alınan tedbirlere bağlı olarak kapatılan, bünyesinde anasınıfı bulunduran okullarda görev yapan öğretmenler için Google Formlar uygulamasına "Demografik Bilgi Formu" ve "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi" yüklenmiştir. Bu okulların müdürlükleriyle iletişime geçilerek elektronik ortama yüklenen formu öğretmenlere ulaştırmaları sonucunda çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğretmenler formu doldurmuştur. Formlar üç hafta boyunca erişime açık bırakılmış ve yeterli veriye ulaşıldığında üçüncü haftanın sonunda erişime kapatılmıştır.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırma boyunca elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler öncelikle betimsel olarak değerlendirilmiştir. Daha sonra veriler, demografik değişkenlere göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi sorularına verilen cevapların istatiksel olarak fark yaratıp yaratmadığı ki-kare ile sınanarak yorumlanmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeyleri ve bilgilerinin; cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, mezun olunan program, kıdem, çalışılan okul türü, üniversitede özel eğitim dersi alma durumu, sınıfta üstün yetenekli çocuk olma durumu, daha önce üstün yetenekli bir çocukla çalışma durumu, üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alma durumu değişkenlerine göre ki kare sonuçları tablolarda sunularak tartışılmıştır.

Tablo 2.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ki-kare sonuçları

	Doğru		Yanlış			
	n	%	n	%	X^2	p
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	77	41,85	107	58,15	4,89	0,027*
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	89	48,37	95	51,63	0,19	0,658
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	40	21,74	144	78,26	58,73	0,000*
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	116	63,04	68	36,96	12,52	0,000*
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	67	36,41	117	63,59	13,58	0,000*
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	81	44,02	103	55,98	2,63	0,105
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	57	30,98	127	69,02	26,63	0,000*
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	24	13,04	160	86,96	100,52	0,000*
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	81	44,02	103	55,98	2,630	0,105
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	24	13,04	160	86,96	100,52	0,000*
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için aşağıdaki koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	48	26,09	136	73,91	42,08	0,000*
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	39	21,20	145	78,80	61,06	0,000*
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	141	76,63	43	23,37	52,19	0,000*
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	112	60,87	72	39,13	8,69	0,003*
Soru 15. Vitus5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Anne ve babası onun geleceğini kafasında kurgulamaya çalışır. Onlar Vitus'un piyanist olmasını ister. Annesi onu en iyi piyanistlerden ders almasını sağlar. Gerçekte Vitus yetişkin gibi piyano çalmaktadır. Ancak Vitus piyano çalmak değil büyük babasının atölyesinde oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar. Bir gün Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Vitus artık hayatının kontrolünü eline alır. Bir gün Vitus büyükbabasının bankadaki parasını kullanarak borsada oynar. Bu günden sonra hem büyükbabasını hem de annesini zengin eder. Yukarıdaki parçada da görüldüğü gibi üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesinde olumsuz etkiler bulunduğu görülmektedir. Hangisi Vitus' u etkileyen bu olumsuzluğu yansıtmaktadır?	26	14,13	158	85,87	94,69	0,000*

Tablo 2' de araştırmaya katılan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerine ilişkin frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları verilmiştir. Öğretmenlerin %41,85'inin "19. yüzyılın ikinci yarısında Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın aşağıdakilerden hangisini etkilediğini öne sürmüştür?" şeklindeki birinci soruya,

%48,37'sinin "Üstün zekânın tanımı yapılırken aşağıdaki kavramlardan hangisi kullanılır?" şeklindeki ikinci soruya %63,04'ünün ise "Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?" şeklindeki dördüncü soruya doğru yanıt verdiği saptanmıştır.

Öğretmenlerin %78,26'sının "Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?" şeklindeki üçüncü soruya, %63,59'unun "Tanılamaya ilişkin bazı ilkeler tanılamanın niteliğini önemli derecede artırabilir. Aşağıdakilerden hangisi bu ilkelerdendir?" beşinci soruya, %55,98'inin "Zekâ testleri, IQ testleri olarak da bilinmektedir. Bu testlerden belli bir puan alan bireyler üstün zekâlı olarak kabul edilmektedirler. Aşağıdakilerden hangisi bu puanı göstermektedir?" şeklindeki altıncı soruya ve %69,02'sinin "Howard Gardner, Çoklu Zekâ Kuramında zekâ sayısını 7 olarak belirlemiş ancak 1999 yılında "Zekâ Yeniden Çerçevelendi" isimli kitabında bir zekâ çeşidi daha eklemiştir. Buna göre bu zekâ çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?" şeklindeki yedinci soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin %86,96'sının "Üç Halka Kuramını ortaya atan Renzulli (1978) üstün zekânın üç ayrı bileşenin etkileşimi ile ortaya çıktığını savunmuştur. Aşağıdakilerden hangisi bu bileşenlerden birisidir?" şeklindeki sekizinci soruya, %55,98'inin "Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?" şeklindeki dokuzuncu soruya, %86,96 'sının "Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?" şeklideki onuncu soruya, %73,91'inin "Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için aşağıdaki koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?" şeklindeki on birinci soruya, %78,80'inin "Üstün zekâlı öğrencilere eğitim veren öğretmen standartlarından birisi öğretim stratejileridir. Aşağıdakilerden hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?" şeklindeki on ikinci soruya yanlış yanıt verdiği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %76,63'ünün "Aşağıdakilerden hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?" şeklindeki on üçüncü soruya ve %60,87'sinin "Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?" şeklindeki on dördüncü soruya doğru yanıt verdiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin %85,87'sinin "Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Anne ve babası onun geleceğini kafasında kurgulamaya çalışır. Onlar Vitus'un piyanist olmasını ister. Annesi onu en iyi piyanistlerden ders almasını sağlar. Gerçekte Vitus yetişkin gibi piyano çalmaktadır. Ancak Vitus piyano çalmak değil büyük babasının atölyesinde oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar. Bir gün Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Vitus artık hayatının kontrolünü eline alır. Bir gün Vitus büyükbabasının bankadaki parasını kullanarak borsada oynar. Bu günden sonra hem büyükbabasını hem de annesini zengin eder. Yukarıdaki parçada da görüldüğü gibi üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesinde olumsuz etkiler bulunduğu görülmektedir. Aşağıdakilerden hangisi Vitus' u etkileyen bu olumsuzluğu yansıtmaktadır?" şeklindeki on beşinci soruya yanlış yanıt verdiği tespit edilmiştir.

Tablodan da görüldüğü gibi, 4,13 ve 14. soruya doğru yanıt veren öğretmenlerin oranı yanlış yanıt verenlere göre, istatistiksel olarak da fark yaratacak düzeyde, daha yüksektir. 1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12 ve 15. sorulara ise yanlış yanıt verenlerin oranı, istatistiksel olarak fark yaratacak düzeyde, daha yüksektir.

Tablo 2'den elde edilen bulgular sonucunda araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %63,04' ünün üstün yetenekli çocukların genel özellikleri, %76,63'ünün yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özellikleri, %60,87'sinin yaratıcı yeteneği geliştirici stratejiler gibi konular hakkında doğru bilgi sahibi olduğu söylenebilir. Ancak öğretmenlerin, üstün zekâ ile ilgili bilimsel çalışmalar, üstün zekânın tanımı, üstün zekâlı çocukların kişilik özellikleri, üstün zekâlı öğrencilerin tanılanması ile ilgili güncel sorunlar,

üstün zekâlı öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarını karşılama stratejileri ve üstün zekâlı öğrencilere eğitim veren öğretmen standartları gibi konularda eksik veya yanlış bilgiye sahip oldukları söylenebilir. Benzer şekilde Yoleri ve arkadaşları (2018), okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yürüttükleri araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmadıklarını tespit etmişlerdir. Gökdere ve Ayvacı (2004) da, yürüttükleri çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgilerinin üst düzeyde olmadığını saptamışlardır. Kıldan (2011) ise araştırmasından elde ettiği bulgular sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. Akar ve Şengil-Akar (2012), çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara dair bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığını tespit etmiştir.

Özetle konuyla ilgili literatürde yer alan çalışmaların çoğunda ve bu çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumda öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkında tam ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bilgi seviyelerinin düşük ve konu hakkındaki bilgilerinin kısıtlı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgi Testine Verdikleri Toplam Yanıt Sayı ve Yüzdeleri

Bilgi Testine Verilen Toplam Doğru Yanıt Sayısı	Doğru Yanıt Veren Kişi Sayısı (n)	Doğru Yanıt Veren Kişi Yüzdesi (%)
1	3	1,6
2	2	1,1
3	17	9,2
4	25	13,6
5	43	23,4
6	51	27,7
7	21	11,4
8	14	7,6
9	3	1,6
10	2	1,1
11	1	0,5
12	1	0,5
13	0	0,0
14	1	0,5
15	0	0,0
Toplam	184	100,0

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan 184 öğretmen içerisinde 15 sorunun 15'ine ve 13'üne doğru yanıt veren yoktur. Ancak 15 sorunun 14'ünü doğru yanıtlayan 184 kişide 1 kişi (%0,5) bulunmaktadır. Aynı zamanda 184 kişiden 51 kişi (%27,7) 15 sorudan 6 soruya doğru yanıt vermiştir. Tablo genel olarak yorumlandığında teste verilen toplam doğru yanıt sayısının 6 soruda yoğunlaştığı görülmektedir. Buradan öğretmenlerin üstün yetenekliler hakkındaki bilgi düzeylerinin düşük olduğu sonucu çıkarılabilir.

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Yaşlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	30 yaş ve altı		31-40 yaş		41 yaş ve üstü		X^2 (sd=2)	p
		n	%	n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	18	34,62	43	49,43	16	35,56	3,903	0,142
	Yanlış	34	65,38	44	50,57	29	64,44		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	23	44,23	43	49,43	23	51,11	0,531	0,767
	Yanlış	29	55,77	44	50,57	22	48,89		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	11	21,15	19	21,84	10	22,22	0,017	0,991
	Yanlış	41	78,85	68	78,16	35	77,78		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	39	75,00	51	58,62	26	57,78	4,457	0,108
	Yanlış	13	25,00	36	41,38	19	42,22		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	15	28,85	30	34,48	22	48,89	4,451	0,108
	Yanlış	37	71,15	57	65,52	23	51,11		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	25	48,08	38	43,68	18	40,00	0,647	0,724
	Yanlış	27	51,92	49	56,32	27	60,00		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	22	42,31	23	26,44	12	26,67	4,352	0,113
	Yanlış	30	57,69	64	73,56	33	73,33		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	5	9,62	13	14,94	6	13,33	0,819	0,664
	Yanlış	47	90,38	74	85,06	39	86,67		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	25	48,08	38	43,68	18	40,00	0,647	0,724
	Yanlış	27	51,92	49	56,32	27	60,00		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	7	13,46	11	12,64	6	13,33	0,024	0,988
	Yanlış	45	86,54	76	87,36	39	86,67		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	12	23,08	23	26,44	13	28,89	0,433	0,805
	Yanlış	40	76,92	64	73,56	32	71,11		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	10	19,23	21	24,14	8	17,78	0,886	0,642
	Yanlış	42	80,77	66	75,86	37	82,22		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	44	84,62	64	73,56	33	73,33	2,582	0,275
	Yanlış	8	15,38	23	26,44	12	26,67		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	31	59,62	54	62,07	27	60,00	0,101	0,951
	Yanlış	21	40,38	33	37,93	18	40,00		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocukturAnnesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar, kafa travması geçirir. Vitus olaydan sonra, böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve davranır. Bu, üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	6	11,54	15	17,24	5	11,11	1,320	0,517
	Yanlış	46	88,46	72	82,76	40	88,89		

Tablo 4'te okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin yaşlarına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorularına verdikleri yanıtlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). İlgili literatürde de bu bulguyla örtüşen araştırmalar yer almaktadır. Sarar (2018), okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik algı ve bilgileri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında bilgi testi ölçüm verilerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Buna ek olarak Gülkaya (2016), araştırmasında 41 yaş ve üstü öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin daha genç yaştaki öğretmenlere göre daha olumsuz olduğunu saptamıştır.

Tablo 5.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Lisans		Lisansüstü		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	69	41,07	8	50,00	0,479	0,489
	Yanlış	99	58,93	8	50,00		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	80	47,62	9	56,25	0,436	0,509
	Yanlış	88	52,38	7	43,75		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	37	22,02	3	18,75	0,092	0,762
	Yanlış	131	77,98	13	81,25		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	109	64,88	7	43,75	2,800	0,094
	Yanlış	59	35,12	9	56,25		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	64	38,10	3	18,75	2,361	0,124
	Yanlış	104	61,90	13	81,25		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	72	42,86	9	56,25	1,063	0,302
	Yanlış	96	57,14	7	43,75		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	50	29,76	7	43,75	1,337	0,248
	Yanlış	118	70,24	9	56,25		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	20	11,90	4	25,00	2,209	0,137
	Yanlış	148	88,10	12	75,00		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	72	42,86	9	56,25	1,063	0,302
	Yanlış	96	57,14	7	43,75		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	23	13,69	1	6,25	0,713	0,398
	Yanlış	145	86,31	15	93,75		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	43	25,60	5	31,25	0,242	0,623
	Yanlış	125	74,40	11	68,75		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	37	22,02	2	12,50	0,793	0,373
	Yanlış	131	77,98	14	87,50		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	129	76,79	12	75,00	0,026	0,872
	Yanlış	39	23,21	4	25,00		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	102	60,71	10	62,50	0,020	0,889
	Yanlış	66	39,29	6	37,50		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	23	13,69	3	18,75	0,308	0,579
	Yanlış	145	86,31	13	81,25		

Tablo 5'te okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin öğrenim düzeylerine göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim düzeylerine göre üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorularına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Elde edilen bulgu sonucunda araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin lisans ya da lisansüstü öğrenim düzeyine sahip olmasının üstün yetenekli çocuklar hakkında bilgi düzeylerine etki etmediği söylenebilir. Bu bulgu literatürde yer alan benzer bir araştırmadan elde edilen bulguya ters düşmektedir. Lisansüstü düzeyindeki okul öncesi öğretmenlerinin lisans düzeyindeki okul öncesi öğretmenlerine kıyasla daha olumlu bilgi düzeyine sahip olduğunu ifade eden Sarar (2018), yaptığı araştırmada öğrenim düzeyi ve üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu saptamıştır. Bununla birlikte Song (2001), yaptığı araştırmada üstün yeteneklilik tutum ölçeğinin tanılama, eğitim ve aile ortamı, eğitim programı alt boyutlarındaki puanların Amerikalı öğretmenlerin öğrenim durumuna (lisans ve lisansüstü) göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yapılan araştırmalar ve bu araştırmadan elde edilen öğrenim düzeyine dair bulguların değişkenlik göstermesinin sebepleri arasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında doğru bilgiye sahip olmadıkları ve kavram yanılgıları yaşadıkları sayılabilir.

Tablo 6.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Mezun Oldukları Programa Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Okul Önc.Öğrt.		Çocuk Gel. Eğt.		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	69	40,83	8	53,33	0,885	0,347
	Yanlış	100	59,17	7	46,67		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	78	46,15	11	73,33	4,075	0,044*
	Yanlış	91	53,85	4	26,67		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	35	20,71	5	33,33	1,290	0,256
	Yanlış	134	79,29	10	66,67		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	107	63,31	9	60,00	0,065	0,799
	Yanlış	62	36,69	6	40,00		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	61	36,09	6	40,00	0,091	0,763
	Yanlış	108	63,91	9	60,00		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	74	43,79	7	46,67	0,046	0,830
	Yanlış	95	56,21	8	53,33		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	52	30,77	5	33,33	0,042	0,837
	Yanlış	117	69,23	10	66,67		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	20	11,83	4	26,67	2,672	0,102
	Yanlış	149	88,17	11	73,33		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	74	43,79	7	46,67	0,046	0,830
	Yanlış	95	56,21	8	53,33		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	22	13,02	2	13,33	0,001	0,972
	Yanlış	147	86,98	13	86,67		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	42	24,85	6	40,00	1,640	0,200
	Yanlış	127	75,15	9	60,00		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	35	20,71	4	26,67	0,293	0,589
	Yanlış	134	79,29	11	73,33		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	130	76,92	11	73,33	0,099	0,753
	Yanlış	39	23,08	4	26,67		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	107	63,31	5	33,33	5,199	0,023*
	Yanlış	62	36,69	10	66,67		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur.Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	22	13,02	4	26,67	2,115	0,146
	Yanlış	147	86,98	11	73,33		

**p<0,05*

Tablo 6'da okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin mezun oldukları programa göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Okul öncesi öğretmenliği programından mezun olan öğretmenlerin "Üstün zekânın tanımı yapılırken aşağıdaki kavramlardan hangisi kullanılır?" şeklindeki ikinci soruya doğru yanıt verme oranı (%46,15), çocuk gelişimi ve eğitimi programından mezun olanlara (%73,33) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0,05$). Okul öncesi öğretmenliği programından mezun olan öğretmenlerin "Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?" şeklindeki on dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı (%63,31), çocuk gelişimi ve eğitimi programından mezun olan öğretmenlere (%33,33) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0,05$).

Elde edilen bulguya ilişkin alan yazında herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bulgu sonucunda çocuk gelişimi ve eğitimi alanından mezun olan öğretmenlerin okul öncesi öğretmenliği alanından mezun olan öğretmenlere göre üstün zekâyı tanımlamada daha başarılı oldukları söylenebilir. Çocuk gelişimi ve eğitimi alanında eğitim alanların okul öncesi öğretmenliği alanında eğitim alanlara göre özel eğitim dersini daha kapsamlı almış olmaları ve üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin ders almaları, bulgunun çocuk gelişimi ve eğitimi alanından mezun olan öğretmenlerin lehine sonuçlanmasının sebebi olarak gösterilebilir. Nitekim daha çok eğitim alan öğretmenlerin daha az eğitim alanlara kıyasla üstün yetenekli çocuklarla ilgili konulara çok daha hâkim olduklarını belirten çeşitli araştırma bulguları da mevcuttur (Hansen ve Feldhusen, 1994; Reis ve Westberg, 1994; Robinson, 1985). Bulgunun diğer bir sonucu ise okul öncesi öğretmenliği mezunu öğretmenlerin yaratıcı yeteneği geliştirici stratejiler hakkında çocuk gelişimi ve eğitimi mezunu öğretmenlere göre daha başarılı olduklarıdır. Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yaratıcılık hakkında seçmeli ya da zorunlu derslerin yer almasının bulgunun elde edilen sonuca sebep niteliği taşıdığı düşünülmektedir.

Tablo 7.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Kıdem Yıllarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	5 yıl ve altı		6-15 yıl		16 yıl ve üzeri		X^2 (sd=2)	p
		n	%	n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	13	30,23	49	49,49	15	35,71	5,412	0,067
	Yanlış	30	69,77	50	50,51	27	64,29		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	22	51,16	42	42,42	25	59,52	3,628	0,163
	Yanlış	21	48,84	57	57,58	17	40,48		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	12	27,91	17	17,17	11	26,19	2,665	0,264
	Yanlış	31	72,09	82	82,83	31	73,81		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	31	72,09	57	57,58	28	66,67	3,018	0,221
	Yanlış	12	27,91	42	42,42	14	33,33		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	14	32,56	33	33,33	20	47,62	2,959	0,228
	Yanlış	29	67,44	66	66,67	22	52,38		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	19	44,19	45	45,45	17	40,48	0,297	0,862
	Yanlış	24	55,81	54	54,55	25	59,52		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	22	51,16	25	25,25	10	23,81	10,721	0,005*
	Yanlış	21	48,84	74	74,75	32	76,19		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	4	9,30	12	12,12	8	19,05	1,940	0,379
	Yanlış	39	90,70	87	87,88	34	80,95		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	22	51,16	40	40,40	19	45,24	1,441	0,487
	Yanlış	21	48,84	59	59,60	23	54,76		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	6	13,95	13	13,13	5	11,90	0,080	0,961
	Yanlış	37	86,05	86	86,87	37	88,10		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	10	23,26	29	29,29	9	21,43	1,179	0,555
	Yanlış	33	76,74	70	70,71	33	78,57		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	9	20,93	21	21,21	9	21,43	0,003	0,998
	Yanlış	34	79,07	78	78,79	33	78,57		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	36	83,72	75	75,76	30	71,43	1,884	0,390
	Yanlış	7	16,28	24	24,24	12	28,57		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	22	51,16	68	68,69	22	52,38	5,512	0,064
	Yanlış	21	48,84	31	31,31	20	47,62		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	7	16,28	13	13,13	6	14,29	0,246	0,884
	Yanlış	36	83,72	86	86,87	36	85,71		

**p<0,05*

Tablo 7'de okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin kıdem yıllarına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. 5 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin "Howard Gardner, Çoklu Zekâ Kuramında zekâ sayısını 7 olarak belirlemiş ancak 1999 yılında "Zekâ Yeniden Çerçevelendi" isimli kitabında bir zekâ çeşidi daha eklemiştir. Buna göre bu zekâ çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?" şeklindeki yedinci soruya doğru yanıt verme oranı (%51,16) diğer öğretmenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Elde edilen bulgulara göre yalnızca yedinci soru için anlamlı farklılık elde edilmiştir. Sorunun içeriğinde teorik bir bilgi yer alması dolayısıyla yeni mezun olmuş öğretmenlerin konu hakkındaki bilgilerini daha kolay hatırlayabildikleri ve buna bağlı olarak doğru yanıt verdikleri düşünülmektedir. Ayrıca bu sonuç, kıdem yılı fazla olan öğretmenlerin gelişmeleri takip etmediklerini ya da bilgi ve becerilerini öğretmen olarak geliştirmediklerini de düşündürtebilir. Bu bulgu ilgili literatürde yer alan araştırmalardan elde edilen bulgularla benzerlik taşımaktadır.

Gülkaya (2016), öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, üstün yetenekli çocuklara yönelik algının 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerde, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre, anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır.

Perković Krijan ve Borić (2015), 0-4 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin "Okullarda üstün yetenekli çocukların özel eğitimsel ihtiyaçları sık sık ihmal edilmektedir" tutum maddesine katılım oranı yüksek iken kıdem düzeyi en fazla olan öğretmenlerin "Okullarımız üstün yetenekli çocukların ihtiyaçlarını karşılamada zaten yeterlidir" tutum maddesine katılım oranının yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Tabloda yer alan bulgular genel olarak yorumlanırsa yedinci soru dışında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Sarar (2018), üstün yeteneklilik eğitimine dair öz yeterlik, algı ve bilgi düzeylerine yönelik yaptığı araştırmada, öz yeterlik ölçümlerinin kıdem yılına göre farklılaştığını fakat algı ve bilgi düzeylerindeki bulguların kıdem yılına göre anlamlı bir fark göstermediğini

saptamıştır. Buna ek olarak Seyhan (2015), üstün yetenekliliğe ilişkin kavram yanılgısı puanlarından elde ettiği bulgulara göre kıdem yılı ile kavram yanılgıları arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamıştır.

Tablo 8.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Bağımsız Anaokulu		İlköğretim Anasınıfı		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	58	50,00	19	27,94	8,572	0,003*
	Yanlış	58	50,00	49	72,06		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	52	44,83	37	54,41	1,577	0,209
	Yanlış	64	55,17	31	45,59		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	20	17,24	20	29,41	3,732	0,053
	Yanlış	96	82,76	48	70,59		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	66	56,90	50	73,53	5,090	0,024*
	Yanlış	50	43,10	18	26,47		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	43	37,07	24	35,29	0,058	0,809
	Yanlış	73	62,93	44	64,71		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	51	43,97	30	44,12	0,000	0,984
	Yanlış	65	56,03	38	55,88		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	31	26,72	26	38,24	2,657	0,103
	Yanlış	85	73,28	42	61,76		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	15	12,93	9	13,24	0,003	0,953
	Yanlış	101	87,07	59	86,76		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	53	45,69	28	41,18	0,354	0,552
	Yanlış	63	54,31	40	58,82		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	15	12,93	9	13,24	0,003	0,953
	Yanlış	101	87,07	59	86,76		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	27	23,28	21	30,88	1,286	0,257
	Yanlış	89	76,72	47	69,12		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	28	24,14	11	16,18	1,627	0,202
	Yanlış	88	75,86	57	83,82		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	93	80,17	48	70,59	2,199	0,138
	Yanlış	23	19,83	20	29,41		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	70	60,34	42	61,76	0,036	0,849
	Yanlış	46	39,66	26	38,24		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	20	17,24	6	8,82	2,504	0,114
	Yanlış	96	82,76	62	91,18		

**p<0,05*

Tablo 8'de okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin çalıştıkları okul türüne göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçlarına yer verilmiştir. Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin "19. yüzyılın ikinci yarısında Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın aşağıdakilerden hangisini etkilediğini öne sürmüştür?" şeklindeki birinci soruya doğru yanıt verme oranı (%50,0), ilköğretim ana sınıfında görev yapanlara (%27,94) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin "Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?" şeklindeki dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı (%56,90), ilköğretim ana sınıfında görev yapanlara (%73,53) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0,05$). Polyzopoulou, Kokaridas, Patsiaouras ve Gari (2014), çalışmalarında üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum ölçeğinin yetenek gruplama puanlarının öğretmenlerin çalıştığı okul türüne göre farklılaştığını saptamıştır. Genel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması spor okullarında görev yapanlara göre yüksek bulunmuştur. Benzer yeteneklere sahip çocukların aynı sınıfta eğitim almasının gerekliliğine, spor okullarında görev yapan öğretmenlere göre genel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin katılımı daha yüksektir. Öğretmenlerin üstün yetenekliler eğitimine dair farkındalık sahibi oldukları belirtilen çalışmada, kavram yanılgılarının ve algılarının okul türüne göre değiştiği saptanmıştır. Tablodan farklı sorulara verilen yanıtların doğruluk oranının değişken nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Polyzopoulou ve diğerlerinin (2014) çalışmalarına benzer şekilde bu çalışmada da birinci soruya bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin doğru yanıt verme oranı anlamlı düzeyde yüksek iken diğer yandan dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı ilköğretim anasınıfında çalışan öğretmenlerde anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 9.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Çalıştıkları Çocukların Yaşına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	28-48 ay		49-72 ay		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	11	45,83	66	41,25	0,180	0,671
	Yanlış	13	54,17	94	58,75		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	8	33,33	81	50,63	2,499	0,114
	Yanlış	16	66,67	79	49,38		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	6	25,00	34	21,25	0,173	0,678
	Yanlış	18	75,00	126	78,75		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	14	58,33	102	63,75	0,263	0,608
	Yanlış	10	41,67	58	36,25		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	11	45,83	56	35,00	1,058	0,304
	Yanlış	13	54,17	104	65,00		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	11	45,83	70	43,75	0,037	0,848
	Yanlış	13	54,17	90	56,25		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	6	25,00	51	31,88	0,461	0,497
	Yanlış	18	75,00	109	68,13		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	4	16,67	20	12,50	0,319	0,572
	Yanlış	20	83,33	140	87,50		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	12	50,00	69	43,13	0,400	0,527
	Yanlış	12	50,00	91	56,88		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	4	16,67	20	12,50	0,319	0,572
	Yanlış	20	83,33	140	87,50		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	7	29,17	41	25,63	0,136	0,713
	Yanlış	17	70,83	119	74,38		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	2	8,33	37	23,13	2,734	0,098
	Yanlış	22	91,67	123	76,88		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	19	79,17	122	76,25	0,099	0,753
	Yanlış	5	20,83	38	23,75		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	20	83,33	92	57,50	5,847	0,016*
	Yanlış	4	16,67	68	42,50		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	6	25,00	20	12,50	2,687	0,101
	Yanlış	18	75,00	140	87,50		

**p<0,05*

Tablo 9'da okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin çalıştıkları çocukların yaşına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları görülmektedir. 24-48 ay grubunda çalışan öğretmenlerin "Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?" şeklindeki on dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı (%83,33), 49-72 ay grubunda çalışan öğretmenlere (%57,50) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin çalışma durumuna göre farklılaşması beklenen bir sonuç olmamakla birlikte, literatürde de çalışılan yaş grubunun bilgi, algı gibi konuları etkilemediğini saptayan çalışmalar yer almaktadır. Jeong (2010), okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları yaş grubunun onların kavram yanılgıları üzerinde bir fark yaratmadığını tespit etmiştir. Seyhan (2015), çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin farklı yaş gruplarıyla çalışmalarının onların kavram yanılgısı puanlarını farklılaştırmadığını saptamış ve bu durumu öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar, eğitimleri ve özellikleri gibi konularda benzer bilgiye sahip olmalarıyla ilişkilendirmiştir.

Tablo 10.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Üniversitede Özel Eğitim Dersi Alma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Alan		Almayan		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	70	44,30	7	26,92	2,771	0,096
	Yanlış	88	55,70	19	73,08		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	76	48,10	13	50,00	0,032	0,858
	Yanlış	82	51,90	13	50,00		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	36	22,78	4	15,38	0,719	0,397
	Yanlış	122	77,22	22	84,62		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	100	63,29	16	61,54	0,029	0,864
	Yanlış	58	36,71	10	38,46		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	56	35,44	11	42,31	0,454	0,500
	Yanlış	102	64,56	15	57,69		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	75	47,47	6	23,08	5,390	0,020*
	Yanlış	83	52,53	20	76,92		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	49	31,01	8	30,77	0,001	0,980
	Yanlış	109	68,99	18	69,23		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	19	12,03	5	19,23	1,022	0,312
	Yanlış	139	87,97	21	80,77		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	69	43,67	12	46,15	0,056	0,813
	Yanlış	89	56,33	14	53,85		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	22	13,92	2	7,69	0,764	0,382
	Yanlış	136	86,08	24	92,31		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	43	27,22	5	19,23	0,738	0,390
	Yanlış	115	72,78	21	80,77		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	36	22,78	3	11,54	1,691	0,194
	Yanlış	122	77,22	23	88,46		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	123	77,85	18	69,23	0,926	0,336
	Yanlış	35	22,15	8	30,77		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	96	60,76	16	61,54	0,006	0,940
	Yanlış	62	39,24	10	38,46		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	22	13,92	4	15,38	0,039	0,843
	Yanlış	136	86,08	22	84,62		

**p<0,05*

Tablo 10'da okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin üniversitede özel eğitim dersi alma durumlarına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Üniversitede özel eğitim dersi alan öğretmenlerin "Zekâ testleri, IQ testleri olarak da bilinmektedir. Bu testlerden belli bir puan alan bireyler üstün zekâlı olarak kabul edilmektedirler. Aşağıdakilerden hangisi bu puanı göstermektedir?" şeklindeki altıncı soruya doğru yanıt verme oranı (%47,47), almayan öğretmenlere (%23,08) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0,05$). Bu bulgu okul öncesi öğretmenlerinin üniversitede özel eğitim dersi almalarının önemini kanıtlar nitelik taşımaktadır. Konuyla ilgili Kıldan (2011), yaptığı araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında daha fazla bilgiye sahip olmalarının gerekliliğini vurgularken bunu sağlayabilmenin ise okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında özel eğitim ile ilgili derslerin artırılmasıyla mümkün olacağını belirtmiştir.

Tablo 11.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Sınıflarında Üstün Yetenekli Çocuk Olma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Var		Yok		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	2	25,00	75	42,61	0,976	0,323
	Yanlış	6	75,00	101	57,39		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	6	75,00	83	47,16	2,375	0,123
	Yanlış	2	25,00	93	52,84		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	3	37,50	37	21,02	1,221	0,269
	Yanlış	5	62,50	139	78,98		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	5	62,50	111	63,07	0,001	0,974
	Yanlış	3	37,50	65	36,93		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	5	62,50	62	35,23	2,458	0,117
	Yanlış	3	37,50	114	64,77		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	4	50,00	77	43,75	0,121	0,728
	Yanlış	4	50,00	99	56,25		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	3	37,50	54	30,68	0,166	0,683
	Yanlış	5	62,50	122	69,32		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	2	25,00	22	12,50	1,054	0,305
	Yanlış	6	75,00	154	87,50		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	5	62,50	76	43,18	1,159	0,282
	Yanlış	3	37,50	100	56,82		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	1	12,50	23	13,07	0,002	0,963
	Yanlış	7	87,50	153	86,93		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	3	37,50	45	25,57	0,565	0,452
	Yanlış	5	62,50	131	74,43		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	1	12,50	38	21,59	0,379	0,538
	Yanlış	7	87,50	138	78,41		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	4	50,00	137	77,84	3,312	0,069
	Yanlış	4	50,00	39	22,16		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	4	50,00	108	61,36	0,415	0,520
	Yanlış	4	50,00	68	38,64		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	1	12,50	25	14,20	0,018	0,892
	Yanlış	7	87,50	151	85,80		

Tablo 11'de okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin sınıflarında üstün yetenekli çocuk olma durumlarına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında üstün yetenekli çocuk bulunma durumuna göre göre üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorunlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Elde edilen bu bulgu alan yazında yer alan çalışmalarla da örtüşmektedir. Rosemarin (2002), araştırmasında normal sınıflarda eğitim veren öğretmenlerle üstün yetenekli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda eğitim veren öğretmenlerin tutumlarının farklılaşmadığını tespit etmiştir. Seyhan (2015), araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin kavram yanılgıları puanları ve üstün yetenekli çocuklarla çalışma durumu arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamıştır.

Tablo 12.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Geçmişte Üstün Yetenekli Bir Çocuk İle Çalışma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Çalışan		Çalışmayan		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	22	51,16	55	39,01	2,001	0,157
	Yanlış	21	48,84	86	60,99		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	20	46,51	69	48,94	0,078	0,781
	Yanlış	23	53,49	72	51,06		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	10	23,26	30	21,28	0,076	0,783
	Yanlış	33	76,74	111	78,72		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	24	55,81	92	65,25	1,259	0,262
	Yanlış	19	44,19	49	34,75		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	16	37,21	51	36,17	0,015	0,901
	Yanlış	27	62,79	90	63,83		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	20	46,51	61	43,26	0,141	0,707
	Yanlış	23	53,49	80	56,74		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	13	30,23	44	31,21	0,015	0,904
	Yanlış	30	69,77	97	68,79		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	7	16,28	17	12,06	0,518	0,472
	Yanlış	36	83,72	124	87,94		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	17	39,53	64	45,39	0,458	0,498
	Yanlış	26	60,47	77	54,61		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	2	4,65	22	15,60	3,484	0,062
	Yanlış	41	95,35	119	84,40		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	9	20,93	39	27,66	0,774	0,379
	Yanlış	34	79,07	102	72,34		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	11	25,58	28	19,86	0,646	0,421
	Yanlış	32	74,42	113	80,14		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	36	83,72	105	74,47	1,575	0,209
	Yanlış	7	16,28	36	25,53		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	31	72,09	81	57,45	2,968	0,085
	Yanlış	12	27,91	60	42,55		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	6	13,95	20	14,18	0,001	0,970
	Yanlış	37	86,05	121	85,82		

Tablo 12'de okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin geçmişte üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumlarına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Araştırma kapsamına alınan okul öncesi öğretmenlerinin geçmişte üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumuna göre üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorunlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Wang (1998), araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukları tanılamalarının ve öğretimlerine ilişkin bilgilerinin üstün yetenekli çocukla çalışma durumuna göre farklılaşmadığını saptamıştır. Chipego (2004), araştırmasında ilkokul öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklarla kaç yıl çalıştıklarının üstün yetenekli çocuklara yönelik tutumlarıyla arasında anlamlı bir ilişkiden söz edilemeyeceğini belirtmiştir. Diğer açıdan bakıldığında, Polyzopouolou ve diğerlerinin (2014), araştırmasında üstün yetenekli çocuklara öğretmenlik yapma durumunun öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar ve eğitimlerine ilişkin algılarını etkilediğini belirtmiştir.

Tablo 13.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgilerinin Üstün Yetenekli Çocuklarla İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumlarına Göre Frekans, Yüzde ve Ki-kare Sonuçları

	Yanıt	Alan		Almayan		X^2 (sd=1)	p
		n	%	n	%		
Soru 1. Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın hangisini etkilediğini öne sürmüştür?	Doğru	20	45,45	57	40,71	0,309	0,578
	Yanlış	24	54,55	83	59,29		
Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken kavramlardan hangisi kullanılır?	Doğru	20	45,45	69	49,29	0,197	0,657
	Yanlış	24	54,55	71	50,71		
Soru 3. Hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir?	Doğru	12	27,27	28	20,00	1,041	0,308
	Yanlış	32	72,73	112	80,00		
Soru 4. Hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?	Doğru	23	52,27	93	66,43	2,879	0,090
	Yanlış	21	47,73	47	33,57		
Soru 5. Hangisi tanılamaya ilişkin ilkelerdendir?	Doğru	14	31,82	53	37,86	0,527	0,468
	Yanlış	30	68,18	87	62,14		
Soru 6. IQ testlerinden kaç puan alırsa çocuk üstün zekâlı olarak kabul edilir?	Doğru	28	63,64	53	37,86	9,029	0,003*
	Yanlış	16	36,36	87	62,14		
Soru 7. HowardGardner, Çoklu Zekâ Kuramına sonradan eklediği zekâ çeşidi hangisidir?	Doğru	21	47,73	36	25,71	7,587	0,006*
	Yanlış	23	52,27	104	74,29		
Soru 8. Üç Halka Kuramına göre hangisi üstün zekânın bileşenlerinden biridir?	Doğru	5	11,36	19	13,57	0,144	0,704
	Yanlış	39	88,64	121	86,43		
Soru 9. Hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz?	Doğru	23	52,27	58	41,43	1,598	0,206
	Yanlış	21	47,73	82	58,57		
Soru 10. Hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir?	Doğru	7	15,91	17	12,14	0,419	0,518
	Yanlış	37	84,09	123	87,86		
Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir?	Doğru	12	27,27	36	25,71	0,042	0,837
	Yanlış	32	72,73	104	74,29		
Soru 12. Hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir?	Doğru	10	22,73	29	20,71	0,081	0,776
	Yanlış	34	77,27	111	79,29		
Soru 13. Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?	Doğru	39	88,64	102	72,86	4,655	0,031*
	Yanlış	5	11,36	38	27,14		
Soru 14. Hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?	Doğru	27	61,36	85	60,71	0,006	0,939
	Yanlış	17	38,64	55	39,29		
Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Ailesi Vitus'un piyanist olmasını ister. Ancak Vitus piyano çalmak değil oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar.Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Bu durum üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesindeki hangi olumsuzluğu yansıtmaktadır?	Doğru	9	20,45	17	12,14	1,906	0,167
	Yanlış	35	79,55	123	87,86		

**p<0,05*

Tablo 13'de okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgilerinin üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alma durumlarına göre frekans, yüzde ve ki-kare sonuçları sunulmuştur. Üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alan öğretmenlerin "Zekâ testleri, IQ testleri olarak da bilinmektedir. Bu testlerden belli bir puan alan bireyler üstün zekâlı olarak kabul edilmektedirler. Aşağıdakilerden hangisi bu puanı göstermektedir?" şeklindeki altıncı soruya doğru yanıt verme oranı (%63,64), eğitim almayanlara (%37,86) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin "Howard Gardner, Çoklu Zekâ Kuramında zekâ sayısını 7 olarak belirlemiş ancak 1999 yılında "Zekâ Yeniden Çerçevelendi" isimli kitabında bir zekâ çeşidi daha eklemiştir. Buna göre bu zekâ çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?" şeklindeki yedinci soruya doğru yanıt verme oranı (%47,73), üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlere (%25,71) göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin "Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?" şeklindeki on üçüncü soruya doğru yanıt verme oranı (%88,64), üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlere (%72,86) göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 13'den de görüldüğü gibi üstün yetenekli çocuklara yönelik herhangi bir eğitim alma durumu, öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtların doğruluk oranına pozitif yönde etki etmektedir. Eğitim alan öğretmenlerin eğitim almayan öğretmenlere göre doğru yanıt verme oranının anlamlı düzeyde yüksek olması beklenen bir durumdur. Konuya ilişkin literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Alkan, Karataş ve Ataman (2017), eğitim yazılımı programına katılan sınıf öğretmenlerinin bilgi seviyelerinin anlamlı derecede yükseldiğini saptamışlardır. Erişen, Birben ve Yalın (2015), çalışmalarında öğretmenlerin Üstün Yetenekli Çocukları Tanıma Bilgi Testi' ne yönelik ön test-son test

puanları arasında anlamlı farkın son test lehine olduğunu saptamış ve verilen eğitimin bilgi düzeyini artırdığını belirtmişlerdir. Şahin ve Kargın (2013), üstün yetenekli çocukların tanılanmasına yönelik verilen eğitimin öğretmenlerin bilgi düzeylerine etkisini incelemiş ve son test puanlarında anlamlı yüksek düzeyde bir fark olduğunu saptamıştır. Şahin (2010) de, yaptığı araştırmada, okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarının bilgi düzeylerinin uygulanan eğitim programına bağlı olarak yükseldiğini ve istatistiksel olarak fark oluştuğunu belirtmiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilen araştırmaya, bağımsız anaokullarında ve ilköğretim bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 184 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Verilerin toplanması amacıyla "Demografik Bilgi Formu" ve "Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılmış ve öğretmenlerin aşağıdaki demografik özelliklere sahip olduğu belirlenmiştir.

- ✓ Araştırmada yer alan öğretmenlerin %98,37'sini kadınlar oluşturmaktadır.
- ✓ Öğretmenlerin %28,26'sı 25-30 yaş aralığındadır.
- ✓ Öğretmenlerin %91,30'u lisans mezunudur.
- ✓ Öğretmenlerin %86,96'sı Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur.
- ✓ Öğretmenlerin %29,35'i 11-15 yıllık mesleki kıdeme sahiptir.
- ✓ Öğretmenlerin %63,04'ü MEB Bağımsız Anaokulunda görev yapmaktadır.
- ✓ Öğretmenlerin %85,87'si üniversitede özel eğitim dersi almıştır.
- ✓ Öğretmenlerin %95,65'inin sınıfında üstün yetenekli çocuk bulunmamaktadır.
- ✓ Öğretmenlerin %23,37'si daha önce üstün yetenekli bir çocuk ile çalışmıştır.
- ✓ Öğretmenlerin %23,91'i üstün yetenekli çocuklarla ilgili eğitim almıştır.

6.1. Demografik Özelliklere Göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi'ne İlişkin Sonuçlar

Bilgi testine göre, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %63,04' ü üstün yetenekli çocukların genel özellikleri, %76,63'ü yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özellikleri, %60,87'si yaratıcı yeteneği geliştirici stratejiler hakkında doğru yanıtlar vermişlerdir. Fakat üstün zekâ ile ilgili bilimsel çalışmalar, üstün zekânın tanımı, üstün zekâlı çocukların kişilik özellikleri, üstün zekâlı öğrencilerin tanılanması ile ilgili güncel sorunlar, üstün zekâlı öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarını karşılama stratejileri ve üstün zekâlı öğrencilere eğitim veren öğretmen standartları hakkında yanlış yanıtlar vermişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarının üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorularına verdikleri yanıtlar üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim düzeyleri ile üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorularına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bilgi testine göre, okul öncesi öğretmenliği programından mezun olan öğretmenler "Üstün zekânın tanımı yapılırken aşağıdaki kavramlardan hangisi kullanılır?" şeklindeki ikinci soruya %46,15 oranında doğru yanıt verirken, çocuk gelişimi ve eğitimi programından mezun olan öğretmenler %73,33 oranında doğru yanıt vermiştir. Bu durum, okul öncesi öğretmenliği mezunlarının aleyhine anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0,05$).

Okul öncesi öğretmenliği programından mezun olan öğretmenlerde "Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?" şeklindeki on dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı %63,31 iken çocuk gelişimi ve eğitimi programından mezun olan öğretmenlerde bu oran %33,33'tür. Bu durum okul öncesi öğretmenliği mezunlarının lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0,05$).

"Howard Gardner, Çoklu Zekâ Kuramında zekâ sayısını 7 olarak belirlemiş ancak 1999 yılında "Zekâ Yeniden Çerçevelendi" isimli kitabında bir zekâ çeşidi daha eklemiştir. Buna göre bu zekâ çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?" şeklindeki yedinci soruya doğru yanıt

verme oranı, %51,16 olan 5 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerde diğer öğretmenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerde“19. yüzyılın ikinci yarısında Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın aşağıdakilerden hangisini etkilediğini öne sürmüştür?” şeklindeki birinci soruya doğru yanıt verme oranı %50,0 iken ilköğretim anasınıfında görev yapan öğretmenlerde bu oran %27,94’tür. Bu durumda bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerde doğru yanıt verme oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir?” şeklindeki dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı %56,90 iken ilköğretim ana sınıfında görev yapanların %73,53’ tür. Bu durumda bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerde doğru yanıt verme oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0,05$).

24-48 ay grubunda çalışan öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir?” şeklindeki on dördüncü soruya doğru yanıt verme oranı %83,33 iken 49-72 ay grubunda çalışan öğretmenlerin doğru yanıt verme oranı %57,50’dir. Doğru yanıt oranları, küçük yaş grubuyla çalışan öğretmenlerin lehine olacak şekilde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Üniversitede özel eğitim dersi alan öğretmenlerin “Zekâ testleri, IQ testleri olarak da bilinmektedir. Bu testlerden belli bir puan alan bireyler, üstün zekâlı olarak kabul edilmektedir. Aşağıdakilerden hangisi bu puanı göstermektedir?” şeklindeki altıncı soruya doğru yanıt verme oranı %47,47 iken ders almayan öğretmenlerin doğru yanıt verme oranı %23,08’dir. Buna göre özel eğitim dersi alanların doğru yanıt verme oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0,05$).

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında üstün yetenekli çocuk bulunma durumu ile üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorunlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına alınan okul öncesi öğretmenlerinin geçmişte üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumuyla üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi sorularına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alan öğretmenlerin "Zekâ testleri, IQ testleri olarak da bilinmektedir. Bu testlerden belli bir puan alan bireyler, üstün zekâlı olarak kabul edilmektedir. Aşağıdakilerden hangisi bu puanı göstermektedir?" şeklindeki altıncı soruya doğru yanıt verme oranı (%63,64), eğitim almayanlara (%37,86) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin "Howard Gardner, Çoklu Zekâ Kuramında zekâ sayısını 7 olarak belirlemiş ancak 1999 yılında "Zekâ Yeniden Çerçevelendi" isimli kitabında bir zekâ çeşidi daha eklemiştir. Buna göre bu zekâ çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?" şeklindeki yedinci soruya doğru yanıt verme oranı (%47,73), üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlere (%25,71) göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin "Hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir?" şeklindeki on üçüncü soruya doğru yanıt verme oranı (%88,64), üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlere (%72,86) göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç olarak araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 15 sorudan oluşan testin, 3 sorusuna doğru yanıt verme oranı istatistiksel olarak anlamlı fark yaratacak düzeyde yüksektir. Kalan 12 soruya doğru yanıt verme oranı ise istatistiksel olarak anlamlı fark yaratacak düzeyde düşüktür. Bu sonuç doğrultusunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin çok düşük olduğu ve konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

6.2. Öneriler

Araştırmada, üniversitede özel eğitim dersi almış öğretmenlerin ve üstün yeteneklilere dair herhangi bir eğitime katılmış olan öğretmenlerin bilgi testinde yer alan sorulara doğru yanıt verme oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, lisans eğitimlerinde özel eğitim derslerinin kapsamı genişletilerek ve üstün yetenekli çocuklar hakkında hizmet içi eğitimler verilerek öğretmenlerin konu hakkındaki bilgi düzeylerinin artırılabileceği düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin konuya dair merakını güdüleyici, öğrenme ve araştırma duygularını harekete geçirecek çeşitli çalışmalar planlanabilir. Bu sayede öğretmenler üstün yetenekli çocuklara karşı merak duyarak onlar hakkında bilgi sahibi olmak isteyebilirler.

Bu araştırmada yalnızca Konya ili Selçuklu ilçesinde bulunan resmi anaokulları ve anasınıflarında çalışan öğretmenler ile çalışılmıştır. Gelecek araştırmalarda daha geniş örneklemler dâhil edilebilir.

Araştırma tarama niteliğindedir. Boylamsal çalışmalar yapılarak öğretmenlerin değişen koşullar ve zaman dikkate alınarak bilgileri ve gelişimleri ya da deneysel çalışmalar yapılarak öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin bilgi ve gelişimlerine olan etkileri değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

Akar, İ., & Şengil-Akar, Ş. (2012). İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *20*(2), 423-436.

Akarsu, F. (2001). Zekâ kuramları. *Çoluk Çocuk Dergisi*, *7*, (24-31).

Akarsu, F. (2001). *Üstün yetenekli çocuklar, aileleri ve sorunları*. Ankara: Eduser.

Akarsu, F. (2004). *Üstün yetenekliler. Birinci üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı.* İstanbul: Çocuk Vakfı.

Alias, A., Rahman, S., Majid, R. A., & Yassin S. F. M. (2013). Dabrowski's overexciatibilities profile among gifted students. *Asian Social Science*, *9*(16), 120-125.

Alkan, A., Karataş, S., & Ataman, A. (2017). Öğretmenler için üstün zekâlı/yetenekli öğrencilerin belirlenmesi eğitim yazılımının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(2), 175-192. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59416/853269 sayfasından erişilmiştir.

Al-Makhalid, K.A. (2012). *Primary teachers' attitudes and knowledge regarding gifted pupils and their education in The Kingdom of Saudi Arabia.* Doctoral Dissertation, The University of Manchester, UK.

Ataman, A. (1998). *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Ataman, A. (2003). Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler. A. Ataman (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* (175-197). Ankara: Gündüz.

Ataman, A. (2004). *Üstün zekâlı ve üstün özel yetenekli çocuklar. Birinci üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı.* İstanbul: Çocuk Vakfı.

Bakır, B. (2015). *Üstün zekâlı olan ve üstün zekâlı olmayan öğrencilerin benlik algısı ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stratejileri üzerine bir yapısal eşitlik modellemesi.* Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Baykoç-Dönmez, N. (Ed.). (2010). *Öğretmenlik programları için özel eğitim.* Ankara: Gündüz.

Bencik, S. (2006). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bildiren, A. (2018). *Üstün yetenekli çocuklar.* Ankara: Pegem.

Burns, J. M., Mathew, F. N., & Mason, A. (1990). Essential steps in screening and identifying preschool gifted childeren. *Gifted Child Quarterly, 34*(3), 102-107.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem.

Chipego, A. D. (2004). *Factors associated with the attitudes of elementary level classroom teachers toward gifted education*. Dissertation Prepared for the Degree of Doctor of Phılosophy, Widener University, USA.

Clarck. C. (1997). *Özel yetenekli öğrencilere eğitim verecek öğretmenlerin eğitimi seminer notları.* 23-25 Mayıs 1997 Ankara.

Clark, B. (2002). *Growing up gifted (6th ed.).* Upper Saddle River, New Jersey, Colombus, Ohio: Pearson.

Clark, B. (2013). *Growin up gifted: Developing the potential of children at school & at home (8th Edition).* USA: Pearson.

Colangelo, N., & Davis, G. A. (2003). *Handbook of gifted education.* Boston: Pearson.

Cotar Konrad S., & Kukanja Garijelcıc M. (2015). Professional competences of preschool teachers for working with gifted young children in slovenia. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*. *3*(2). 65-78. https://doaj.org/article/22189e68b1c64adba1ebec3f281169de sayfasından erişilmiştir.

Çağlar, D. (2004). *Üstün zekâlı çocukların özellikleri. Üstün yetenekliler seçilmiş makaleler kitabı.* 1. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi bildiriler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı.

Dağlıoğlu, H. E. (2002). *Anaokuluna devam eden beş-altı yaş grubu çocuklar arasından matematik alanında üstün yetenekli olanların belirlenmesi.* (Doktora tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Dağlıoğlu, H. E. (2004). *Okul öncesi çağdaki üstün yetenekli çocukların eğitimleri.* I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, *40*(186), 72-84. https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36198/407059 sayfasından erişilmiştir.

Dağlıoğlu, H. E. (2014). Erken çocukluk döneminde üstün yetenekli çocuklar. İ. H. Diken (Ed.), *Erken çocukluk eğitimi.* (s.345-502). Ankara: Pegem.

Dağlıoğlu, H. E. (2015). Erken çocuklukta üstün yetenek. F. Şahin (Ed.), *Üstün zekâlı ve üstük yetenekli öğrencilerin eğitimi* (s. 75-92). Ankara: Pegem.

Davasıgil, Ü. (2009). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi. G. Akçamete, (Ed.), *Özel eğitim okullarında özel gereksinimli olan öğrenciler ve özel eğitim.* (s:545-591). Ankara: Kök.

Davis, G. A. & Rimm, S. B. (2004). Education of the gifted and talented (5th ed.). New Jersey: Pearson.

Dereli, F. (2019). *Okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukların aday gösterilmelerine yönelik geliştirilen eğitim programının etkililiği*. (Doktora tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Eby, J. M. & Smutny, J. F. (1990). *A thougtful overview of gifted education.* New York: Longman.

Enç, M. (1979). *Üstün beyin gücü "Gelişim ve eğitimleri".* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü.* Ankara: Gündüz.

Erişen, Y., Yavuz-Birben, F., Sevgi-Yalın, H., & Ocak, P. (2015). Üstün yetenekli çocukları fark edebilme ve destekleme eğitiminin öğretmenler üzerindeki etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4*(2), 586-602.

Fasko, D. (2001). An analysis multiple intelligences theory and its use with tha gifted and talented. *Roeper Review*, *23*(3), 126-130.

Friend, M. (2008). Students who are gifted and talented. *Special education. Contemporary perspectives for school professionals.* (2nd ed.) (pp: 478-509). Boston: Pearson Educational.

Gagne, F. (1985). Giftedness and talent: Reexamining a reexamination of the definitions. *Gifted Child Quarterly*, *29*(3), 103-112.

Gagne, F. (2000). Understanding the complex choreography of talent development through DMGT based analysis. K. A. Heller, F. J. Mönks, R. J. Sternberg, & R. F. Subotnik

(Eds.), *International handbook of giftedness and talented* (2nd ed., pp. 67-80). Oxford: Elsevie.

Gagne, F. (2004). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies, 15,* 119-147 (Doi:10.1080/1359813042000314682).

Gagne, F. (2013). The DMGT: Changes within, beneath, and beyond. *Talent Development Excellence, 5*(1), 5-19.

Gardner, H. (1999). *Çoklu zekâ: Görüşmeler ve makaleler.* İstanbul: ENKA Okulları.

Gardner, H. (2009, Mayıs). *Çoklu zekâ kuramı yaratıcılık gelecek için beş akıl*. Birinci Uluslararası Yaşayan Kuramcılar Konferansı'nda sunulmuş bildiri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Goodman, K. (2020). "Giftedness in Young Children: What Do Parents and Teachers Know?"*Student Research Submissions*. 377. https://scholar.umw.edu/student_research/377/ sayfasından erişilmiştir.

Gökdere, M., & Ayvacı, H. Ş. (2004). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi, *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 0*(18), 17-24.

Gross, M. (1999). Small poppies: Highly gifted children in the early years, *Roeper Review, 21*(3), 207-214.

Gülkaya, Ş. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin, üstün yetenekli çocuklar hakkındaki algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Gür, Ç. (2006). *Sanat eğitim programının üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen altı yaş üstü çocukların çizim becerilerine etkisi.* Doktor Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hansen, J. B., & Feldhusen, J. F. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted student. *Gifted Child Quarterly, 38*(3), 115-121.

Hodge, K. A., & Kemp, C. R. (2000). Exploring the natüre of giftedness in preschool children. *Journal for the Edducation of the Gifted, 24*(1), 46-73. http://resolver.ebscohost.com/openurl?sid=EBSCO%3aedselc&genre=article&iss=01623532&ISBN=&volume=24&issue=1&date=20000101&spage=46&pages=4++73&title=Journal+for+the+Education+of+the+Gifted&atitle=Exploring+the+nature+of+giftedness+in+preschool+children&aulast=Hodge%2c+K.A.&id=DOI%3a10.1177%2f016235320002400103&site=ftf-live sayfasından erişilmiştir.

İnan, H. Z., Bayındır, N., & Demir, S. (2009). Awareness level of teachers about the characteristics of gifted children. *Australian Jounal of Basic and Applied Sciences, 3*(3), 2519-2527.

Jeong, H. W. G. (2010). *Teachers' perceptıons regardıng gıfted and talented early chıldhood students (three to eıght years of age)*. (Doctoral dissertation). https://search.proquest.com/pqdtglobal/docview/753937168/fulltextPDF/80F27198E7D64BFFPQ/1?accountid=11054 sayfasından erişilmiştir.

Kaya, F. (2015). Öğretmenlerin üstün zekâ kavramı ve üstün zekâlı öğrencilerin özel gereksinimleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 40*(177), 59-74. http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=8372&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks sayfasından erişilmiştir.

Kettler, T., Oveross, M. E., & Salman, R. C. (2017). Preschool gifted education: perceived challenges associated with program development. *Gifted Child Quarterly, 61*(2), 117-132. http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=9&sid=21d5827f-752d-4e77-a613-5cdc3e33be51%40pdc-v-

sessmgr04&bdata=Jmxhbmc9dHImc2l0ZT1lZHMtbGl2ZQ%3d%3d#db=edselc&AN=edselc.2-52.0-85014906952 sayfasından erişilmiştir.

Kıldan, A. O. (2011). Okul Öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *19*(3), 803-818. http://www.kefdergi.com/pdf/19_3/19_3_icin.html sayfasından erişilmiştir.

Levent, F. (2011). *Üstün yetenekli çocukların hakları el kitabı*. İstanbul: Çocuk vakfı.

Marker, C. J. (1982). *Curriculum development for the gifted.* Rockville: Aspen Systems Corporation.

Marland, S. (1972). Education of the gifted and talented. *Report to the Congress of the United States by the U.S. Commissioner of Education.* Washington, DC: U.S. Government.

Matthews, D. J., & Foster, J. F. (2004). *Being smart about gifted children.* Arizona: Great Potantial.

MEB (1991). *Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimleri komisyon raporu.* Ankara: Yaygın eğitim enstitüsü.

MEB, (2015). *Bilim ve sanat merkezleri yönergesi.* https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/18101802_bilimvesanat merkezleriynergesi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Metin, N. (1999). *Üstün yetenekli çocuklar.* Ankara: Öz alfama.

Metin, N. B., Dağlıoğlu, H. E., & Saranlı, A. G. (2018). *Çocuk gelişimi bakış açısı ile üstün yetenekli çocuklar.* Ankara: Matsa.

Mindivanlı Akdoğan, E., Koçak G., & Subaşı, M. (2017). Özel yetenekli çocukların belirlenmesinde okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 8*(16), 2-22. https://dergipark.or0g.tr/tr/pub/eibd/issue/33396/371594 sayfasından erişilmiştir.

Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem.* İstanbul: Epsilon.

Oktay, A. (2007). *Yaşamın sihirli yılları: okulöncesi dönem.* İstanbul: Epsilon.

Okur, K. (Ed.). (2019). *Üstün zekâ üstün yetenek.* İzmir: Birleşik.

Öznacar, M. D., & Bildiren, A. (2016). *Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimi ve eğitsel bilim etkinlikleri.* Ankara: Anı.

Peralta, S. A. (2020). *Early Childhood Educator Knowledge: An Exploratory Study Regarding Giftedness and Students of Color* (Doctoral dissertation). Retrieved from https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/2486177175/564C09BF0CC4048PQ/1?accountid=11054

Perković Krijan, I., & Borić, E. (2015). Teachers' attitudes towards gifted students and differences attitudes regarding the years of teaching. *Croatian Journal of Education, 17*(1), 165-178.

Pfeiffer, S. I., & Jarosewich, T. (2003). *Gifted rating scale*. USA: Pearson.

Piirto, J. (2007). *Talented children and adults. Their development and education* (3rd ed.). USA: Prufrock.

Polyzopoulou, K., Kokaridas, D., Patsiaouras, A., & Gari, A. (2014). Teachers' perceptions toward education of gifted children in Greek educational settings. *Journal of Physical Education and Sport, 14*(2), 211-221.

Porter, L. (1999). *Gifted young children, a guide for teacher and parents.* London: Open University.

Porter, L. (2005). *Gifted young children: A guide for teachers and parents* (2nd ed.). USA: Open University.

Reis, S. M., & Westberg, K. L. (1994). The impact of staff development on teachers' ability to modify curriculum for gifted and talented students. *Gifted Child Quarterly, 38* (3), 127-135.

Renzulli, J. S. (1978). The enrichment triad model: A guide for developing defensible programs for the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly*, *20*, 303-326.

Renzulli, J. S. (1986). *The three ribg conception of giftedness: A developmental model for creative productivity. Conception of giftedness.* Cambridge: Press Syndicate of University of Cambridge.

Renzulli, J. S. (2012). Reexamining the role of gifted education and talent development for 21st century: A four-part theoretical approach. *Gifted Child Quarterly*, *43*(1), 150-159.

Roberts, S. M., & Lovett, S. B. (1994). Examining the af in gifted: Academically gifted adolescents' physiological and affective responses to scholastic failure. *Journal for the Education of the Gifted, 17*(3), 241-259.

Robinson, A. (1985). Summer institute on the gifted: meeting the needs of the regular classroom teacher. *Gifted Child Quarterly*, *29* (1), 20-23.

Rosemarin, S.(2002). Teachers' attitudes towards giftedness: A comparison between American and Israeli teachers. *Gifted Education International, 16*, 179-190

Sak, U. (2012). *Üstün zekâlılar.* Ankara: Vize.

Sak, U. (2014). *Üstün zekâlılar: Özellikleri tanılanmaları eğitimleri (4. Baskı).* Ankara: Vize.

Saranlı A. G., & Metin, N. (2012). Üstün yetenekli çocuklarda gözlenen sosyal duygusal sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *45*(1), 139-163.

Sarar, M. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitime ilişkin öz yeterlik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik algı ve bilgisi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Seyhan, B. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Silverman, L. K. (1992). How parents can support gifted children. *ERIC Digest# E515*.

Silverman, L. K. (2002). Asynchronous development. M. Neihart, S. M. Reis, N. M. Robinson & S. Moon (Eds.). *The social and emotional development of gifted children: What do we know?*. Texas: Prufrock.

Silverman, L. K. (2014). Characteristics of giftedness scale. https://www.gifteddevelopment.com/sites/default/files/Characteristics%20of %20Giftedness%20Scale%202014.pdf sayfasından erişilmiştir.

Smutny J. F. (1998). Recognising and honoring the sensitivities of gifted children. *Communicato, CAG*, *29*(3), 10-11.

Song, K. W. (2001). *Attitudes of American and Korean early childhood educators regarding programs for gifted/talented young children*. Dissertation Prepared for the Degree of Doctor of Phılosophy, Unıversty of North Texas, USA.

Sternberg, R. J., & Zhang, I. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit teory. *Gifted Child Quarterly*, *39*(2), 88-94.

Suveren, S. (2006). *Anasınıfına devam eden çocuklar arasından üstün yetenekli olanların belirlenmesi.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Sürmeli, V. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler hakkındaki farkındalık düzeyleri üzerine bir araştırma.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Şahin, F., & Kargın, T. (2013) Öğretmenlerine üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda verilen bir eğitimin öğretmenlerin bilgi düzeyine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *14*(2), 1-13.

Şahin, F. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri konusunda okul öncesi yardımcı öğretmen adaylara verilen eğitimin etkisi. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1*(3), 166- 175.

Şenol, F. (2012). *Okul öncesi öğretmen adayları ile okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik inançlarının karılaştırılması.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Tanık Önal, N. (2018). Okul öncesi dönemde üstün yetenekli çocuklar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. *11*(55). 729-733. http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt11/sayi55_pdf/sayi55_egitim.htm sayfasından erişilmiştir.

Tekbaş, D. (2004). *Kaynaştırma ortamında üstün zekâlı çocuğa uygulanan zenginleştirme programı hakkında örnek olay incelenmesi ve programın etkinliğine ilişkin bir araştırma*. Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezcan, F. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin erken yaştaki üstün zekâlı çocuklara ve eğitimlerine yönelik algıları.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Tezel Şahin F., & Özyürek, A. (2016). *Anne baba eğitimi ve aile katılımı.* Ankara: İstatistik.

Thirey, P. S. (2011). *Perceptions of administrators and teachers regarding kindergarten gitfedness.* (Doctoral dissertation). https://search.proquest.com/pqdtglobal/docview/864742340/fulltextPDF/FAD4EBC970B6425APQ/1?accountid=11054 sayfasından erişilmiştir.

Vaivre-Douret, L. (2011). Developmental and cognitive characteristics of “high-level potentialities” (highly gifted) children, *International Journal of Pediatrics.* Article ID: 420297, Doi: 10.1155/2011/420297.

Wang, W. L. (1998). *Teachers’ attitudes toward gifted preschoolers and their knowledge of the early intervention for the gifted*. Dissertation Prepared for the Degree of Doctor of Phılosophy, The Ohio State University, USA.

Webb, J. T. (1998) Existential Depression İn Gifted İndividuals. *Communicator, CAG*. *29*(3) 25-26.

Yakmacı, G. B. (2002). *Üstün yeteneklilerin belirlenmesinde yardımcı yeni bir yaklaşım: Dabrowski’nin aşırı duyarlılık alanları.* Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, N. (2004). *Çoklu Üstün Yeteneklilerde Duygusal, Sosyal, Ahlaki Gelişim ve Yaratıcılık: Bir Vak’ a Çalışması*. 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler (s. 456). İstanbul: Çocuk Vakfı.

Yoleri, S., Tetik, G., & Çetken H. Ş. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi (Uşak İli Örneği). *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *38*(1), 159-183. http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/issue/36713/329431 sayfasından erişilmiştir.

EKLER

Ek. 1. İzin Yazısı

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-24138223 13.04.2021
Konu : Araştırma İzni (Havva Nisa ÖZ)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 29/03/2021 tarihli ve E-80287700-399.08.01.62061 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Havva Nisa ÖZ'ün "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Selçuklu ilçesinde bulunan ekli listede adı yazılı resmi anaokulları ile bünyesinde anasınıfı bulunan ilkokullarda görevli okul öncesi öğretmenlerine eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2020-2021 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde CD ortamında bir nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

İl Milli Eğitim Müdürü

Ek:
1-Genelge (3 Sayfa)
2-Demografik Bilgi Formu (2 Sayfa)
3-Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi (4 Sayfa)
4-Katılım Kabul Formu (1 Sayfa)
5-Okul Listesi (3 Sayfa)

Ek. 2. Ölçek İzni

Konu: Ölçek Kullanım İzni

İlgili Makama

Sayın Nisa Öz

Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Algı Ölçeği (ÜYAÖ) ve Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi (ÜYİBTE) Türkçe versiyonun kullanım izni tarafımızdan verilmiş olup, çalışmalarınızda başarılar dileriz. 10.02.2021

Genç Bilge
yayıncılık

Ek. 3. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin incelenmesi amacıyla yürütülen araştırma için kullanılacak olan bu formda yer alan sorulara verilen yanıtların doğruluğu araştırmanın amacına ulaşabilmesi için önem taşımaktadır. Formda yer alan sorulara verilen yanıtlar kişisel bilgilerin korunması amacıyla kesinlikle gizli tutulacaktır ve üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Bu doğrultuda sizden istenilen bilgilerin doğru ve samimi olacağı beklenmektedir. Lütfen soruları okuduktan sonra size uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Havva Nisa ÖZ

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

1.Cinsiyetiniz:

1( ) Kadın

2( ) Erkek

2.Yaşınız:

1( ) 24 ve altı

2( ) 25-30

3( ) 31-35

4( ) 36-40

5( ) 41-45

6( ) 46-50

7( ) 50 ve üzeri

3.Öğrenim Düzeyiniz:

1( ) Ön Lisans

2( ) Lisans

3( ) Yüksek Lisans

4( ) Doktora

4.Mezun Olduğunuz Program:

1( ) Okul Öncesi Öğretmenliği

2( ) Çocuk Gelişimi ve Eğitimi

4( ) Diğer (lütfen belirtiniz)

5.Kıdem Yılınız:

1( ) 0-1

2( ) 2-5

3( ) 6-10

4( ) 11-15

5( ) 16 ve üzeri

6.Çalıştığınız Okul Türü:

1( ) MEB Bağımsız Anaokulu

2( ) MEB İlköğretim Anasınıfı

7.Çalıştığınız yaş(ay) grubu:

1( ) 24-36

2( ) 37-48

3( ) 49-60

4( ) 61-72

5( ) Diğer (lütfen belirtiniz)……

8.Üniversitede özel eğitim dersi aldınız mı?

1( ) Evet

2( ) Hayır

9.Sınıfınızda üstün yetenekli çocuk var mı?

1( ) Evet

2( ) Hayır

10.Daha önce üstün yetenekli bir çocuk ile çalıştınız mı?

1( ) Evet

2( ) Hayır

11.Üstün yetenekli çocuklarla ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?

1( ) Evet

2( ) Hayır

12.Cevabınız (11. soruda) evet ise aşağıdakilerden size uygun olanı işaretleyiniz.

1( ) Üstün yetenekliler öğretmenliği programından mezun oldum.

2( ) Üstün yeteneklilerle ilgili atölye çalışmasına katıldım.

3( ) Üstün yeteneklilerle ilgili seminere/ konferansa katıldım.

4( ) Üstün yetenekliler eğitim programına katıldım.

5( ) Üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili üniversitede/lisede ders aldım.

Ek. 4. Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testinden Alınarak Kullanılan Sorular ve Özellikleri

Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi

Boyut	Konu	Kazanım	Bloom yeri	Soru
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 1. Üstün Zekâlılar Eğitimi İle İlgili Bilimsel Çalışmalar	Üstün zekâ ile ilgili bilimsel çalışmaları takip eder. İlk bilimsel araştırmaları yapan Galton'u tanır.	Bilgi-Alma-Kavrama	Soru 1. 19. yüzyılın ikinci yarısında Galton ile başlayan üstün zekâ araştırmaları zekânın aşağıdakilerden hangisini etkilediğini öne sürmüştür? A. Kalıtım B. Zekâ C. Çevre D. Mizaç E. Akranlar
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 2. Üstün Zekâ Tanımları	Üstün zekânın tanımını yapar.	Kavrama	Soru 2. Üstün zekânın tanımı yapılırken aşağıdaki kavramlardan hangisi kullanılır? A. Çevre B. Kalıtım C. Olağanüstülük D. Zekilik E. Elitizm
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 3. Üstün Zekâlı Çocukların Genel Özellikleri	Üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerini bilir.	Bilgi Kavrama	Soru 3. Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı çocukların kişilik özelliklerinden değildir? A. Israrcılık B. İnisiyatif Kullanma C.Problemler konusunda empati kurma D. Soyut düşünebilme E. Somut düşünebilme
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 3. Üstün Zekâlı Çocukların Genel Özellikleri	Üstün zekâlı çocukların genel özelliklerini bilir.	Bilgi Alma Uyarılma	Soru 4. Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlıların genel özelliklerinden biridir? A.Bedensel gelişimde ileri düzey B. Hızlı ve aceleci konuşma C. Az uyku ihtiyacı D. Pratik zekâ E. Uzun boy

Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 4. Tanılamanın ilkeleri	Nitelik ve nicelikle ilgili argümanları anlamlandırabilir.	Bilgi Kavrama	Soru 5. Tanılamaya ilişkin bazı ilkeler tanılamanın niteliğini önemli derecede artırabilir. Aşağıdakilerden hangisi bu ilkelerdendir? A. Kararlılık B. Bilimsellik C. Uygun araç kullanımı D. Yönelim E. Uygunluk
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 5. Tanılamanın Etkililiğinin Belirlenmesi	Üstün zekâlılar ile ilgili detayları bilir.	Kavrama	Soru 6. Zekâ testleri, IQ testleri olarak da bilinmektedir. Bu testlerden belli bir puan alan bireyler üstün zekâlı olarak kabul edilmektedirler. Aşağıdakilerden hangisi bu puanı göstermektedir? A. 130 ve üzeri B. 145 ve üzeri C. 110 ve üzeri D. 140 ve üzeri E. 135 ve üzeri
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 6. Çoklu Zekâ Kuramı	Çoklu zekâ kuramına ait tüm zekâ kuramlarını bilir.	Kavrama	Soru 7. Howard Gardner, Çoklu Zekâ Kuramında zekâ sayısını 7 olarak belirlemiş ancak 1999 yılında "Zekâ Yeniden Çerçevelendi" isimli kitabında bir zekâ çeşidi daha eklemiştir. Buna göre bu zekâ çeşidi aşağıdakilerden hangisidir? A. Sosyal zekâ B. İçsel zekâ C. Müziksel zekâ D. Doğacı zekâ E. Kinestetik zekâ
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 7. Üçlü Halka Kuramı	Üstün zekâlı çocukları derinlemesine araştıran kuram ve kuramcıları bilir.	Kavrama	Soru 8. Üç Halka Kuramını ortaya atan Renzulli (1978) üstün zekânın üç ayrı bileşenin etkileşimi ile ortaya çıktığını savunmuştur. Aşağıdakilerden hangisi bu bileşenlerden birisidir? A. Olağanüstülük B. Bilgelik C. Yaratıcılık D. Zekâ E. Esneklik
Boyut 1. Üstün Yetenekliler ve Özellikleri	Konu 8. Tanılamada Güncel Sorunlar	Üstün zekâlı öğrencilerin tanılanması ile ilgili güncel sorunları bilir.	Kavrama	Soru 9. Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı öğrencileri tanılamada yaşanan güncel sorunlar arasında yer almaz? A. Yüzde Sorunu B. Tavan Sorunu C. Temsil Sorunu D. Uyum Sorunu E. Gelişim Sorunu

Boyut 2. Üstün Zekâlılar ve Eğitimleri	Konu 9. Eğitimsel Stratejiler Hızlandırma	Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarını karşılama stratejilerini bilir.	Bilgi Alma Kavrama	Soru 10. Aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı bireyin eğitim stratejilerinden hızlandırmanın türlerindendir? A. İki sınıf okuma B. Üstün sınıflar C. Alttan ders alma D. Okul hızlandırma E. Okula erken başlama
Boyut 2. Üstün Zekâlılar ve Eğitimleri	Konu 9. Eğitimsel Stratejiler Hızlandırma	Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarını karşılama stratejilerini bilir.	Bilgi Alma Kavrama	Soru 11. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminin hızlandırılabilmesi için aşağıdaki koşullardan hangisini karşılaması gerekmektedir? A. Öğrencinin hızlandırmaya istekli olması. B. Öğrencinin hızlandırması için başvuru yapılması. C. Hızlandırma ön testini geçmesi. D. Öğrencinin aday gösterilmesi. E. Hızlandırma için bedensel olarak hazır olması.
Boyut 2. Üstün Zekâlılar ve Eğitimleri	Konu 10. Öğretmen Standartları	Üstün zekâlı öğrencilere eğitim veren öğretmen standartlarını bilir.	Bilgi	Soru 12. Üstün zekâlı öğrencilere eğitim veren öğretmen standartlarından birisi öğretim stratejileridir. Aşağıdakilerden hangisi öğretim stratejileri standartlarındaki öğretmen yeterliliklerinden biridir? A. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimlerinde pedagojik bilgileri kullanır. B. Üstün yetenekli öğrencilerin kendilerine özgü öğrenme biçimlerini bilir. C. Üstün yeteneğin önemli gelişim aşamalarını bilir. D. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerindeki farklı görüşleri entegre eder. E. Öğrenciler için alternatif değerlendirmeler kullanır.
Boyut 2. Üstün Zekâlılar ve Eğitimleri	Konu 10. Öğretmen Standartları	Yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerini bilir	Bilgi Alma Kavrama	Soru 13. Aşağıdakilerden hangisi yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özelliklerinden değildir? A. Öğrencilerin yaratıcı davranışlarını pekiştirir. B. Öğrenciler için yaratıcı davranış modeli oluşturur. C. Alan bilgisine önem verir. D. Yanlışlara karşı tolerans göstermez. E. Öğrenci fikirlerini yargılamaz.

Boyut 2. Üstün Zekâlılar ve Eğitimleri	Konu 10. Öğretmen Standartları	Yaratıcı yeteneği geliştirici stratejileri bilir	Bilgi Alma Kavrama	Soru 14. Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı yeteneği geliştirici stratejilerden değildir? A. Görev yükümlülüğü B. Hoşgörü C. Çoğul düşünme D. Genelleme E. Motivasyon
Boyut 3. Üstün Zekâlıların Rehberliği ve Psikolojik Sorunları	Konu 11. Üstün Zekâ Etiketi	Üstün zekâlıların yaşadıkları olumlu ve olumsuz etiketlenmenin etkisini kavrar.	Analiz	Soru 15. Vitus 5 yaşındayken mükemmel piyano çalan bir çocuktur. Anne ve babası onun geleceğini kafasında kurgulamaya çalışır. Onlar Vitus'un piyanist olmasını ister. Annesi onu en iyi piyanistlerden ders almasını sağlar. Gerçekte Vitus yetişkin gibi piyano çalmaktadır. Ancak Vitus piyano çalmak değil büyük babasının atölyesinde oyun oynamak ister. Annesi piyano konusunda Vitus'a baskı yapar. Bir gün Vitus pencereden atlar ve kafa travması geçirir. Vitus bu olaydan sonra, her ne kadar böyle olmasa da, düşünme becerilerini kaybettiğini söyler ve böyle davranır. Vitus artık hayatının kontrolünü eline alır. Bir gün Vitus büyükbabasının bankadaki parasını kullanarak borsada oynar. Bu günden sonra hem büyükbabasını hem de annesini zengin eder. Yukarıdaki parçada da görüldüğü gibi üstün zekâlı öğrencilerin etiketlenmesinde olumsuz etkiler bulunduğu görülmektedir. Aşağıdakilerden hangisi Vitus' u etkileyen bu olumsuzluğu yansıtmaktadır? A. Normalleşme B. Yetişkin çocuk yaklaşımı C. Gerçek dışı özgüven D. Saygınlık kaygısı E. Toplumsal katkı

Ek. 5. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	Öz, Havva Nisa
Uyruğu	Türkiye Cumhuriyeti
Doğum tarihi ve yeri	1994, Konya
Medeni hali	Bekâr

FOTOĞRAF

Eğitim Derecesi	**Okul/Program**	**Mezuniyet Yılı**
Lise	Özel Başak Lisesi	2012
Üniversite	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Okul Öncesi Öğretmenliği	2017
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi/Okul Öncesi Eğitimi	2021

Yabancı Dil	İngilizce

Yayınlar

BOZKURT ŞEYMA SULTAN, ÖZ HAVVA NİSA, TÜRKOĞLU BENGÜ (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okula Uyum Süreçlerini Etkileyen Faktörler Hakkında Öğretmen Görüşleri. 5.Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi, 28-30., (Özet Bildiri)



GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…